

Załącznik
do uchwały nr DXXV/9253/2023
Zarządu Województwa Lubelskiego
z dnia 1 grudnia 2023 r.

Zarząd Województwa Lubelskiego

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2021 - 2022

Lublin 2023 r.

Wykonawca:

LEMITOR Ochrona Środowiska Sp. z o.o.
ul. Jana Długosza 40
51-162 Wrocław

Zespół autorski:

mgr inż. Przemysław Lewicki
mgr inż. Stanisław Lewicki
dr inż. Zbigniew Lewicki
dr Paweł Binkiewicz
mgr inż. Barbara Kaleta
mgr inż. Krzysztof Kapral
mgr Lidia Kasperczyk
dr inż. Krzysztof Papuga
mgr inż. Katarzyna Stadnik
mgr Marta Stobińska
mgr inż. Natalia Toczek
mgr inż. Monika Tokarczuk
mgr inż. Joanna Woźniak
mgr inż. Jakub Biczak
lic. Piotr Sobkowiak

Spis treści

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2021 - 2022	1
Spis treści	3
Streszczenie Raportu w języku niespecjalistycznym	4
1. Wstęp	5
2. Ocena realizacji zadań	6
2.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	6
2.1.1. OKJP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	9
2.2. Zagrożenia hałasem.....	42
2.2.1. ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie lubelskim	43
2.3. Pola elektromagnetyczne	49
2.3.1. PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi w województwie lubelskim	49
2.4. Gospodarowanie wodami	51
2.4.1. GW.I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	52
2.5. Gospodarka wodno-ściekowa	57
2.5.1. GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	58
2.6. Zasoby geologiczne	63
2.6.1. ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.....	63
2.7. Gleby	64
2.7.1. GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu.....	65
2.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	69
2.8.1. GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój	70
2.9. Zasoby przyrodnicze	82
2.9.1. ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej.....	85
2.9.2. ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.....	99
2.9.3. ZP.III. Zwiększanie lesistości	101
2.10. Zagrożenia poważnymi awariami	102
2.10.1. PAP.I Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków..	103
3. Analiza osiągniętego efektu ekologicznego wraz z weryfikacją monitoringu wdrażania Programu ochrony środowiska	107
4. Podsumowanie stopnia realizacji zadań ujętych w Programie	113
5. Analiza finansowa realizacji zadań ujętych w Programie.....	118
6. Podsumowanie raportu i wnioski końcowe	149

Streszczenie Raportu w języku niespecjalistycznym

Niniejszy Raport stanowi dokument przedstawiający sposób realizacji Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027, który został przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 3 grudnia 2019 r. Nr XII/201/2019 w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”. Przedstawione zostały identyfikowane zmiany stanu środowiska oraz stopień realizacji zakładanych celów, kierunków i zadań w latach 2021-2022. W raporcie uwzględniono informacje otrzymane poprzez ankietyzację podmiotów wskazanych w Programie jako „Podmiot odpowiedzialny”. Ponadto wykorzystano analizę danych zastanych, czyli danych dostępnych w dokumentach i bazach statystyki publicznej. Raport obejmuje wszystkie obszary środowiskowe uwzględnione w Programie.

Raport został podzielony na trzy główne części, które razem stanowią kompleksową analizę stopnia realizacji zadań zaplanowanych w Programie ochrony środowiska dla województwa lubelskiego na lata 2020-2023. Należą do nich:

- Informacja o realizowanych i wykonanych zadaniach;
- Analiza osiągniętego efektu ekologicznego i monitoringu Programu;
- Analiza finansowa realizacji zadań ujętych w Programie.

Można uznać, że przez początkowy okres obowiązywania Programu w latach 2020-2022, Program realizowany był na odpowiednim poziomie. W poszczególnych obszarach interwencji sytuacja pod kątem oceny realizacji celów była bardzo dobra. Nie zidentyfikowano obszarów, w których cele nie byłyby realizowane. Pomimo braku uzyskania informacji na temat realizacji niektórych zadań, należy uznać, że polityka ochrony środowiska obowiązująca na terenie województwa lubelskiego jest realizowana w sposób prawidłowy.

Analiza celów, kierunków interwencji oraz zadań wyznaczonych w ramach Programu ochrony środowiska, pozwoliła na stwierdzenie, że zdecydowana większość z nich w raportowanym okresie była realizowana. Należy stwierdzić, że Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego realizował założenia Programu Ochrony Środowiska. Pozyskane dane pozwalają na uznanie, że zakres prowadzonych działań w odpowiednim stopniu realizuje wyznaczone cele. Poniesione koszty w ciągu okresu raportowania nie odbiegają od zaplanowanych kwot, a bardzo często znacząco je przewyższają, co może świadczyć o intensyfikacji prowadzonych działań. Tym samym, polityka ochrony środowiska województwa lubelskiego oceniana jest pozytywnie.

1. Wstęp

Podstawą prawną wykonania raportu z realizacji Programu ochrony środowiska jest art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Organ wykonawczy województwa, tj. Zarząd Województwa Lubelskiego sporządza co dwa lata raport z realizacji programu ochrony środowiska, który przedstawia Sejmikowi Województwa Lubelskiego. Zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.) opracowany raport podlega zamieszczeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027 (zwany dalej Raportem) jest dokumentem przedstawiającym stan zaawansowania prac środowiskowych na Lubelszczyźnie. Jest to drugi Raport odnoszący się do obowiązującego Programu ochrony środowiska dla województwa lubelskiego i obejmuje lata 2021-2022. Celem Raportu jest ocena stopnia i efektów realizacji działań ujętych w programie ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027. Opracowanie przedstawia postępy, jakie udało się osiągnąć w zakresie wykonania przedsięwzięć wpisujących się w zadania wyznaczone w powyższym programie. Ponadto Raport zawiera analizę ujętych w POŚ 2020 działań oraz ich rezultatów wraz z poniesionymi nakładami finansowymi.

Metodyka opracowania niniejszego Raportu składa się z oceny opisowej, wskaźnikowej, analizy kosztów oraz podsumowania. Realizacja przedsięwzięć w Raporcie została zaprezentowana z podziałem na obszary interwencji, cele, kierunki interwencji i zadania. Przeanalizowano 10 obszarów interwencji tj.

- Ochrona klimatu i jakości powietrza;
- Zagrożenia hałasem;
- Pola elektromagnetyczne;
- Gospodarowanie wodami;
- Gospodarka wodno-ściekowa;
- Zasoby geologiczne;
- Gleby;
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;
- Zasoby przyrodnicze;
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Głównym źródłem danych na potrzeby niniejszego opracowania były informacje pozyskane od właściwych jednostek administracyjnych i jednostek monitorowanych, w tym m.in.:

- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie;
- Samorządów powiatów, miast i gmin funkcjonujących na terenie województwa lubelskiego;
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (KZGW, RZGW w Warszawie, Lublinie i Rzeszowie oraz podległe im zarządy zlewni);
- Lasów Państwowych (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie, nadleśnictwa zlokalizowane na terenie województwa lubelskiego);
- Parków Narodowych (Poleski Park Narodowy i Rztoczański Park Narodowy);
- Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych.

Dane ze wszystkich jednostek zostały pozyskane w wyniku przeprowadzonej ankietyzacji. Dodatkowo, wartości wskaźników środowiskowych zostały określone przy wykorzystaniu głównie danych pochodzących głównie z GUS, GIOŚ, WIOŚ, URE.

2. Ocena realizacji zadań

W poniższych podrozdziałach zestawiono wszystkie informacje dotyczące realizacji zadań wyznaczonych dla poszczególnych obszarów interwencji określonych w Programie ochrony środowiska dla województwa lubelskiego na lata 2019-2023. Opis zrealizowanych działań obejmuje lata 2021 i 2022.

2.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Dla obszaru interwencji – Ochrona klimatu i jakość powietrza (OKJP) wyznaczono jeden cel:

- P.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

Obszar interwencji związany z ochroną klimatu oraz jakości powietrza realizowany był w ramach 4 kierunków interwencji, obejmujących łącznie 23 zadania. W latach 2021-2022, zgodnie ze stanem wiedzy na dzień sporządzenia niniejszego Raportu, podczas ankietyzacji podmiotów nie uzyskano informacji o realizacji następujących zadań:

- OKJP.4.1. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej;
- OKJP.4.2. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych.

Jednak z uwagi na dość ogólny charakter zadań mogły być one realizowane niejako przy okazji innych zadań.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 23 zadań środowiskowych w ramach celów - P.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu dla województwa lubelskiego.

Tabela 1 Cele, kierunki interwencji i zadania określone w ramach obszaru Ochrona klimatu i jakość powietrza

Lp.	Cel	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
1.	P.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	OKJP.1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie lubelskim	OKJP.1.1. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych	własne: Zarząd Województwa Lubelskiego
			OKJP.1.2. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji lub Programów Gospodarki Niskoemisyjnej	monitorowane: gminy
			OKJP.1.3. Aktualizacja i monitoring „Programu rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa lubelskiego” oraz „Programu Rozwoju Energetyki dla Województwa Lubelskiego”	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego
			OKJP.1.4. Prowadzenie monitoringu jakości powietrza	monitorowane: WIOŚ w Lublinie, gminy

Lp.	Cel	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
			OKJP.1.5. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych (MPZP, SUIKZP) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń	własne: WIOŚ w Lublinie monitorowane: gminy
			OKJP.1.6. Edukacja ekologiczna w zakresie jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej, a także kształtowanie prawidłowych zachowań dotyczących szkodliwość spalania odpadów w piecach i kotłach indywidualnych	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego monitorowane: gminy, powiaty, organizacje pozarządowe
			OKJP.1.7. Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych	monitorowane: gminy
		OKJP.2. Poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z produkcji ciepła	OKJP.2.1. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych (w tym realizacja Programu „Czyste Powietrze”)	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego monitorowane: gminy, powiaty, właściciele i zarządcy nieruchomości przedsiębiorstwa, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
			OKJP.2.2. Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni	monitorowane: gminy i powiaty, właściciele i zarządcy nieruchomości, przedsiębiorstwa, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
			OKJP.2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego monitorowane: gminy i powiaty, właściciele i zarządcy nieruchomości, przedsiębiorstwa
			OKJP.2.4. Przyłączanie budynków istniejących oraz nowo budowanych do sieci gazowej i ciepłowniczej	monitorowane: zakłady energetyki cieplnej, zakłady komunalne, zarządzający siecią gazową, właściciele i zarządcy nieruchomości
			OKJP.2.5. Wytwarzanie, dystrybucja i promowanie energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego monitorowane:

Lp.	Cel	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
				gminy, powiaty, zakłady energetyczne, przedsiębiorstwa, mieszkańcy
			OKJP.2.6. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach oraz kompleksowe zarządzanie energią w budynkach publicznych, w tym audyty energetyczne	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego monitorowane: gminy i powiaty
		OKJP.3. Zmniejszenie emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego ¹	OKJP.3.1. Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego (Zarząd Dróg Wojewódzkich) monitorowane: gminy, powiaty, zarządcy dróg
			OKJP. 3.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. wypożyczalnie rowerów)	monitorowane: gminy, powiaty, zarządcy dróg, przedsiębiorstwa
			OKJP. 3.3. Rozwój połączeń kolejowych na terenie województwa, w szczególności kolei aglomeracyjnej na terenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego monitorowane: zarządzający liniami kolejowymi
			OKJP.3.4. Opracowanie i wdrażanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej	monitorowane: gminy
			OKJP.3.5. Przygotowanie infrastruktury komunikacyjnej miast do obsługi samochodów elektrycznych (m.in. punktów ładowania samochodów osobowych)	monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa, zarządzający parkingami osobowych)
			OKJP.3.6. Dostosowanie floty pojazdów do wymogów odnośnie elektromobilności	monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa komunikacji publicznej
			OKJP.3.7. Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.	monitorowane: gminy, zarządcy dróg, zarządzający komunikacją miejską
			OKJP.3.8. Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic głównych w miastach powiatowych	monitorowane: miasta powiatowe oraz na prawach powiatu

¹ Zadania służą także poprawie klimatu akustycznego

Lp.	Cel	Kierunki interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
		OKJP.4. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych oraz energetyki zawodowej oraz produkcji ciepła	OKJP.4.1. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej	monitorowane: przedsiębiorstwa
			OKJP.4.2. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych	monitorowane: przedsiębiorstwa

2.1.1. OKJP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu

2.1.1.1. OKJP.1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie lubelskim

OKJP.1.1. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych

Zadanie polega na zapewnieniu asysty technicznej, bieżącej konserwacji oraz aktualizacji systemu powietrze.lubelskie.pl, (zwanego dalej: Systemem) umożliwiającego sporządzanie i bezpośrednie przesyłanie przez urzędy gmin, miast i starostw woj. lubelskiego rocznych sprawozdań z realizacji działań naprawczych, ujętych w programach ochrony powietrza, wraz z możliwością ich weryfikacji i agregacji oraz sporządzania zbiorczych sprawozdań do Ministra Klimatu i Środowiska. Umowa jest zawarta z wykonawcą systemu.

Ze względu na niedotrzymane poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu w 2021 roku Zarząd Województwa Lubelskiego w maju 2022 roku wszczął procedurę opracowania Aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu” w zakresie pyłu PM2,5 (faza II) i benzo(a)pirenu oraz Aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla strefy Aglomeracja Lubelska ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu” w zakresie pyłu PM2,5 (faza II) i benzo(a)pirenu.

Sejmik Województwa Lubelskiego w dniu 28 czerwca 2023 roku przyjął:

- Aktualizację „Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu” w zakresie pyłu PM2,5 (faza II) i benzo(a)pirenu – uchwała Nr XLIX/716/2023.
- Aktualizację „Programu ochrony powietrza dla strefy Aglomeracja Lubelska ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu” w zakresie pyłu PM2,5 (faza II) i benzo(a)pirenu.- uchwała Nr XLIX/717/2023.

Koszt realizacji zadania polegającego na zapewnieniu asysty technicznej platformy sprawozdawczej powietrze.lubelskie.pl w roku 2021 wynosi 8364 zł, a w roku 2022 - 9225 zł. Zadanie jest realizowane w sposób ciągły.

W roku 2021 przyjęto również uchwałę antysmogową przez z Województwo Lubelskie. UCHWAŁA NR XXIII/388/2021 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO z dnia 19 lutego 2021 r.

OKJP.1.2. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji lub Programów Gospodarki Niskoemisyjnej

Działania organizacyjne podejmowane na poziomie europejskim i krajowym mają charakter strategii i polityk, które definiują głównie poziom stężeń tła zanieczyszczeń. Natomiast bezpośredni wpływ na jakość powietrza mają działania podejmowane na poziomie lokalnym.

Program Ograniczenia Niskiej Emisji ma na celu ograniczenie emisji substancji szkodliwych do atmosfery pochodzącej z lokalnych kotłowni węglowych oraz domowych pieców grzewczych, w których spalanie odbywa się w sposób nieefektywny a paliwo jest niskiej jakości. Podstawowe elementy PONE obejmują inwentaryzację źródeł ciepła na terenie danej gminy, ustalenie priorytetów likwidacji lub wymiany urządzeń grzewczych na nowoczesne systemy grzewcze wraz z analizą techniczno-ekonomiczną planowanych przedsięwzięć, obliczenia efektu ekologicznego, a także harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych przedsięwzięć wraz z źródłami finansowania. Program Ograniczenia Niskiej Emisji powinny posiadać samorządy gminne, na terenie których stwierdzono występowanie przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Natomiast samorządy gminne na terenach, których nie zidentyfikowano obszarów przekroczeń mogą opracować PONE w celu utrzymania emisji substancji poniżej poziomów dopuszczalnych².

Z kolei Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest dokumentem, który wykorzystuje informacje o wielkości zużycia energii i emisji dwutlenku węgla w gminie do osiągnięcia celu, jakim jest zwiększenie efektywnego wykorzystywania energii, redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz wzrost udziału energii z OZE w ogólnym zużyciu energii. PGN wskazuje działania w zakresie gospodarowania energią, służące ograniczeniu emisji i optymalnemu wykorzystaniu posiadanych zasobów. Sporządzenie PGN nie jest wymagane zapisami prawa, jest jednak pochodną zobowiązań, jakie Polska podjęła w ramach porozumień międzynarodowych w zakresie ograniczania emisji³.

Zgodnie z informacjami pozyskanymi na potrzeby niniejszego Raportu, w latach 2021-2022 na terenie województwa lubelskiego powyższe zadanie zrealizowano w 4 gminach miejskich oraz 1 gminie wiejskiej:

- gmina miasto Biała Podlaska, koszt zadania: 24 600 zł, źródło finansowania: budżet gminy;
- gmina miasto Frampol, koszt zadania: 3 075 zł (PGN), źródło finansowania: budżet gminy;
- gmina miasto Kraśnik, koszt zadania: 4 305 zł, źródło finansowania: budżet gminy;
- gmina wiejska Księżpol, koszt zadania: 222 004 zł, źródło finansowania: WFOŚiGW i Lublinie, środki własne oraz mieszkańców;
- gmina miasto Lublin; koszt zadania: 2 103 670,39 zł, źródło finansowania: budżet gminy.

Tabela 2 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.1.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1.	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Księżpol	222 004,00	środki własne, WFOŚiGW w Lublinie
3.	Dzwola	0,00	środki własne
4.	Konopnica	0,00	środki własne
5.	Nielisz	0,00	środki własne
6.	gmina miejska:		
7.	Biała Podlaska	24 600,00	środki własne
8.	Frampol	3 075,00	środki własne

² Źródło: <https://www.mae.com.pl/oferta-mae/doradztwo/planowanie-energetyczne/pone>

³ Źródło: <https://sozosfera.pl/ochrona-powietrza/plan-gospodarki-niskoemisyjnej-najwazniejsze-zalecenia/>

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
9.	Kraśnik	4 305,00	środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, RPO WL
10.	Lublin	2 103 670,39	środki własne
11.	Opolu Lubelskim	0,00	środki własne
12.	gmina miejsko – wiejska:		
13.	Izbica	b.d.	WFOŚiGW w Lublinie
14.	podmioty:		
15.	Port Lotniczy Lublin S.A.	260 000,00	środki własne, WFOŚiGW Lublin

Suma: 2 617 654,39 zł

OKJP.1.3. Aktualizacja i monitoring „Programu rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa lubelskiego” oraz "Programu Rozwoju Energetyki dla Województwa Lubelskiego”

Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w „Raporcie z monitoringu Programu Rozwoju Energetyki dla Województwa Lubelskiego”, istnieje konieczność połączenia dwóch wyżej wymienionych programów w jedną zintegrowaną politykę rozwoju energetyki dla województwa. W Strategii rozwoju województwa lubelskiego do 2030 roku, przyjętej 29 marca 2021 roku przez Sejmik Województwa Lubelskiego, przewidziano przygotowanie planu określającego kierunki rozwoju energetyki w województwie, z uwzględnieniem energetyki konwencjonalnej oraz wykorzystania OZE.

W związku z powyższym rozpoczęto realizację tego planu poprzez utworzenie w 2022 roku założeń do dokumentu pn. „Polityka energetyczna w województwie lubelskim w perspektywie 2030” uwzględniając, że opracowanie dokumentu ma służyć identyfikacji aktualnych uwarunkowań rozwoju energetyki, biorąc pod uwagę możliwości realizacji celów sprawiedliwej transformacji oraz określeniu kierunków rozwoju energetyki w województwie lubelskim, z uwzględnieniem energetyki konwencjonalnej oraz wykorzystania OZE, a także wyznaczeniu kierunków działań do 2030 roku wraz z wizją dążenia do neutralności klimatycznej Województwa Lubelskiego.

Realizację przedsięwzięcia tj. opracowanie dokumentu pn. „Polityka energetyczna w województwie lubelskim w perspektywie 2030” (PEWL2030) zaplanowano na rok 2023. W przypadku wydłużających się procedur przygotowawczych lub konsultacyjnych może zaistnieć konieczność wydłużenia realizacji przedsięwzięcia.

Planowane koszty zadania wyniosły 200 000,00 zł i pochodziły ze środków własnych. Jednostką realizującą jest Zarząd Województwa Lubelskiego.

Tabela 3 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.1.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	0,00	środki własne
3.	Bełżec	44 514,29	środki własne
4.	Ludwin	29 528,55	środki własne
5.	Rejowiec	70 518,14	środki własne
6.	gmina miejska:		
7.	Biała Podlaska	94 870,00	środki własne
8.	Kazimierz Dolny	99 180,00	środki własne
9.	Lublin	0,00	środki własne

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
10.	gmina miejsko – wiejska:		
11.	Nałęczów	80 000,00	środki własne

OKJP.1.4. Prowadzenie monitoringu jakości powietrza

System monitoringu powietrza w głównej mierze opiera się na sieciach stacji pomiarowych rozmieszczonych w miarę potrzeb w newralgicznych punktach województwa, głównie w miastach, gdzie analizy wykazują wysokie stężenia zanieczyszczeń. Kryteria lokalizacji stanowisk pomiarowych określają przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 roku w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. poz. 2279, z późn. zm.). O lokalizacji stacji pomiarowych i ich programie pomiarowym decyduje GIOŚ.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2023 r. poz. 824, z późn. zm.), zakres zadań państwowego monitoringu środowiska (zwanego dalej PMS) określany jest w wieloletnich strategicznych programach PMS opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu, oraz w wykonawczych programach PMS opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Monitoring stanu jakości powietrza prowadzony jest w oparciu o wyniki ocen pięcioletnich oraz rocznych. W roku 2022 i 2023 opracowano raporty z rocznej oceny jakości powietrza w województwie lubelskim za rok 2021 i 2022. Na dzień sporządzenia niniejszego Raportu brak informacji o działaniach w zakresie dodatkowej rozbudowy systemu monitoringu powietrza prowadzonych przez GIOŚ.

Monitoring jakości powietrza, zgodnie z informacjami pozyskanymi na potrzeby niniejszego Raportu, w latach 2021-2022 na terenie województwa lubelskiego prowadzony był przez „Łęczyńską Energetykę” Sp. z o.o. w Bogdanie. Monitoringiem zajmowała się również firma Envilab-Eko, koszt zadania: 49 300 zł, źródło finansowania: środki własne.

Tabela 4 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.1.4. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	WIOŚ w Lublinie	49 300	b.d.

OKJP.1.5. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych (MPZP, SUIKZP) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń

W latach 2021-2022 na terenie województwa lubelskiego kontynuowano podjęte wcześniej działania obejmujące formułowanie odpowiednich zapisów w MPZP (rozdział dotyczący ochrony środowiska i zasobów przyrody – poprawa jakości powietrza). Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego jest podstawowym aktem planowania, określającym zasady organizacji przestrzennej na poziomie województwa. Definiuje podstawowe elementy układu przestrzennego, ich zróżnicowanie i wzajemne relacje oraz formułuje kierunki polityki przestrzennej.

W zakresie poprawy jakości i ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, w Planach ustalone zostały kierunki działań mające na celu ograniczanie emisji zanieczyszczeń (niskiej, liniowej, wysokiej) oraz

zmniejszenie przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń monitorowanych substancji, poprzez działania polegające m.in. na:

- rozbudowie centralnych systemów zaopatrzenia w energię ciepłą;
- zamianie paliw na niskoemisyjne;
- rozwoju odnawialnych źródeł energii;
- dalszym ograniczaniu emisji z transportu drogowego.

W latach 2021-2022 na terenie województwa lubelskiego zadanie było realizowane w poniższych gminach.

Tabela 5 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP. 1.5 na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp	Gmina/powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Opole Lubelskie	b.d.	b.d.
3.	Bełżec	44 514,29	środki własne
4.	Cyców	b.d.	b.d.
5.	Ludwin	29 528,55	środki własne
6.	Rejowiec	70 518,14	środki własne
7.	Niedrzwica Duża	b.d.	b.d.
8.	Stanin	150 000,00	b.d.
9.	Wilkołaz	b.d.	b.d.
10.	gmina miejska:		
11.	Biłgoraj	b.d.	b.d.
12.	Lublin	b.d.	środki własne
13.	Biała Podlaska	94 870,0	środki własne
14.	Terespol	b.d.	b.d.
15.	Szczebrzeszyn	b.d.	b.d.
16.	gmina miejsko – wiejska:		
17.	Nałęczów	80 000,0	środki własne
18.	Kazimierz Dolny	99 180,0	środki własne
19.	Tyszowce	b.d.	b.d.
20.	powiat:		
21.	tomaszowski	b.d.	b.d.

W 2021 roku uchwalono studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Biała Podlaska oraz 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, natomiast w 2022 roku uchwalono 2 plany miejscowe.

W Kazimierzu Dolnym zadanie uwzględniono w 2 planach zagospodarowania przestrzennego.

W Szczebrzeszynie zadanie uwzględniono w 1 planie zagospodarowania przestrzennego.

OKJP.1.6. Edukacja ekologiczna w zakresie jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej, a także kształtowanie prawidłowych zachowań dotyczących szkodliwości spalania odpadów w piecach i kotłach indywidualnych

Efekty realizacji ww. przedsięwzięć obejmują przede wszystkim:

- przybliżenie mieszkańcom informacji na temat niskiej emisji;
- zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat uchwały antysmogowej;

- uświadomienie społeczeństwu zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska, wynikającego z użytkowania przestarzałych kotłów węglowych oraz spalania złych jakościowo paliw oraz odpadów;
- promocja rozwiązań wpływających na poprawę jakości powietrza i docelowo na zdrowie mieszkańców, w tym dzieci;
- zachęcenie mieszkańców do podejmowania inicjatyw oraz działań naprawczych służących poprawie jakości powietrza oraz zmiany przyzwyczajęń poprzez ukazanie realnych korzyści ich działań;
- promowanie programów mających na celu poprawę jakości powietrza, np. „Czyste powietrze”, a także innych, które mogą wspomóc mieszkańców w dbaniu o jakość powietrza (korzystanie z dofinansowań).

Poniżej przedstawiono spis gmin, w których realizowano działania promocyjno-edukacyjne w latach 2021-2022 na terenie województwa lubelskiego (stan na dzień sporządzania Raportu). Działania prowadzone były najczęściej ze środków własnych, jak i również z dofinansowania WFOŚiGW i NFOŚiGW.

Gminy wiejskie: Adamów, Bełżyce, Chrzanów, Hańsk, Jarczów, Kamień, Komarów-Osada, Kurów, Leśna Podlaska, Łopiennik Górny, Niedzwica Duża, Nielisz, Opole Lubelskie, Sawin, Strzyżewice, Wilkołaz, Wojsławice, Wola Uhruska, Konopnica, Ułęż, Dzwola.

Gminy miejskie: Biała Podlaska, Bełżyce, Dęblin, Frampol, Krasnobród, Krasnystaw, Międzyrzec Podlaski, Terespol, Lublin.

Gminy wiejsko-miejskie: Izbica.

Powiaty: chełmski, opolski, rycki, tomaszowski.

W większości zadanie było prowadzone ze środków własnych, często również bez kosztowo.

W ramach działań własnych UMWL w Lublinie w 2021 roku zrealizowano projekt „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”. Zorganizowano liczne wydarzenia takie jak: seminarium „Uchwała antysmogowa na obszarze województwa lubelskiego oraz Program Stop Smog, jako narzędzie ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza”, spotkanie dla lokalnej społeczności w ramach edukacji ekologicznej „Każdy mieszkaniec i przedsiębiorca z Gminy Niemce ma wpływ na czyste powietrze w gminie” oraz warsztaty dla mieszkańców i interesariuszy w celu stworzenia obywatelskiej grupy energetycznej w gminie Niemce.

Zadanie zrealizowano również poprzez projekt „AgroRES- Investing in Renewable Energies for Agriculture” który również odbył się w 2021 roku. Elementami projektu były warsztaty dla lokalnej ludności, organizacja webinarium o Programie Mój Prąd 3.0, organizacja warsztatów szkoleniowych z programów priorytetowych, utworzenie punktu konsultacyjnego w zakresie programów priorytetowych oraz OZE, rozpoczęcie kampanii informacyjnej w social mediach, emitowanie filmu informacyjno – edukacyjnego w regionalnej telewizji na temat doradztwa energetycznego. W ramach projektu również odbyły się konsultacje eksperckie nt. OZE z doradcami z UMWL, szkolenie dla energetyków, konferencja pn. „Rola energetyka gminnego w kreowaniu lokalnych inicjatyw energetycznych”, spotkanie z mieszkańcami odnośnie wyrażenia opinii o gospodarce niskoemisyjnej oraz spotkanie z uczniami szkoły podstawowej odnośnie akcji pilotażowej „Każdy mieszkaniec i przedsiębiorca z Gminy Niemce ma wpływ na czyste powietrze w gminie”, organizowanego przez Klaster Energii Niemce w ramach projektu ENES-CE.

W roku 2022 zadanie również realizowano w ramach projektu „AgroRES- Investing in Renewable Energies for Agriculture”. Obyły się dwa spotkania międzynarodowe (we Włoszech i w Wielkiej Brytanii) w formie konferencji oraz spotkanie lokalnej grupy interesariuszy w Woli Rudzkiej. Zadanie jest realizowane w sposób ciągły, aby informacje dotarły do jak największej liczby mieszkańców województwa lubelskiego.

Finansowanie w 2021 i 2022 roku, za oba projekty pochodziło w 85% ze środków UE, a w 15% z wkładu Województwa Lubelskiego. W ramach projektu Doradztwa Energetycznego koszty w 2021 roku wyniosły 82 072,05 zł, natomiast w 2022 roku było to 138 187,00 zł. W zakresie edukacji związanej z uchwałą antysmogową w 2021 roku koszty wyniosły 40 000,00 zł, a w 2022 wzrosły do 60 000,00 zł.

W 2022 roku zrealizowano również kampanię edukacyjno-informacyjną „Lubelskie dla środowiska”, mającą na celu budowanie świadomości mieszkańców regionu w zakresie stanu środowiska oraz metod jego poprawy. Za pomocą radia, telewizji i Internetu prezentowano potencjał przyrodniczy województwa lubelskiego wymagający ochrony, wskazywano wyzwania i zagrożenia dla środowiska naturalnego regionu. Koszt kampanii wyniósł 19 680,00 zł, źródło finansowania pochodziło z budżetu WL oraz WFOŚiGW.

Tabela 6 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.1.6. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1. 1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	0,00	środki własne
3.	Bełżec	2 000,00	środki własne
4.	Chrzanów	3 308,70	WFOŚiGW
5.	Dzwola	0,00	środki własne
6.	Hańsk	2 000,00	środki własne
7.	Jarczów	750,00	WFOŚiGW
8.	Kamień	6 862,41	NFOŚiGW
9.	Konopnica	0,00	środki własne
10.	Leśna Podlaska	0,00	środki własne
11.	Łopiennik Górny	0,00	środki własne
12.	Niedrzwica Duża	13 176,00	WFOŚiGW
13.	Nielisz	0,00	środki własne
14.	Opole Lubelskie	500,00	środki własne
15.	Sawin	892,50	WFOŚiGW w Lublinie
16.	Strzyżewice	6 887,52	środki własne
17.	Wilkołaz	0,00	środki własne
18.	Wojstawice	0,00	środki własne
19.	Wola Uhrusk	3 300,00	WFOŚiGW w Lublinie
20.	gmina miejska:		
21.	Bełżec	6 800,00	środki własne, WFOŚiGW w Lublinie
22.	Dęblin	0,00	środki własne
23.	Biała Podlaska	1 360,00	środki własne
24.	Frampol	6 285,20	WFOŚiGW
25.	Krasnystaw	16 436,90	NFOŚiGW
26.	Lublin	28 106,20	środki własne
27.	Międzyrzec Podlaski	7 200,00	środki własne
28.	Szczebrzeszyn	9 367,83	środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, RPO WL 2014-2020, środki krajowe
29.	powiat:		
30.	opolski	0,00	środki własne
31.	rycki	13 446,00	środki własne

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
32.	chełmski	1 050,00	środki własne, EFS

OKJP.1.7. Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych

Działanie mające na celu prowadzenie kontroli palenisk w zakresie spalania odpadów komunalnych oraz przestrzegania założeń uchwały antysmogowej. Zadanie w głównej mierze prowadzone ze środków własnych (w większości przypadków nie przekazano kosztów zadania).

Poniżej przedstawiono spis gmin, w których realizowano powyższe zadanie w zakresie kontroli przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych w latach 2021-2022 na terenie województwa lubelskiego (stan na dzień sporządzania Raportu).

Gminy wiejskie: Bełzec, Chrzanów, Cyców, Hańsk, Komarów-Osada, Kurów, Łopiennik Górny, Niedzwica Duża, Opole Lubelskie, Strzyżewice, Wilkołaz, Wojstawice, Konopnica, Firlej.

Gminy miejskie: Biała Podlaska, Bełżyce, Dęblin, Frampol, Krasnobród, Międzyrzec Podlaski, Szचेbrzeszyn, Terespol, Lublin

Gminy wiejsko-miejskie: Kazimierz Dolny, Nałęczów.

Tabela 7 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.1.7. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Chrzanów	0,00	środki własne
3.	Hańsk	200,00	środki własne
4.	Konopnica	0,00	środki własne
5.	Kurów	0,00	środki własne
6.	Łopiennik Górny	0,00	środki własne
7.	Niedzwica Duża	100,00	środki własne
8.	Opole Lubelskie	0,00	środki własne
9.	Strzyżewice	0,00	środki własne
10.	Wilkołaz	0,00	środki własne
11.	Wojstawice	0,00	środki własne
12.	gmina miejska:		
13.	Dęblin	0,00	środki własne
14.	Frampol	0,00	środki własne
15.	Międzyrzec Podlaski	0,00	środki własne
16.	Szचेbrzeszyn	0,00	środki własne
17.	gmina miejsko – wiejska:		
18.	Krasnobród	0,00	środki własne
19.	Nałęczów	0,00	środki własne
20.	podmioty:		
21.	Straż Miejska Biała Podlaska	26 500,00	środki własne
22.	Straż Miejska Miasta Lublin	0,00	środki własne
23.	Staż Miejska we Włodawie	0,00	środki własne

Suma: 26 800,00 zł

2.1.1.2. OKJP.2. Poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z produkcji ciepła

OKJP.2.1. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych (w tym realizacja Programu „Czyste Powietrze”)

W latach 2021-2022 na terenie województwa lubelskiego kontynuowana była realizacja programu priorytetowego „Czyste Powietrze” we współpracy z NFOŚiGW oraz WFOŚiGW. Wsparciem objęte były przedsięwzięcia mające na celu ograniczenie lub uniknięcie niskiej emisji opierające się na podnoszeniu efektywności energetycznej oraz wykorzystywaniu odnawialnych źródeł energii w budynkach jednorodzinnych, działania obejmują głównie wymianę instalacji i źródeł ciepła starej generacji, zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz wykonanie termomodernizacji w budynkach jednorodzinnych.

W 2021 roku Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął tzw. ustawę antysmogową (uchwała nr XXIII/338/2021.), która wprowadza na obszarze województwa lubelskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. We wrześniu 2018 roku uruchomiono rządowy program priorytetowy „Czyste Powietrze”, który ma być realizowany do roku 2029. Jego najważniejszym celem jest ograniczenie emisji do atmosfery szkodliwych substancji, które powstają na skutek ogrzewania domów jednorodzinnych słabej jakości paliwem w przestarzałych domowych piecach. Program oferuje dofinansowanie wymiany starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy, takie jak: węzeł cieplny, pompa ciepła, kocioł gazowy kondensacyjny, kocioł olejowy kondensacyjny, ogrzewanie elektryczne, kocioł na paliwo stałe (węgiel, biomasa), jak i przeprowadzenie niezbędnych prac termomodernizacyjnych budynku oraz instalację odnawialnych źródeł energii (kolektorów słonecznych i instalacji fotowoltaicznej)⁴.

WFOŚiGW w roku 2022 zawarł w ramach programu „Czyste Powietrze” 7 860 umów dotacji/pożyczek na kwotę 195 107 000 zł.

Zadanie polegające na likwidacji konwencjonalnych źródeł ciepła i wymianie na inne o większej sprawności lub zastosowaniu energii elektrycznej w budynkach było realizowane w raportowanym okresie na terenie całego województwa lubelskiego. Gminy dokonały wymiany systemu ogrzewania w budynkach będących w zasobach gmin oraz udzielały dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów wymiany źródeł ciepła w ramach ograniczania niskiej emisji.

Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie gmin, w których w latach 2021-2022 na terenie województwa lubelskiego realizowane było opisane zadanie.

W latach 2021 – 2022 Muzeum Zamoyskich w Kozłówce przeprowadziło remont, w którym przebudowano źródła ciepła poprzez montaż pomp ciepła gruntowych oraz montaż kotłów gazowych wraz z systemem bezpieczeństwa. Prace wykonano w ramach projektu, „Przebudowa, rewitalizacja i konserwacja budynków zespołu pałacowo-parkowego w Kozłówce (dwie oficyny, stajnia, teatralnia) z adaptacją na cele kulturowe i turystyczne”. Całkowity koszt projektu wyniósł 28 427 400,71 zł, współfinansowana EFRR w ramach POIiŚ 2014-2020.

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Białej Podlaskiej przeprowadził w 2022 roku, wymianę źródła ciepła ogrzewania z elektrycznego na pompę ciepła. Prace były przeprowadzane w budynku tlenowni szpitala. Koszt prac wyniósł 72 902,35 zł, środki pochodziły z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19.

⁴ Źródło: <http://wfosigw.pl/czyste-powietrze/>

W budynku Szkoły Policealnej – Medycznym Studium Zawodowym im. Stefanii Wołynki w Janowie Lubelskim przeprowadzono montaż kotła gazowego i wykonanie instalacji gazowej. Wymieniono również stolarkę okienną i docieplono budynek. Całkowity koszt prac wyniósł 3 216 877,03 zł. Pieniądze pochodziły ze Środków Inwestycyjnych Województwa Lubelskiego. Remont przeprowadzono w 2022 roku.

W Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Lublinie przeprowadzono modernizację instalacji c.o. oraz wykonano instalacje wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła. Remont przeprowadzono w ramach projektu pt. „Lubelskie pomaga Ukrainie – Utworzenie tymczasowego miejsca pobytu w Zamościu przy ul. Zagłoby 8”. Koszty prac wyniosły 326 273,52 zł.

Tabela 8 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.2.1 na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Batorz	47 099,07	WFOŚiGW w Lublinie
3.	Bełżec	10 000,00	Środki własne
4.	Chrzanów	606 307,77	środki własne, środki użytkowników budynków, RPO WL 2014-2020
5.	Cyców	2 943 627,85	budżet gminy, Polski Ład, program „Czyste Powietrze”
6.	Gościeradów	11 072,31	WFOŚiGW w Lublinie
7.	Hańsk	2 464 538,00	Środki własne, środki zarządców budynków, WFOŚiGW w Lublinie
8.	Jarczów	34 917,97	WFOŚiGW w Lublinie
9.	Jabłoń	65 000,00	WFOŚiGW w Lublinie
10.	Kłoczew	454 505,90	WFOŚiGW w Lublinie
11.	Kurów	b.d.	WFOŚiGW w Lublinie, środki własne mieszkańców
12.	Łaziska	203 633,00	WFOŚiGW w Lublinie, środki własne
13.	Leśna Podlaska	326 914,65	Środki właścicieli nieruchomości, środki własne
14.	Łopiennik Górny	b.d.	Środki właścicieli nieruchomości, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW
15.	Ludwin	10 732,24	Program „Czyste powietrze”
16.	Markuszów	241 529,60	Środki własne beneficjentów, WFOŚiGW w Lublinie, RPO WL 2014-2020
17.	Niedrzwica Duża	364 083,85	WFOŚiGW w Lublinie oraz środki własne
18.	Niedźwiada	1 497 395,89	WFOŚiGW w Lublinie oraz środki własne
19.	Nielisz	898 205,98	WFOŚiGW w Lublinie oraz środki własne
20.	Ostrówek	214 157,94	WFOŚiGW w Lublinie
21.	Piszczac	632 000,00	RPO WL 2014-2020
22.	Puchaczów	191 923,23	WFOŚiGW w Lublinie oraz środki własne
23.	Stanin	283 500,00	WFOŚiGW w Lublinie i środki własne właścicieli budynków
24.	Strzyżewice	b.d.	środki własne właścicieli nieruchomości oraz środki w ramach programu „Czyste Powietrze”
25.	Sawin	1 222 062,54	WFOŚiGW w Lublinie i środki własne właścicieli budynków
26.	Serokomla	97 014,60	WFOŚiGW w Lublinie
27.	Tomaszów Lubelski	65 000,00	Środki własne, NFOŚiGW
28.	Trawniki	2 365 255,48	Środki własne, RPO WL 2014-2020
29.	Wilkołaz	33 006,41	WFOŚiGW w Lublinie
30.	Włodawa	1 400 000,00	WFOŚiGW w Lublinie
31.	Wojstawice	344 766,91	środki własne, dotacja Polski Ład
32.	Wojcieszków	441 621,16	WFOŚiGW w Lublinie
33.	Wola Uhruska	1634 000,00	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie
34.	Wysokie	137 857,24	Środki własne właścicieli budynków, środki z Unii Europejskiej
35.	Żółkiewka	464 989,00	Środki własne właścicieli budynków, WFOŚiGW w Lublinie
36.	Borki	153 336,62	Środki własne właścicieli budynków, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, Bank Ochrony Środowiska
37.	Ułęż	b.d.	b.d.
38.	Dzwola	49 350 700,00	Środki własne i RPO WL 2014-2020
39.	gmina miejska:		
40.	Biała Podlaska	4 292 723,80	Środki własne, środki zarządców budynków i nieruchomości, NFOŚiGW
41.	Bełżyce	60 000,00	WFOŚiGW w Lublinie
42.	Dęblin	162 500,00	WFOŚiGW w Lublinie oraz NFOŚiGW
43.	Frampol	b.d.	WFOŚiGW w Lublinie oraz środki własne

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
44.	Kamionka	989 460,20	środki własne
45.	Krasnobród	b.d.	Program „Czyste powietrze” i środki finansowe mieszkańców
46.	Krasnystaw	933 108,70	NFOŚiGW
47.	Lubycza Królewska	918 631,49	WFOŚiGW w Lublinie
48.	Międzyrzec Podlaski	3 027 000,00	NFOŚiGW
49.	Szczebrzeszyn	1 496 940,00	WFOŚiGW w Lublinie
50.	Terespol	b.d.	Środki własne
51.	Włodawa	1 312 222,70	Budżet własny miasta, RPO WL 2014-2020
52.	gmina miejsko-wiejska:		
53.	Izbica	159 278,10	Środki własne i Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
54.	Kazimierz Dolny	4 500,00	WFOŚiGW w Lublinie
55.	Tyszowce	59 990,00	Środki własne
56.	Piaski	2 449 682,73	RPO WL 2014-2020, Program „Czyste Powietrze”
57.	Nałęczów	624 858,84	Środki własne, RPO WL 2014-2020
58.	powiat:		
59.	białski	153 000,00	Środki własne
60.	rycki	115 000,00	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
61.	podmioty:		
62.	PKP Polskie Linie Kolejowe	49 944,00	Środki własne

Ponadto, likwidacja konwencjonalnych źródeł ciepła lub wymiana na inne o większej sprawności lub zastosowanie energii elektrycznej w budynkach były realizowane również w trakcie prac termomodernizacyjnych opisanych w zadaniu OKJP.2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych.

OKJP.2.2. Przebudowa, modernizacja i wyposażenie lokalnych kotłowni

W latach 2021-2022 realizowano liczne inwestycje mające na celu ograniczenie niskiej emisji poprzez budowę i modernizację i wyposażenie lokalnych kotłowni. Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie danych dotyczących podmiotów, które realizowały zadanie w latach 2021-2022.

Tabela 9 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.2.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Batorz	160 896,30	Fundusz przeciwdziałania covid
3.	Cyców	1 238 760,00	RPO WL 2014-2020
4.	Grabów	1 017 964,85	Środki własne
5.	Komarów - Osada	11 000,00	Środki własne
6.	Krasnystaw	11 000,00	Środki własne
7.	Opole Lubelskie	7 000,00	Środki własne
8.	Rejowiec	35 375,04	Środki własne
9.	Wilkołaz	10 775,50	WFOŚiGW w Lublinie
10.	gmina miejska:		
11.	Szczebrzeszyn	212 589,74	EFRR, środki własne
12.	gmina miejsko-wiejska:		
13.	Izbica	69 860,00	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
14.	Nałęczów	50 000,00	Środki własne

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
15.	powiat:		
16.	bialski	18 000,00	Środki własne
17.	zamojski	12 990,00	Środki własne
18.	podmioty:		
19.	Łęczyńska Energetyka Sp. z o.o. w Bogdance	258 000,00	Środki własne
20.	PKP Polskie Linie Kolejowe	158 670,00	Środki własne

Przykładowe przedsięwzięcia jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa lubelskiego zrealizowane w latach 2021-2022 przedstawiono poniżej.

- Powiat zamojski – wymiana pieca gazowego i Ośrodka zdrowia Wierzbica;
- Powiat bialski – zadanie realizowane poza indywidualnymi budynkami mieszkalnymi, wykonanie przyłącza do sieci gazowej hali sportowej przy Zespole Szkół w Janowie Podlaskim, wykonanie wewnętrznej instalacji gazowej w budynku stołówki z kuchnią i pralnią w Domu Pomocy Społecznej w Konstancyńowie;
- Modernizacja kotłowni o nową armaturę hydrauliczną w szkole podstawowej w Izbicy;
- Szczeczeszyn UM (szkoła podstawowa w Bodaczowie) – wymiana kotłowni węglowej na gazową.

OKJP.2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych

Termomodernizacja budynku obejmuje działania, które pozwalają na ograniczenie strat ciepła do minimum oraz zapewniają bardziej ekonomiczne i energooszczędne ogrzewanie wewnątrz, a także wody użytkowej. W ramach termomodernizacji budynków w latach 2021-2022 na terenie województwa lubelskiego najczęściej wykonywano docieplenie elewacji i dachu, a także wymianę stolarki okiennej i drzwiowej. Inwestycje obejmowały głównie budynki użyteczności publicznej. Działania termomodernizacyjne często były realizowane w sposób kompleksowy, łącznie z wymianą instalacji energetycznej, przebudową systemów wentylacji i instalacją nowych źródeł ogrzewania i energii, w tym OZE.

Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie danych dotyczących podmiotów, które realizowały zadanie w latach 2021-2022.

Tabela 10 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.2.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Bełżec	733 763,30	RPO WL 2014-2020, środki własne
3.	Chrzanów	517 000,00	środki własne, RPO WL 2014-2020
4.	Gościeradów	1 325 865,79	Środki własne, RPO WL 2014 - 2020
5.	Jarczów	400 461 806,06	Środki krajowe
6.	Kamień	171 270,20	PROW, budżet gminy
7.	Komarów - Osada	1 930 166,98	Środki własne, RPO WL 2014 - 2020
8.	Krasnystaw	100 103,45	Środki własne

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
9.	Leśna Podlaska	645 418,24	RPO WL 2014-2020, środki własne
10.	Łopiennik Górny	3 536 503,19	Środki własne oraz fundusze europejskie
11.	Lubartów	1 201 710,00	b.d.
12.	Markuszów	898 362,27	RPO WL 2014-2020, środki własne
13.	Niedrzwica Duża	1 447 641,30	Środki własne, RPO, WFOŚiGW
14.	Nielisz	483 019,71	RPO, środki własne
15.	Opole Lubelskie	b.d.	Środki własne i krajowe
16.	Puchaczów	800 576,65	RPO WL 2014-2020, środki własne
17.	Rejowiec Fabryczny	1 074 069,39	Budżet gminy, UE, Budżet państwa
18.	Sawin	268 925,00	WFOŚiGW w Lublinie i środki własne właścicieli budynków
19.	Serokomla	80 181,70	WFOŚiGW w Lublinie
20.	Serniki	1 319 000,00	Środki własne, środki krajowe
21.	Spiczyn	3 342 999,01	Środki krajowe i gminy
22.	Stanin	2 170 000,00	RPO WL 2014-2020, środki Własne
23.	Strzyżewice	913 722,27	środki budżetu gminy, środki własne mieszkańców oraz środki w ramach programu "Czyste Powietrze"
24.	Tomaszów Lubelski	5 580 670,01	RPO WL 2014-2020
25.	Trawniki	3 817 569,19	Środki własne, RPO WL 2014-2020
26.	Wilkołaz	351 923,99	środki własne i krajowe
27.	Wojstawice	40 000,00	środki własne
28.	Wojcieszków	4 245 823,24	środki własne, RPO WL 2014-2020
29.	Wola Uhruska	370 000,00	środki własne, WFOŚiGW w Lublinie
30.	Wysokie	3 425 758,85	Środki własne budżetu Gminy, środki z UE, środki z budżetu Państwa
31.	Księżpol	281 905,78	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
32.	Firlej	1 098 000,00	Środki własne i unijne
33.	Dzwola	3 334 060,00	b.d.
34.	gmina miejska:		
35.	Biała Podlaska	4 573 039,08	Środki własne
36.	Dęblin	81 238,07	RPO WL 2014-2020
37.	Frampol	5 577 287,35	RPO WL 2014-2020, budżet gminy
38.	Kamionka	76 920,34	Środki własne
39.	Krasnobród	b.d.	Program „Czyste powietrze” i środki mieszkańców
40.	Międzyrzec Podlaski	267 000,00	Budżet miasta i środki właścicieli budynków
41.	Szczepieszyn	2 174 699,28	EFRR, środki własne
42.	Terespol	700 046,72	RFIL II, środki własne
43.	Zamość	9 245 143,00	Środki własne oraz dofinansowanie z RPO WL 2014-2020
44.	Lublin	32 751 074,99	RPO WL II dz.5.2 środki UE i własne gminy
45.	Włodawa	1 189 484,11	Środki własne, RPO WL 2014-2020
46.	gmina miejsko – wiejska:		
47.	Piszczac	2 589 275,00	RPO WL 2014-2020
48.	Tyszowce	378 967,00	RPOWL
49.	Piaski	1 630 460,84	RPO WL 2014-2020
50.	powiat:		
51.	chełmski	413 283,00	Środki własne

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
52.	hrubieszowski	7 214 172,21	Środki własne, RPO WL 2014-2020, Polski Ład
53.	krasnostawski	1 470 367,33	Koszty realizacji dofinansowane ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 (70%)
54.	lubelski	7 843 564,48	Dotacja celowa z rezerwy celowej budżetu państwa - 814159,59 zł, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych- 2881513,99 zł, Dofinansowanie: Rządowy Fundusz Polski Ład: 2700000,00 zł
55.	opolski	157 440,00	Środki własne
56.	parczewski	4 198 836,17	RPO WL 2014-2020, środki własne
57.	radzyński	1 810 107,00	Środki własne, RPO
58.	rycki	638 725,00	Środki własne, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
59.	włodawski	4 117,89	RPO WL 2014-2020
60.	zamojski	599 010,00	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
61.	podmioty:		
62.	PGKiM w Rykach Sp. z o.o.	177 961,32	Środki własne wspólnot mieszkaniowych

Przykładowe przedsięwzięcia jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa lubelskiego zrealizowane w latach 2021-2022 przedstawiono poniżej:

- Wykonano termomodernizację budynku szkoły Podstawowej w Bodaczowie (Szczebreszyn UM);
- Rewitalizacja centrum miejscowości Komarów-Osada, w tym wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach publicznych;
- W 2021 roku gmina Strzyżewice zrealizowała 2 zadania z zakresu termomodernizacji budynków gminnych. Były to zadania pn. „Termomodernizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Kietczewicach Górnych” oraz „Przebudowa budynku remizy OSP Bystrzyca Stara na świetlicę wiejską”. Ponadto w ramach Programu „Czyste Powietrze” w 3 budynkach mieszkalnych przeprowadzono termomodernizację. W 2022 roku w ramach Programu „Czyste Powietrze” w 9 budynkach mieszkalnych przeprowadzono termomodernizację;
- Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Pawłowie (Rejowiec Fabryczny);
- Termomodernizacja 2 budynków zbiorowego zamieszkania, stanowiących własność Gminy Nielisz. W ramach projektu dokonano dociepleń ścian, posadzek, stropu, wymiany pokrycia dachowego, stolarki okiennej i drzwiowej, izolacja i wykonanie nowej elewacji budynku.
- Termomodernizacja miejskiej Biblioteki Publicznej ul. Koszarowa 10A, wraz z instalacją fotowoltaiczną RPO WL 2014-2020 - 58 961 301,00 zł, KPM Sp. z o.o. „Termomodernizacja biurowca Kraśnickiego Przedsiębiorstwa Mieszkaniowego w Kraśniku” ul. Kwiatkowskiego 12, 23-204 Kraśnik – rok 2021;
- Termomodernizacja budynków szkół w ramach projektu pn. „Mocni energią – poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie energii odnawialnej w szkołach powiatu krasnostawskiego” - 60% realizacji rzeczowej Zakończenie realizacji zadania planowane jest na rok 2024 (Krasnystaw SP).
- Szkoła Policealna – Medyczne studium Zawodowe im. Stanisława Liebharta w Lublinie dokonało termomodernizacji poprzez wymianę stolarki okiennej, docieplenie ścian oraz modernizację instalacji C.O. Koszty prac w roku 2021 wyniosły 2 910 583,40 zł, natomiast w roku 2022 było to 1 894,2 zł. Źródło dofinansowania projektu: z EFRR - 67%, wkład własny

z budżetu Województwa Lubelskiego (nie mniej niż 15 % całkowitych kosztów kwalifikowanych, wydatki niekwalifikowane zostały pokryte ze środków budżetu województwa - 33%).

- Stacja Ratownictwa Medycznego przeprowadziła modernizację istniejącej infrastruktury transportu medycznego poprzez przebudowę stanowisk do mycia i dezynsekcji karet. Zadanie jest zrealizowane w 10%. Źródło dofinansowania pochodziło z UE oraz środków własnych. Nie zostały podane koszty prac.
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Białej Podlaskiej przeprowadził termomodernizację budynku tlenowni szpitala poprzez docieplenie ścian i stropu oraz instalacje systemu BMS. Środki finansowania pochodziły z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19. Prace wykonano w 2022 roku i koszty wyniosły 326 318,92 zł.
- Stacja Pogotowia Ratunkowego oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Białej Podlaskiej przeprowadziły termomodernizację poprzez ocieplenie ścian, podłogi, wymianę systemu grzewczego, wymianę oświetlenia LED oraz montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy 12,2 kWp. Prace w 2021 roku pochłonęły 546 976,31 zł, natomiast w 2022 roku było to 1 653 973,14 zł. Środki własne na wykonanie zadania wyniosły 1 855 775,52 zł, środki unijne (Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego) wyniosły 416 760,83 zł.
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej wykonał zadanie poprzez ocieplenie ścian, stropodachu, posadzek na gruncie oraz wymianę stolarki. Działania zrealizowano w ramach projektu pn. „Lubelskie pomaga Ukrainie – Utworzenie tymczasowego miejsca pobytu w Zamościu przy ul. Zagłoby 8”. Prace wykonano w roku 2022 i wyniosły 2 204 519,31 zł.
- Planowany nakład finansowy na wymianę istniejących opraw na oprawy LED oraz budowa wydzielonego oświetlenia wynosi – 175 5210 zł, inwestycja będzie realizowana w Gminie Piszczac.
- Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu przeprowadził termomodernizację poprzez wymianę instalacji C.O., docieplenie stropu, poddasza, ścian, modernizacji instalacji c.w.u., wymianę drzwi, docieplenie ścian zewnętrznych przy gruncie, wymianę stolarki okiennej, docieplenie podłogi w piwnicy oraz montaż instalacji fotowoltaicznej. Koszt prac wyniósł 4 485 778,98 zł, dofinansowanie z RPO WL wyniosło 3 070 881,35 zł, z budżetu WL 1 392 952,63 zł, środki własne szpitala wyniosły 20 945,00 zł.

OKJP.2.4. Przyłączanie budynków istniejących oraz nowo budowanych do sieci gazowej i ciepłowniczej

Zadanie ma na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z budynków mieszkalnych poprzez budowę i modernizację sieci ciepłowniczych i gazowych oraz przyłączy do nowych odbiorców.

Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie danych dotyczących podmiotów, które realizowały zadanie w latach 2021-2022.

Tabela 11 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.2.4. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Strzyżewice	b.d.	Środki własne właścicieli nieruchomości
3.	gmina miejska:		
4.	Biała Podlaska	289 373,79	Środki własne zadanie ciągłe
5.	Krasnobród	b.d.	Program „Czyste Powietrze” i środki własne mieszkańców
6.	Szczebrzeszyn	4 339,81	Środki własne
7.	Lublin	47 545 930,00	Środki własne, NFOŚiGW
8.	Włodawa	1 003 500,27	Środki własne MPGK Sp. z o.o.

Przykładowe przedsięwzięcia jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa lubelskiego zrealizowane w latach 2021-2022 przedstawiono poniżej. W 2021 roku zrealizowano projekt przyłączenia instalacji gazowej wraz z przyłączeniem gazowym budynku OSP w Brodach Dużych, wykonano instalacje gazową w budynku użyteczności publicznej w Kawęczynku (Szczepreszyn UM).

W latach 2021-2022 na terenie gminy Strzyżewice przyłączono do sieci gazowej 301 budynków mieszkalnych.

OKJP.2.5. Wytwarzanie, dystrybucja i promowanie energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych

Wśród przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii największe zainteresowanie odnotowano w przypadku paneli fotowoltaicznych. Część projektów dotyczyła również instalacji pomp ciepła w domach mieszkalnych.

W Wojewódzkim Ośrodku Ruchu Drogowego w Białej Podlaskiej, zrealizowano zadanie na kwotę 109 998,90 zł (środki własne). Zadanie polegało na dostawie i montażu instalacji fotowoltaicznej nieprzekraczającej 30 KW w WORD w Białej Podlaskiej.

Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej, za zadanie przyjęło montaż instalacji i ogniw fotowoltaicznych na pełnej płaszczyźnie dachu, umożliwiające wykorzystanie w cyklu rocznym. Niestety zadania nie zrealizowano ze względu na brak finansowania.

W Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Białej Podlaskiej zamontowano instalację fotowoltaiczną o mocy 37,4 kVA na budynku Białskiej Onkologii. Koszt prac wynosił 120 455,97 zł.

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Chełmie w 2021 roku przeprowadził prace związane z dostawą i montażem na budynku instalacji fotowoltaicznych. Pieniądze przeznaczone na ten cel pochodziły ze środków własnych i wyniosły 173 235,49 zł.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie miał uruchomić stacje ładowania pojazdów elektrycznych na terenie nieruchomości. Zadanie miało być zrealizowane w ramach projektu pn. „Lubelskie pomaga Ukrainie – Utworzenie tymczasowego miejsca pobytu w Zamościu przy ul. Zagłoby 8”. Zadanie jest aktualnie w czasie przygotowywania.

Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie danych dotyczących podmiotów, które realizowały zadanie w latach 2021-2022.

Tabela 12 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.2.5. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Batorz	270 108,00	b.d.
3.	Cyców	246 000,00	Środki własne
4.	Grabów	3 468 728,84	projekt UE
5.	Jarczów	141 851,16	Europejski Fundusz rozwoju Regionalnego, środki własne
6.	Jabłoń	1 768 688,00	b.d.
7.	Krynice	2 300 000,00	FIL, rezerwa celowa budżetu państwa
8.	Łopiennik Górny	6 367 734,00	Środki własne oraz fundusze europejskie

Lp.	Gmina/powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
9.	Markuszów	417 189,42	RPO WL 2014-2020, środki własne
10.	Opole Lubelskie	b.d.	Środki własne
11.	Ostrówek	731 745,36	RPO WL 2014-2020, środki własne
12.	Piszczac	1 667 811,76	RPO WL 2014-2020
13.	Puchaczów	607 855,57	Środki własne
14.	Rejowiec Fabryczny	136 755,91	Budżet gminy, UE, Budżet państwa
15.	Sawin	268 500,00	WFOŚiGW w Lublinie i środki własne właścicieli budynków
16.	Strzyżewice	1 364 611,00	Budżet gminy, EFRR, środki mieszkańców
17.	Trawniki	4 051 161,79	Wsparcie dla klimatu w Gminie Trawniki I i III
18.	Wilkołaz	1 430 727,01	Środki własne „RPO WL 2014-2020
19.	Wierzbica	b.d.	WFOŚiGW w Lublinie, RPO WL 2014-2020, środki własne
20.	Wojślawice	1 100 000,00	Środki własne, dotacja Polski Ład
21.	Wola Uhruska	982 088,31	RPO WL, środki JST
22.	Wysokie	1 144 835,78	Środki własne użytkowników budynków, środki z UE
23.	Księżpol	3 159 054,00	WFOŚiGW w Lublinie, środki własne, środki mieszkańców
24.	Firlej	158 297,00	Środki krajowe
25.	Dzwola	2 279 560,32	Środki zewnętrzne, środki własne
26.	gmina miejska:		
27.	Bełżyce	3 222 161,64	„OZE w Gminie Bełżyce” współfinansowanego ze środków RPO WL 2014-2020
28.	Frampol	864 300,41	środki z przeciwdziałania COVID-19, PROW 2014-2020
29.	Hrubieszów	316 464,24	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
30.	Szczebrzeszyn	6 472 349,76	EFRR, środki własne, środki udział mieszkańców
31.	Lublin	0,00	Bez kosztowo
32.	gmina miejsko – wiejska:		
33.	Nałęczów	2 518 012,44	EFRR (RPO WL 2014-2020) Środki własne
34.	powiat:		
35.	bialski	49 350,00	Środki własne (przygotowanie)
36.	krasnostawski	942 501,37	Koszty realizacji dofinansowane ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 (70%)
37.	opolski	b.d.	Środki własne
38.	rycki	4 361 000,00	Środki własne, RFIL
39.	włodawski	181 235,00	Dof. RPO, budżet państwa
40.	podmioty:		
41.	Biłgoraj PGK Sp. z o.o.	270 108,00	Środki własne zadanie Zakończzone
42.	Bogdanka Łęczyńska-Energetyka	112 500,00	Środki własne, zadanie zakończone
43.	Chełm-Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o.	1 393 222,28	RPOWL
44.	Lublin RDPL	211 617,67	środki własne
45.	PGKiM w Rykach Sp. z o.o.	404 930,88	Dofinansowanie ze środków UE-RPOWL (LAWP)

Przykładowe przedsięwzięcia jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa lubelskiego zrealizowane w latach 2021-2022 przedstawiono poniżej.

Powiat bialski – w 2022 roku opracowano Program Funkcjonalno-Użytkowy dla zadania pn. „Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii na potrzeby budynków użyteczności publicznej Powiatu Bialskiego” realizowanego w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. W 2022 roku wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego pod nazwą: „Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii na potrzeby budynków użyteczności publicznej Powiatu Bialskiego”. Umowę na realizację ww. zadania zawarto 30 stycznia 2023 roku

Nałęczów – w 2022 roku założono 214 instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych.

Gmina Szczepieszyn realizowała 2 projekty, w ramach których zostały zamontowane na nieruchomościach prywatnych instalacje fotowoltaiczne, o łącznej mocy sumarycznej– 882,4 kWp (240 budynków) oraz zestawy solarne o łącznej mocy sumarycznej 900,5 kW (254 instalacje).

Kierunki rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE) na terenie Gminy Lublin wskazywano w oparciu o zbierane dane o instalacjach OZE oraz szacunki i analizy. Opiniowano rozwiązania do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie rozwoju OZE. Propagowano również rozwiązania OZE możliwe do zastosowania na terenie Gminy Lublin poprzez udział w konferencjach tematycznych, informacje umieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej oraz udzielanie mieszkańcom wyczerpujących informacji w zakresie OZE.

W 2021 roku w ramach projektu „Zielona energia w Gminie Strzyżewice - część 2” zamontowano 91 szt. kolektorów słonecznych do podgrzania ciepłej wody oraz zamontowano 12 szt. aerotermałnych pomp ciepła i 10 instalacji fotowoltaicznych.

Na budynku Szkoły Podstawowej w Pawłowie przeprowadzono montaż zestawu kolektorów słonecznych.

Na terenie oczyszczalni ścieków w Pawłowie i w Krasnem zrealizowano montaż paneli fotowoltaicznych

OKJP.2.6.Poprawa efektywności energetycznej w budynkach oraz kompleksowe zarządzanie energią w budynkach publicznych, w tym audyty energetyczne

Zadanie to częściowo pokrywa się również z zadaniem związanym z termomodernizacją budynków.

Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie danych dotyczących podmiotów, które realizowały zadanie w latach 2021-2022.

Tabela 13 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.2.6. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Bełżec	3 500,00	Środki własne
3.	Cyców	168 510,00	Środki własne
4.	Krasnystaw	1 373 655,44	RPO WL 2014-2020, środki własne
5.	Ludwin	4 794 962,87	Środki własne, RPOWL
6.	Opole Lubelskie	6 154 025,77	Środki własne/środki unijne/środki krajowe
7.	Serokomla	17 343,00	Fundusz Inwestycji strategicznych (Polski Ład)

Lp.	Gmina/powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
8.	Trawniki	2 040 000,00	Środki własne, RPOWL 2014-2020
9.	Dzwola	33 590 060,00	Środki zewnętrzne, środki własne
10.	gmina miejska:		
11.	Hrubieszów	2 552 108,70	RPO WL 2014-2020
12.	Szczebrzeszyn	2 174 699,28	EFRR, środki własne
13.	Lublin	27 756 565,34	RPO WL 2014-2020, środki własne, środki UE
14.	gmina miejsko – wiejska:		
15.	Izbica	154 906,20	RFIL
16.	powiat:		
17.	białski	49000,00	Środki własne
18.	krasnostawski	426 985,21	Koszty realizacji dofinansowane ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 (70%)
19.	lubelski	2 012 637,09	RPO WL 2014-2020
20.	radzyński	b.d.	b.d.
21.	włodawski	Dane do zad. 2.5	Dane do zad. 2.5
22.	zamojski	4 293,22	Środki własne

Przykładowe przedsięwzięcia jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa lubelskiego zrealizowane w latach 2021-2022 przedstawiono poniżej.

Przeprowadzono montaż instalacji fotowoltaicznej na Budynku Urzędu Miasta i Gminy Izbica.

W Szczebrzeszynie – w ramach termomodernizacji budynku szkoły w Bodaczowie poprawiono efektywność energetyczną budynku. Osiągnięto następujące wartości: zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej - 463400 kWh/rok; ilość zaoszczędzonej energii cieplnej - 1370,4GJ/rok. Wprowadzono system zarządzania energią.

Lublin UM - w roku 2021 termomodernizacji poddano obiekty: Zespół Szkół Budowlanych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego oraz Bursa Szkolna nr 8 ul. Słowicza 3; Szkoła Podstawowa nr 6 ul. Czwartaków 11; Zespół Szkół Ekonomicznych im. A. i J. Vetterów w Lublinie ul. Bernardyńska 14. W 2022 r.: Zespół Szkół Transportowo-Komunikacyjnych im. Tadeusza Kościuszki ul. Zemborzyska 82.

Rozpoczęto realizację projektu „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Serokomla (budynek UG, budynek Zespołu Szkół w Serokomli oraz budynek Szkoły Podstawowej w Krzówce) Realizacja projektu przewidziano na lata 2022-2025.

Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie przeprowadził remont polegający na dociepleniu ścian zewnętrznych, stropodachu, wymianę okien oraz założenie instalacji fotowoltaicznych. Została również przeprowadzona modernizacja wewnętrznej instalacji elektrycznej oraz systemów wentylacji i klimatyzacji. Prace zrealizowano w 2022 roku, źródłem finansowania były środki unijne oraz BWL. Kwota prac wyniosła 10 428 272,75 zł.

Biblioteka Pedagogiczna w Białej Podlaskiej przy ul. Szpitalnej 1c, przeprowadziła wymianę oświetlenia jarzeniowego na LED. Źródłem finansowania były środki budżetowe. Kwota prac wyniosła 3 936,00 zł.

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Białej Podlaskiej za zadanie przyjęło wykonanie świadectwa charakterystyki energetycznej budynków WORD na kwotę 1 500,00 zł (środki własne) oraz wymianę oświetlenia na energooszczędne za kwotę w wysokości 11 756,78 zł (środki własne). Instytucja nie przystąpiła jeszcze do wykonania zadania.

Szkoła Policealna – Medyczne studium Zawodowe im. Stanisława Liebarta w Lublinie wykonała audyt energetyczny o wartości brutto 9594,00 zł (audyt i aktualizacje audytu na potrzeby złożenia wniosku o dofinansowanie w ramach kosztów projektu pn. „Termomodernizacja budynku Szkoły Policealnej Medycznego Studium Zawodowego im. Stanisława Liebarta w Lublinie”, poza tym wykonano audyt energetyczny w 2023 roku tj. po 1 roku od zakończenia realizacji w/w projektu – koszt brutto wyniósł 3690.00 zł – finansowanie ze środków WL.

Stacja Ratownictwa Medycznego w Chełmie przeprowadziła modernizację systemu ogrzewania, docieplenie ścian, wymianę pokrycia dachowego, wymianę stolarki okiennej oraz drzwiowej. Źródło finansowania pochodziło z UE oraz środków własnych. Nie została podana kwota przeprowadzenia zadania.

Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej miało przeprowadzić wymianę oświetlenia podstawowego wraz z uwzględnieniem automatycznego układu reagującego na ruch oraz użyciem światła LED. Kolejnym celem miał być zakup i wyposażenie szpitala w system zarządzania energią oraz mediami „Power Management System”. Prac nie wykonano z uwagi na brak finansowania.

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Białej Podlaskiej przeprowadził wymianę tradycyjnych źródeł światła na ledowe w poszczególnych pomieszczeniach szpitala poddawanych remontom. Zadanie to jest realizowane w sposób ciągły. Koszty prac w 2021 roku wyniosły 7 000,00 zł a w 2022 roku 8 000,00 zł. Źródło finansowania pochodziło ze środków własnych.

Lubelskie Centrum Konferencyjne przeprowadziło wymianę oświetlenia na LED w budynku LCK jak i na parkingu podziemnym. Zadanie zostało zakończone, koszty prac wyniosły w 2021 roku 60 286,00 zł, a w 2022 roku 55 350 ,00 zł. Źródło finansowania pochodziło z Budżetu Województwa Lubelskiego.

Szpital Neuropsychiatryczny im. Prof. Mieczysława Kaczyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie, zlokalizowany przy ul. Abramowickiej 2 dokonał szerokiej modernizacji, która obejmowała: ocieplenie ścian, stropów, fundamentów, podłóg, modernizacji systemu grzewczego, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, modernizację oświetlenia, założenie instalacji fotowoltaicznej oraz budowę systemu wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła. Prace były wykonywane w ramach projektu pn. „Poprawa efektywności energetycznej i podwyższenie standardu techniczno – użytkowego zabytkowego budynku Szpitala Neuropsychiatrycznego im prof. Mieczysława Kaczyńskiego w Lublinie (dawnego dworu Sachsów). Koszt prac wyniósł 9 336 502,70 zł. Źródło finansowania pochodziło z NFOŚiGW, Budżetu Województwa Lubelskiego oraz środków własnych.

2.1.1.3. OKJP.3. Zmniejszenie emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego

OKJP.3.1. Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych

Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie danych dotyczących podmiotów, które realizowały zadanie w latach 2021-2022.

Tabela 14 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.3.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp	Gmina/powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Batorz	4 982 439,00	Polski ład

Lp	Gmina/powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
3.	Adamów	1 423 000,00	Środki własne, FOGR, Fundusz Dróg Samorządowych
4.	Biłgoraj	1 731 220,89	Gmina Biłgoraj, Lubelski Urząd Wojewódzki
5.	Bełżec	2 335 409,34	Środki własne, Fundusz Sołecki, Państwowy Fundusz Celowy Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład, środki własne, Fundusz Sołecki
6.	Chrzanów	11 048 228,24	Środki własne, środki krajowe
7.	Cyców	4 863 358,80	RPO WL 2014-2020
8.	Grabów	4 167 336,48	b.d.
9.	Gościeradów	1 683 450,77	Środki własne, FOGR. RFDS
10.	Hańsk	2 750 000,00	Środki własne, Fundusz Dróg Samorządowych
11.	Jarczów	4 536 954,76	Środki krajowe, środki własne
12.	Jabłoń	4 383 795,32	b.d.
13.	Kłoczew	15 689 119,36	Polski Ład, Fundusz Dróg Samorządowych, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
14.	Komarów - Osada	307 500,00	Środki własne, UMWL
15.	Krasnystaw	9 352 485,31	Program Rozwój Obszarów Wiejskich na 2014-2020 UM Województwa Lubelskiego, Środki własne, Fundusz Dróg Samorządowych, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
16.	Krynice	2 424 205,00	FDS, Nowy Ład, FOGR
17.	Kurów	1 942 038,26	Środki gminy, środki krajowe, FOGR, RFRD
18.	Łaziska	3 189 800,00	Fundusz Dróg Samorządowych, środki własne, środki krajowe
19.	Leśna Podlaska	3 076 356,94	Program Inwestycji Strategicznych Polski Ład
20.	Łopiennik Górny	4 929 550,55	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, środki własne, Rządowy Fundusz Polski Ład, z Budżetu Województwa Lubelskiego
21.	Lubartów	15 484 045,07	RPO WL na lata 2014-2020 oraz Fundusz Dróg Samorządowych
22.	Ludwin	4 409 123,19	Środki własne, RFRD, RFIL
23.	Markuszów	8 099 876,71	Środki własne, środki krajowe
24.	Niedzwica Duża	7 138 504,00	Środki budżetu Gminy, RFRD
25.	Niedźwiada	20 650 000,00	Środki własne, środki krajowe
26.	Nielisz	2 036 293,92	Środki własne, FRDS, FOGR, RFIL
27.	Opole Lubelskie	2 632 405,55	Środki własne, środki unijne, środki krajowe
28.	Ostrówek	5 082 868,98	Funduszu Dróg Samorządowych środki własne
29.	Piszczac	4 557 438,00	Środki własne, Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
30.	Potok Górny	6 954 412,53	Fundusz Dróg Samorządowych, Środki własne, Polski Ład
31.	Rejowiec Fabryczny	4 662 059,04	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Budżet gminy
32.	Rejowiec	3 306 918,32	Fundusz Sołecki, Fundusz Dróg Samorządowych, środki własne

Lp	Gmina/powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
33.	Sawin	127 090,13	Środki własne i FOGRWL
34.	Serokomla	1 878 110,26	własne, FRD dotacja UMWL
35.	Serniki	2 876 000,00	Fundusz Dróg Samorządowych, Środki własne, Środki krajowe
36.	Sitno	995 391,08	RFRD, FOGR oraz wkład własny Gminy Sitno
37.	Spiczyn	1 545 957,62	Środki własne, RFRD
38.	Stanin	6 718 852,00	Środki własne, FDS
39.	Stary Brus	157 046,40	Środki własne
40.	Strzyżewice	12 806 024,36	budżet gminy, środki budżetu państwa, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, środki budżetu Województwa Lubelskiego,
41.	Tomaszów Lubelski	7 564 790,13	Środki własne, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Wojewódzki Program Zwalczania Klęsk Żywiotowych
42.	Trawniki	2 408 020,77	środki własne, RFRD
43.	Turobin	6 204 773,46	Środki własne i dotacje
44.	Uchanie	1 352 549,30	Środki własne, Polski Ład, FDS, FOGR
45.	Wilkołaz	1 541 033,24	Środki własne i środki krajowe
46.	Wierzbica	15 578 988,31	RPO WL 2014-2020, środki własne, Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych, Budżet Woj. Lubelskiego - Budowy i Modernizacji (przebudowy) Dróg Dojazdowych do Gruntów Rolnych
47.	Wojstawice	1 000 000,00	Środki własne, dotacja Polski Ład
48.	Wojcieszków	8 010 203,92	własne, RFRD,UMWL
49.	Wola Uhruska	2 693 683,64	PROW 2014-2020, środki własne JST, środki budżetu państwa, FOGR
50.	Wysokie	3 428 255,84	Środki własne budżetu Gminy, środki z UE
51.	Konopnica	10 351 072,00	Środki własne, Fundusz Dróg Samorządowych, Środki krajowe
52.	Księżpól	13 244 928,97	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
53.	Firlej	2 898 105,00	Środki własne i krajowe
54.	Ułęż	3 928 110,47	Środki krajowe, środki własne
55.	Dzwola	5 263 562,00	Środki zewnętrzne, środki własne
56.	Adamów	4 883 100,00	Polski Ład i środki własne
57.			
58.	gmina miejska:		
59.	Biała Podlaska	90 591 512,00	Środki własne i zewnętrzne (zakończone działanie)
60.	Frapol	1 405 115,67	b.d.
61.	Hrubieszów	322 137,00	b.d.
62.	Kamionka	24 624 966,92	Środki własne, Fundusz Dróg Samorządowych, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład
63.	Krasnobród	5 830 843,35	Środki własne, Polski Ład, dotacje celowe
64.	Krasnystaw	4 145 233,00	Środki własne, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
65.	Lubycza	6 274 598,90	b.d.
66.	Międzyrzec Podlaski	1 858 000,00	Środki z budżetu miasta
67.	Szczebrzeszyn	10 201 188,95	Rządowy Fundusz Polski Ład, Rządowy Fundusz rozwoju dróg, środki własne
68.	Terespol	708 715,92	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
69.	Urzędów	1 210 639,27	FOGR,RFIL,RFRD, środki własne, Polski Ład

Lp	Gmina/powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
70.	Włodawa	10 215 195,77	Budżet własny miasta, Fundusz Dróg Samorządowych, EFRR w ramach RPO WL 2014-2020
71.	gmina miejsko – wiejska:		
72.	Izbica	1 416 866,08	Środki własne i Polski Ład
73.	Kazimierz Dolny	4 746 523,29	FDS, środki własne
74.	Piaski	4 467 856,35	Środki własne, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
75.	Nałęczów	12 990 306,98	EFRR (RPO WL 2014-2020) Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, środki własne
76.	powiat:		
77.	chełmski	76 227 072,40	RFRD, dotacja z gmin oraz środki własne
78.	chełmski	67 211 336,73	środki własne powiatu, środki własne gmin, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Fundusz Dróg Samorządowych,
79.	kraśnicki	32 104 216,71	Powiat kraśnicki, budżet państwa, RFRD, Urząd Gminy
80.	krasnostawski	39 362 642,60	Środki z budżetu powiatu oraz gmin, środki zewnętrzne
81.	łęczyński	14 614 763,05	Środki własne, FDS, RFRD, RZFIL- przeciwdziałania covid
82.	lubartowski	32 315 047,02	Środki własne, środki krajowe, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
83.	opolski	32 349 270,25	Środki własne, gmin, dofinansowanie RFRD, RFIL
84.	parczewski	12 871 068,01	FDS UWL, Powiat Parczewski, Gmina Podedwórze, Gmina Dębowa Kłoda, UWL w Lublinie, Powiat Parczewski, Gmina Siemień, Gmina Milanów
85.	radzyński	56 526 198,83	RZFRD, Budżet Powiatu
86.	rycki	14 211 135,15	Środki własne, środki samorządów gminnych, RFRD
87.	tomaszowski	20 946 159,69	Rządowy Fundusz Dróg Samorządowych, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
88.	zamojski	38 154 048,91	Środki własne, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, FDS - środki krajowe
89.	podmioty:		
90.	Krasnystaw ZDP	39 313 745,13	RFRD, RFIL, dofinansowanie z gminy, środki własne, polski Ład, Rządowy fundusz Polski Ład
91.	Zamość ZDP	38 154 048,91	Środki własne, FDS - środki krajowe, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
92.	Puławy ZDP	10 831 900,00	Budżet Powiatu Puławskiego, pomoc finansowa Gmin, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych

Przykładowe przedsięwzięcia jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa lubelskiego zrealizowane w latach 2021-2022 przedstawiono poniżej.

W powiecie zamojskim wykonano – remont drogi powiatowej Nr 3145L Tarzymiechy - Stary Zamość – Białostrzegi, remont drogi powiatowej Nr 3259L Suchowola - Majdan Ruszowski, przebudowę ciągu

drogowego utworzonego z dróg powiatowych Nr: 3202L i 3206L na odcinku Uście-Żrebce - DW 848, przebudowę drogi powiatowej Nr 3227L Sulmice - Zawoda w km: od 4+150,00 do 4+529,61 oraz 5+802,61 do 5+960,30 w m. Zawoda, przebudowę drogi powiatowej Nr 3286L relacji: DW843 - Sitno – Miączyn, budowę chodnika przy drodze powiatowej Nr 3250L w m. Wólka Wieprzecka, gmina Zamość.

Wybudowano drogę gminną Nr 10994 L od km 0+900 do km 1+678 dojazdowej do pól i lasów w miejscowości Izbica – Zalesie.

W Włodawie UM zrealizowano przebudowę ul. Rynek, ul. Suchawskiej, ul. Działkowców, ul. Nadstawnej, ul. Pocztovej, ul. Wojska Polskiego oraz ul. Wyrkowskiej, w tym drogi rowerowe i chodniki.

Szczebrzeszyn UM - w 2021 roku opracowano dokumentację techniczną dla modernizacji dróg gminnych (wartość zadania 567344,60 zł) oraz przebudowano lub zmodernizowano drogi gminne. W 2022 roku przebudowano lub zmodernizowano drogi gminne o łącznej długości 7,22 km. Opracowano dokumentację projektową na przebudowę gminnych dróg. W kosztach realizacji uwzględniono tylko koszty modernizacji i przebudowy dróg, bez kosztów opracowania dokumentacji technicznej.

Strzyżewice - w 2021 roku zrealizowano inwestycje w zakresie przebudowy dróg gminnych o łącznej długości 3358 m. W 2022 roku zrealizowano inwestycje w zakresie przebudowy dróg gminnych o łącznej długości 8947,95 m.

Krynice GW - przebudowa drogi 112052L w Polanach, przebudowa drogi gminnej nr 112090L w miejscowości Dzierążnia, wykonanie parkingu przy świetlicy wiejskiej i położenie nawierzchni asfaltowej na drodze do świetlicy wiejskiej, przebudowa drogi gminnej nr 111552L w miejscowości Majdan Krynicki.

Budowa drogi nr 111545L w miejscowości Dzierążnia Budowa drogi 127554L w Krynicach, przebudowa drogi 112052L.

Trawniki GW – „Modernizacja drogi gminnej nr 105731L w Trawnikach Kolonii”, „Modernizacja drogi gminnej nr 105732L w Trawnikach Kolonii”, „Modernizacja drogi gminnej nr 105742L w Trawnikach”, „Modernizacja drogi gminnej nr 123021L w Biskupicach”, Modernizacja drogi gminnej nr 105741L w Trawnikach”, „Modernizacja drogi gminnej nr 104742L w Trawnikach”, „Modernizacja drogi na dz. ew. 751, 746/17, i 746/28 w Trawnikach Kolonii”, przebudowa drogi gminnej od km 0+000,00 do km 1+867,38; „Modernizacja drogi gminnej nr 105730L w Trawnikach Kolonii”.

Lubartów GW – rozbudowa drogi gminnej nr 103363 L Łucka - Lubartów w zakresie budowy wydzielonej ścieżki rowerowej dwukierunkowej na odcinku od granicy z Miastem Lubartów do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1557 L. W 2021 roku wykonano nową nawierzchnię asfaltową wraz ze ścieżką rowerową o szer. 2,5 m z kostki brukowej na dł. 1,89 km; Przebudowa drogi gminnej Nr 103364 L w Szczekarkowie o dł. 1276 m.; Rozbudowa drogi gminnej nr 103355 L Nowodwór-Majdan Kozłowiecki Wandzin i przebudowa drogi gminnej nr 103355L w Majdanie Kozłowieckim; Rozbudowa drogi gminnej nr 103367L w Lisowie; Przebudowa drogi gminnej nr 103379 L w Lisowie, Rozbudowa drogi gminnej w Chlewiskach.

Kraśnik UM - budowa drogi 2022 rok: ul. Kraszewskiego. Budowa drogi w 2021 roku: ul. Suchyńska i Jagiellońska, remont drogi ul. Wałowa, budowa Rondo im. Żołnierzy Wyklętych.

W ramach działalności Samorządu Województwa Lubelskiego w 2021 roku zrealizowano 41,8 km nowych dróg a w trakcie realizacji jest 30 km. Wykonano również dokumentację dla 4 odcinków dróg,

w opracowaniu jest kolejne 9 dokumentacji. Są również wykonywane bieżące remonty i utrzymanie dróg. W roku 2022 7 odcinków dróg o długości 39,55 km, 1 most, a 7 odcinków jest wciąż w realizacji. Wykonano dokumentację dla 3 odcinków dróg, natomiast 13 dokumentacji jest w trakcie realizacji. Są również wykonywane bieżące remonty i utrzymanie dróg.

Koszt prac w 2021 roku wyniósł 292 066 639,00 zł:

- 147 010 070,00 zł środki UE;
- 10 006 000,00 zł Polski Ład (środki rządowe);
- 8 729 686,00 zł JST;
- pozostałe z budżetu województwa lubelskiego.

W 2022 roku było to 319 021 294,00 zł:

- 66 759 841,00 zł środki UE;
- 80 380 263, 00 zł środki rządowe;
- 8 144 282,00 zł JST;
- pozostałe z budżetu województwa lubelskiego.

OKJP. 3.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo - rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. wypożyczalnie rowerów)

Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie danych dotyczących podmiotów, które realizowały zadanie w latach 2021-2022.

Tabela 15 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.3.2 na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Kamień	2 059 012,15	RPO WL 2014-2020, budżet gminy
3.	Opole Lubelskie	509 545,00	Środki własne, środki unijne, środki krajowe
4.	Tomaszów Lubelski	1 067 740,60	Środki własne
5.	gmina miejska:		
6.	Biała Podlaska	1 474 660,42	Środki własne i zewnętrzne
7.	Lublin*		
8.	gmina miejsko-wiejska:		
9.	Nałęczów	2 475 031,14	EFRR (RPO WL 2014-2020), środki własne
10.	powiat:		
11.	chełmski	1 080 000,00	Fundusz Dróg Samorządowych - środki Gminy Chełm - środki Gminy Rejowiec - środki własne powiatu
12.	kraśnicki	800 080,00	powiat kraśnicki, urząd gminy i dotacje
13.	tomaszowski	25 500,00	b.d.

Przykładowe przedsięwzięcia jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa lubelskiego zrealizowane w latach 2021-2022 przedstawiono poniżej.

Lubelski Rower Miejski, który funkcjonuje od 2014 roku na wiosnę 2021 roku przeszedł modernizację do tzw. systemu IV generacji wszystkie rowery standardowe są wyposażone w nadajnik GPS. Stacje stacjonarne LRM nie posiadają już elektrozamków, a ich pozostawienie jest możliwe również w tzw. stacjach pasywnych. To kolejnych 37 stacji, które są oznaczone logiem systemu i w zależności od

lokalizacji uzupełnione stojakami lub poziomym wytyczeniem kontur miejsca wypożyczenia/zwrotu. Od listopada 2022 roku zawarta jest umowa z MPK Lublin Sp. z o.o. przewidująca powierzenie Spółce roli operatora LRM w latach 2023-2027. W skład LRM wchodzi od 300 do 700 rowerów, w tym rowery dziecięce oraz 129 stacji, w tym 45 pasywnych (z rokowaniami na 46 do końca 2023 roku).

Efektami działań podjętych przez miasto w 2022 roku są:

- 6 zmodernizowanych (nowych) węzłów przesiadkowych;
- 3,8 km wybudowanych dróg rowerowych;
- 191,8 km dróg rowerowych (ogółem) na koniec 2022 roku;
- 9 146 nowych użytkowników Lubelskiego Roweru Miejskiego zarejestrowanych w 2022 roku;
- 144 815 wypożyczeń rowerów w systemie Lubelskiego Roweru Miejskiego w 2022 roku;
- długości dróg rowerowych na terenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego w latach 2018–2022 (osobno dla każdego roku): 2021 rok - 188 km, 2022 rok - 191,8 km;
- stworzono koncepcję przebiegu nowych dróg dla rowerów o łącznej długości 15,382 km oraz dróg dla pieszych o łącznej długości 10,583 km. Koncepcje zostały sporządzone z myślą o uzyskaniu finansowania unijnego, które przewiduje perspektywę do 2027 roku;
- długości buspasów w latach 2018–2022 (osobno dla każdego roku): 2021 rok: b.d.; 2022 rok: 14,2 km. Odcinek na ul. Lubartowskiej od alei Tysiąclecia/al. Solidarności do ul. Wacława Bajkowskiego.

Wprowadzono także:

- ograniczenie wjazdu do Śródmieścia pojazdów do 3,5 t, z wyłączeniem zaopatrzenia do 8 t, ograniczenie ruchu pojazdów na ul. Królewskiej;
- kamery monitorujące ruch na Starym Mieście, celem ograniczenia wjazdu pojazdów nieupoważnionych. Wpływa to nie tylko na stan powietrza, ale także chroni zabytkowe kamienice przed szkodliwymi czynnikami, takimi jak drgania, niszczenie i osadzanie się cząstek stałych na elewacjach;
- buspasy, na których dopuszczony jest ruch pojazdów uprzywilejowanych, transportu miejskiego i pojazdów elektrycznych, a także pojazdów taksówek;
- w strefach płatnego parkowania darmowy postój dla samochodów elektrycznych;
- strefy 30, dzięki którym zostaje ograniczona emisja hałasu i spalin;
- promowanie ekologicznej komunikacji zbiorowej (zakup taboru autobusów elektrycznych i planowany zakup autobusów wodorowych), celem ograniczenia transportu przy użyciu samochodów osobowych;
- połączenie systemu LRM z systemem Lubika pozwalającym na obniżenie kosztu wypożyczenia roweru.

Nałęczów gmina wiejsko – miejska - budowa ciągu pieszo-rowerowego w Sadurkach, rower miejski.

OKJP. 3.3. Rozwój połączeń kolejowych na terenie województwa, w szczególności kolei aglomeracyjnej na terenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego

Rok 2021

W 2019 r. podpisano umowę na dostawę 8 dwuczłonowych elektrycznych zespołów trakcyjnych typu 37WEa, serii Impuls 2 (rozszerzono zakres zamówienia o dodatkowy dziewiąty pojazd), które zostały dostarczone w II połowie 2021 r., zwiększając tym samym do 27 liczbę posiadanych pojazdów. Projekt „Zakup elektrycznych zespołów trakcyjnych” był realizowany z EFRR w ramach RPO WL na lata 2014-2020.

Samorząd Województwa Lubelskiego wspólnie z PKP PLK S.A., podjął czynności zmierzające do powstania Lubelskiej Kolei Aglomeracyjnej (LKA). Wstępnie zidentyfikowany obszar zasięgu LKA

ograniczony jest miastami Chełm, Parczew, Puławy, Kraśnik, Biłgoraj. Uwzględniając potrzebę zwiększenia dostępności transportowej regionu, Województwo Lubelskie w 2020 r. zgłosiło do Programu Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej - Kolej+ do 2028 roku 5 projektów:

- Budowa linii kolejowej Szastarka - Janów Lubelski - Biłgoraj wraz z poprawą dostępności do transportu kolejowego w m. Kraśnik;
- Prace na liniach kolejowych 69 i 72 na odc. Rejowiec - Zawada - Zamość Szopinek wraz z budową łącznicy omijającej stację Zawada;
- Rewitalizacja połączenia Chełm - Włodawa wraz z poprawą dostępności transportu kolejowego w m. Włodawa;
- Elektryfikacja linii kolejowej nr 30 Łuków – Lublin;
- Utworzenie połączenia kolejowego Lublin - Łęczna /LW Bogdanka; Wszystkie projekty uzyskały pozytywną ocenę formalną i zostały zakwalifikowane do II etapu naboru, w wyniku którego 5 projektów zakwalifikowano do realizacji w ramach Programu Kolej+.

Rok 2022

Zadania inwestycyjne na sieci kolejowej determinowane są kierunkami kształtowania układu powiązań kolejowych, które na poziomie krajowym wyznaczają zadania wynikające z inwestycji realizowanych przez Centralny Port Kolejowy Sp. z o.o., natomiast w aspekcie lokalnym wynikają z pięciu projektów realizowanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. we współpracy z Województwem Lubelskim w zakresie inwestycji zgłoszonych przez Samorząd do Programu Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+. Samorząd Województwa Lubelskiego w 2022 roku realizował następujące działania:

- organizował przewozy kolejowe o charakterze użyteczności publicznej na 10 liniach kolejowych (nr: 2, 7, 26, 30, 68, 69, 101, 72, 81 i 581);
- monitorował procesy w zakresie m.in. przygotowywania dokumentacji oraz realizacji zadań inwestycyjnych w obszarze kolei, realizowanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., CPK Sp. z o.o., PKP S.A;
- współpracował z PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w ramach realizacji działań obejmujących infrastrukturę kolejową w województwie lubelskim. W 2022 roku zakończono prace nad dokumentem pn. „Wykonanie koncepcji, która pozwoli określić wytyczne dla realizacji studium wykonalności Lubelskiej Kolei Aglomeracyjnej (LKA) w zakresie marketingowo-ruchowym, ruchowo-eksploatacyjnym, technicznym, finansowym oraz uwarunkowań lokalizacyjnych” oraz zawarto 5 umów na realizację projektów zgłoszonych przez Województwo Lubelskie do Programu Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+.

W aspekcie finansowania inwestycji kolejowych, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020 w województwie zrealizowano następujące projekty:

- Rewitalizacja linii kolejowej nr 30 na odcinku Lubartów – Parczew. Wartość projektu wynosiła około 122 mln zł, z czego około 80 mln zł pochodziło ze środków unijnych;
- Zakup elektrycznych zespołów trakcyjnych. Wartość projektu wynosiła ok. 165 mln zł, z czego ponad 130 mln zł pochodziło ze środków unijnych.

Koszt realizacji zadań w roku 2021 wynosił 85 065 000 zł, z czego 78 190 000 z budżetu Województwa Lubelskiego oraz 6 875 000 zł z Funduszu Kolejowego.

Koszt realizacji zadań w roku 2022:

- 97 932 008,72 zł z czego 91 057 008,72 poniesiona z budżetu Województwa Lubelskiego oraz 6 875 000,00 zł z Funduszu kolejowego w ramach organizacji publicznego transportu zbiorowego w transporcie kolejowym;
- 122 mln zł, z czego 80 mln zł z środków UE w ramach rewitalizacji linii kolejowej 30;
- 165 mln zł, z czego 130 mln zł z środków UE przeznaczone na zakup elektrycznych zespołów trakcyjnych.

OKJP.3.4. Opracowanie i wdrażanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej

Poniżej opisano przedsięwzięcia jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa lubelskiego, które zrealizowały zadanie w latach 2021-2022.

Nałęczów gmina miejsko - wiejska - Biuro Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Urząd Miasta Lublin. Koszt zadania: 2 381,82 zł, finansowanie: Fundusz Spójności - PO Pomoc Techniczna, środki własne.

Lublin UM – w ramach wdrażania SUMP trwa rozbudowa LRM o dodatkowe stacje. Ponadto, w 2022 roku rowery LRM przeszły gruntowny serwis celem zachęcenia mieszkańców do większej liczby wypożyczeń i zmiany sposobu podróżowania po mieście na bardziej proekologiczny. Ma to za zadanie zmniejszenie emisji spalin oraz udrożnienie ulic, w szczególności w centrum miasta. Dodatkowo zostały zawarte porozumienia z prywatnymi operatorami hulajnóg elektrycznych, mówiące o sposobie korzystania z urządzeń i obowiązkach nałożonych na operatora, m.in. utrzymanie ładunku przestrzennego. W tym celu miasto Lublin wprowadziło 100 Stref Mobilności – są to piktogramy na chodnikach miasta, Urząd Miasta Lublin wyznaczające miejsce wypożyczenia i zwrotu hulajnóg elektrycznych, co wiąże się z brakiem porzuconych urządzeń w przypadkowych miejscach. Lublin jako pierwszy w Polsce uporządkował przestrzeń publiczną pod kątem urządzeń UTO, dzięki czemu został liderem w zakresie odpowiedniego budowania mikromobilności miejskiej.

Urząd Gminy Konopnica - Koszt zadania: 226 495,5 zł, finansowanie: udział gminy i Program Operacyjny Pomoc Techniczna.

OKJP.3.5. Przygotowanie infrastruktury komunikacyjnej miast do obsługi samochodów elektrycznych (m.in. punktów ładowania samochodów osobowych)

Poniżej opisano przedsięwzięcia jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa lubelskiego, które zrealizowały zadanie w latach 2021-2022.

Lublin UM - Zarząd Transportu Miejskiego w Lublinie, koszt zadania: 13 989 163,14 zł, finansowanie: POPW, RPO WL. Projekt pn. Strategia rozwoju elektromobilności w Lublinie sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu GEPARD II – transport niskoemisyjny Część 2) Strategia rozwoju elektromobilności; koszt: 100 000,00 zł, finansowanie: NFOŚiGW.

OKJP.3.6. Dostosowanie floty pojazdów do wymogów odnośnie elektromobilności

Poniżej opisano przedsięwzięcia jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa lubelskiego, które zrealizowały zadanie w latach 2021-2022.

Lublin UM

Wydział Energii i Klimatu posiada informacje o udziale pojazdów bezemisyjnych w taborze transportu publicznego w Lublinie, który na koniec 2022 roku wynosił 35% i przewyższa wymagania ustalone w ustawie o elektromobilności i paliwach alternatywnych.

W 2021 roku dostarczono 27 szt. autobusów elektrycznych 12m oraz 10 szt. trolejbusów przegubowych. W 2022 roku dostarczono 5 szt. autobusów elektrycznych 12 m. Koszt realizacji inwestycji: 107 658 258,00 zł, finansowanie: POPW. W 2023 r. dostarczono 7 szt. autobusów elektrycznych 18m (koszt realizacji inwestycji 17 885 000 zł). W sierpniu 2023 odebrano 1 sztukę autobusu marki Solaris Urbino 12 Hydrogen, zasilanego wodorowymi ogniwami paliwowymi.

Chełm – Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., koszt zadania: 3 520 720,80 zł, nie przystąpiono jeszcze do realizacji zadania, jedynie trwało przygotowanie.

OKJP.3.7. Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.

Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie danych dotyczących podmiotów, które realizowały zadanie w latach 2021-2022.

Tabela 16 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP 3.7 na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Gościeradów	340 000,00	Środki własne
3.	Ludwin	295 893,59	Środki własne
4.	Opole Lubelskie	700 000,00	Środki własne, środki krajowe
5.	Piszczac	344 015,00	Środki własne
6.	Puchaczów	461 865,14	Środki własne
7.	Rejowiec Fabryczny	542 746,03	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Budżet gminy
8.	Sawin	168 860,20	Środki własne i ZWL
9.	Tomaszów Lubelski	201 989,49	Środki własne
10.	Turobin	177 360,51	Dotacje
11.	Wola Uhruska	29 046,20	Środki własne
12.	Wysokie	423 643,68	Środki własne budżetu Gminy, środki budżetu Państwa
13.	Żółkiewka	35 943,00	Środki własne
14.	Księżpol	1 659 350,50	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
15.	gmina miejska:		
16.	Frampol	284 130,00	Środki krajowe
17.	Krasnystaw	618 046,00	Środki własne
18.	Lubycza	46 344,55	b.d.
19.	Lublin	1 507 296,11	RPO WL 2014 - 2020
20.	Szczebrzeszyn	431 960,25	Środki własne
21.	Terespol	223 648,42	Środki własne
22.	gmina miejsko – wiejska:		
23.	Nałęczów	1 894 640,28	EFRR (RPO WL 2014-2020) Środki własne
24.	powiat:		
25.	chełmski	1 380 000,00	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, środki własne

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021-2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
26.	kraśnicki	1 303 678,97	Środki własne, Ministerstwo Infrastruktury
27.	lubartowski	3 276 966,13	Środki własne, środki krajowe, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
28.	rycki	507 795,00	Środki własne
29.	zamojski	1 911 045,64	Środki własne
30.	podmioty:		
31.	Krasnystaw ZDP	-	Realizowane w ramach przebudowy dróg
32.	Zamość ZDP	1 911 045,64	Środki własne
33.	Puławy ZDP	740 000,00	Budżet Powiatu Puławskiego, pomoc finansowa Gmin, Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych

Poniżej opisano niektóre z zrealizowanych przedsięwzięć w ramach niniejszego zadania w latach 2021-2022 w województwie lubelskim.

Lublin UM: W ramach projektu „Budowa, modernizacja przystanków i węzłów przesiadkowych zintegrowanych z innymi rodzajami transportu dla potrzeb LOF” realizowanego we współpracy z ZDiM (podział kosztów) w 2022 roku zakończono budowę parkingów P+R przy ul. Żeglarskiej, Wróbla i Grenadierów. Ponadto w 2022 roku zakończono budowę 6 węzłów przesiadkowych w następujących lokalizacjach: Zbożowa, Żeglarska, Wróbla, Franczaka „Lalka”, Granitowa oraz Osmolicka.

Plan mobilności Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2017-2025 jest dokumentem o znaczeniu strategicznym, stanowiącym uzupełnienie dotychczasowych strategii i polityk transportowych w Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym. Określa cel główny i cele szczegółowe oraz plan działań, które będą podejmowane w obszarze LOF na rzecz zrównoważonego rozwoju systemu transportowego i zarządzania mobilnością. Ustanowiony jest Uchwałą nr 1411/XLVII/2023 Rady Miasta Lublin z dnia 2 marca 2023 roku w sprawie przyjęcia Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030 (z perspektywą 2040). Na terenie miasta Lublin jest obecnie 8 węzłów przesiadkowych, w tym 6 zmodernizowanych węzłów przesiadkowych, które zostały oddane do użytku w 2022 r.:

- przy ul. Osmolickiej (parking Bike&Ride, parking Kiss&Ride, infrastruktura przystankowa, budynek socjalno-sanitarny);
- przy ul. Granitowej (parking Kiss&Ride, infrastruktura przystankowa, budynek socjalno-sanitarny);
- przy ul. Żeglarskiej (parking Bike&Ride, parking Kiss&Ride, parking Park&Ride, infrastruktura przystankowa, budynek socjalno-sanitarny);
- przy ul. Kraśnickiej (parking Bike&Ride, parking Kiss&Ride, infrastruktura przystankowa, budynek socjalno-sanitarny);
- przy ul. Zbożowej (parking Bike&Ride, parking Kiss&Ride, infrastruktura przystankowa, budynek socjalno-sanitarny);
- przy ul. Franczaka „Lalka” (parking Bike&Ride, parking Kiss&Ride, infrastruktura przystankowa, budynek socjalno-sanitarny).

W 2021 roku przebudowano chodnik przy drodze gminnej ul. Słodka w Szczebreszynie, długość 176 m. W 2022 roku udzielono dotacji na przebudowę chodnika przy drodze powiatowej oraz przebudowano chodnik w m. Bodaczów. Zadania przedmiotowe zostały zakończone.

W Nałęczowie wykonano Mobilny LOF - parking przy kościele, plac miejski, teren przy PKP.

W powiecie zamojskim i krańickim wybudowano lub przebudowano chodniki przy drogach.

W 2021 roku w wyniku współpracy Gminy Sawin z Województwem Lubelskim, zrealizowano inwestycję pod nazwą: „Budowa przejścia dla pieszych w obrębie skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 812 z drogami powiatowymi nr 1717L Urszulin – Sawin i nr 1821L Sawin – Ruda wraz z wykonaniem odcinków chodnika na drogach powiatowych nr 1717L i 1821L”. Do zrealizowania całości przedsięwzięcia zostało wykonane wykonanie odcinków chodnika, których realizacja została dokończona w 2022 r. Całkowity koszt budowy przejścia dla pieszych zamknął się w kwocie 108 860,20 zł.

Chełm SP – w 2022 roku budowa chodnika w ciągu dróg powiatowych 1717L i 1821L. Inwestycja po zakończeniu została przekazana zarządcy drogi Starostwu Powiatowemu w Chełmie.

Szczebrzeszyn UM – w 2021 roku przebudowano chodnik przy drodze gminnej ul. Słodka w Szczebrzeszynie, długość 176 m. W 2022 r. udzielono dotacji na przebudowę chodnika przy drodze powiatowej oraz przebudowano chodnik w m. Bodaczów. Zadania przedmiotowe zostały zakończone. W dalszej perspektywie czasowej będą prowadzone prace przy pozostałych chodnikach, placach i innych przestrzeniach.

Kraśnik UM - budowa zatoki parkingowej ul. Kwiatkowskiego, budowa miejsc postojowych i parkingowych ul. Kwiatkowskiego i Zawadzkiego (inwestycja w budowie), odnowa nawierzchni chodników ul. T. Kościuszki, budowa chodnika na ul. Kościuszki.

OKJP.3.8. Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic głównych w miastach powiatowych

Zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 645, z późn. Zm.) zarządca drogi ma obowiązek utrzymania nawierzchni jedni i dróg w stanie zapewniającym bezpieczeństwo ruchu drogowego. Realizowany jest on m.in. poprzez oczyszczanie dróg, szczególnie przez prace porządkowe przed sezonem zimowym i odpowiednie zagospodarowanie powstających odpadów.

Okresowe czyszczenie ulic jest zadaniem ciągłym i jego realizacja należy do zadań własnych wszystkich jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa. Według danych pozyskanych na potrzeby przedmiotowego raportu, poniżej przedstawiono zestawienie danych dotyczący realizacji zadania na terenie województwa lubelskiego w latach 2021 – 2022 (podmiot/koszt realizacji zadania w latach 2021-2022 oraz źródło dofinansowania).

Tabela 17 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania OKJP.3.8. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Wola Uhruska	19 505,71	środki własne
3.	Hańsk	6 000,00	środki własne
4.	gmina miejska:		
5.	Biała Podlaska	1 723 290,6	środki własne
6.	Dęblin	45 439,7	środki własne
7.	Krasnobród	40 000,00	środki własne
8.	Krasnystaw	230 000,00	środki własne
9.	Lubycza	b.d.	sprzątanie w ramach prac społecznych

Lp	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
10.	Międzyrzec Podlaski	323 835,13	środki własne
11.	gmina miejsko – wiejska:		
12.	Nałęczów	622 964,98	środki własne
13.	Kazimierz Dolny	11 000,00	umowa z Gminą Kazimierz Dolny
14.	powiat:		
15.	rycki	111 520,0	Środki własne
16.	chełmski	82 500,00	środki własne
17.	hrubieszowski	55 838,25	środki własne
18.	kraśnicki	8 969,28	środki własne
19.	podmioty:		
20.	ZDP Powiat biański	26 000,00	środki własne
21.	Puławy ZDP	37 450,0 zł	środki własne powiatu
22.	Krasnystaw ZDP	129 000,00	środki własne

2.1.1.4. OKJP.4. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych oraz energetyki zawodowej oraz produkcji ciepła

OKJP.4.1. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej

Nie uzyskano informacji podczas ankietyzacji podmiotów o realizacji budowy i modernizacji instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej

OKJP.4.2. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych

Nie uzyskano informacji podczas ankietyzacji podmiotów o realizacji modernizacji instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych

Analiza wskaźników środowiskowych opisująca stan jakości powietrza w województwie lubelskim w raportowanym okresie nie wskazuje jednoznacznie na jego poprawę czy pogorszenie. Można stwierdzić, jednakże znaczącą poprawę jakości powietrza w samej strefie aglomeracja lubelska – w roku 2022 całą strefę zaliczono do klasy A. W latach wcześniejszych strefa aglomeracja lubelska zaliczana była do klasy C ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} faza II oraz/lub do klasy C ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Natomiast strefa lubelska w raportowanym okresie klasyfikowana jest do klasy C ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} faza II oraz do klasy C ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu. W 2019 r. oraz 2020 r. strefa ta była klasyfikowana do klasy C jedynie ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

W raportowanym okresie realizowano wiele inwestycji dofinansowanych ze środków WFOŚiGW i NFOŚiGW, Państwowego Funduszu Celowego Rozwoju Dróg, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, a także w ramach unijnych programów POIiŚ 2014-2020 i RPO WM 2014-2020, pozyskiwano również środki z programów takich jak „Czyste Powietrze” czy Polski Ład.

W dalszym ciągu należy kontynuować działania ograniczające niską emisję poprzez rozbudowę centralnych systemów ciepłowniczych (promocja ciepła systemowego), ograniczenie strat ciepła w budynkach i na przesyłach, zmianę paliwa oraz sposobu ogrzewania indywidualnego budynków,

propagowanie ekologicznych nośników energii (gaz) oraz eliminowanie węgla (np. pełne wdrożenie opracowanych programów ograniczenia niskiej emisji). Dodatkowo należy prowadzić działania mające na celu ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych i przemysłowych, a także zwiększyć wytwarzanie i promowanie energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych.

2.2. Zagrożenia hałasem

W ramach obszaru interwencji Zagrożenia hałasem wyznaczono jeden cel: Poprawa klimatu akustycznego w województwie lubelskim. W ramach niego określono 3 kierunki interwencji, dla których wyznaczono 9 zadań. W tabeli przedstawiono zadania wraz z podmiotami odpowiedzialnymi za ich realizację.

Tabela 18 Cele, kierunki interwencji i zadania określone w ramach obszaru Zagrożenia hałasem

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
1.	ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie lubelskim	ZH.1. Zarządzanie jakością klimatu akustycznego w województwie	ZH.1.1. Sporządzanie map akustycznych dla terenów objętych obowiązkiem	monitorowane: starostowie, zarządcy dróg, linii kolejowych, lotnisk
			ZH.1.2. Opracowanie, wdrożenie i monitorowanie programów ochrony środowiska przed hałasem	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego
			ZH.1.3. Monitoring hałasu na terenie województwa lubelskiego	monitorowane: WIOŚ w Lublinie
			ZH.1.4. Wprowadzanie do MPZP informacji z map akustycznych, zapisów dotyczących klasyfikacji terenów pod względem akustycznym, stosowanie zasad strefowania oraz elementów uspokojenia ruchu w centrach miast i na terenach mieszkaniowych	monitorowane: gminy
			ZH.1.5. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego monitorowane: gminy, powiaty, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne
		ZH.2. Poprawa standardów klimatu akustycznego	ZH.2.1. Stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów)	monitorowane: gminy i powiaty, zarządzający drogami
			ZH.2.2. Uspokojenie ruchu na terenach miejskich, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości oraz inteligentnego sterowania ruchem	monitorowane: gminy i powiaty, zarządzający drogami
			ZH.2.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej na terenach wiejskich - uruchomienie połączeń transportu zbiorowego	monitorowane: gminy i powiaty, zarządzający drogami
		ZH.3. Ograniczanie hałasu przemysłowego	ZH.3.1. Stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających emisję hałasu w procesach technologicznych (np. obudowy	monitorowane: przedsiębiorstwa

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
			dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	

2.2.1. ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie lubelskim

2.2.1.1. ZH.1. Zarządzanie jakością klimatu akustycznego w województwie

ZH.1.1. Sporządzanie map akustycznych dla terenów objętych obowiązkiem

Strategiczna mapa hałasu miasta Lublin została opracowana w 2022 roku, w czwartej rundzie mapowania akustycznego, na podstawie art. 118 ustawy POŚ oraz dyrektywy 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku. Strategiczna mapa hałasu stanowi aktualizację mapy akustycznej Miasta Lublin sporządzonej w 2017 roku.

W 2022 r. GDDKiA opracowała mapy akustyczne, których zakres opracowania objął tereny położone w sąsiedztwie dróg krajowych o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, zlokalizowanych w granicach administracyjnych województwa lubelskiego. Odcinki dróg krajowych objęte niniejszym opracowaniem oddziałują na tereny 19 powiatów zlokalizowanych w obrębie województwa lubelskiego, w tym na 4 miasta na prawach powiatu

Analizy prowadzono dla odcinków następujących tras drogowych w województwie lubelskim:

- 3 odcinków dróg ekspresowych: S12, S17, S19;
- 9 dróg krajowych: DK2, DK12, DK17, DK19, DK48, DK63, DK74, DK76, DK82.

Tabela 19 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZH.1.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	Gmina miejska		
2.	Biała Podlaska	98 523,00	środki własne
3.	Lublin	502 578,00	środki własne
4.	Chełm	b.d.	środki własne
5.	Zamość	b.d.	środki własne
6.	Podmioty		
7.	Główna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	b.d.	b.d.
8.	Zarząd Dróg Wojewódzkich	b.d.	b.d.

ZH.1.2. Opracowanie, wdrożenie i monitorowanie programów ochrony środowiska przed hałasem

Województwo Lubelskie uczestniczyło w realizacji zadań związanych z zagrożeniem występowania ponadnormowego poziomu hałasu, wyznaczono główny cel: Ochrona przed hałasem

Województwo lubelskie opracowało program ochrony środowiska przed hałasem jako zadanie własne. Dokument ten został opracowany dla dróg: DK 12 i DW 844 przebiegających przez teren miasta Chełm. Dokument został przyjęty przez Sejmik Województwa Lubelskiego uchwałą Nr XXXII/487/2021 z dnia 20 grudnia 2021 r. Prace wyniosły 40 590,00 zł. Program ten został wykonany w celu określenia niezbędnych priorytetów i wskazania działań mających na uwadze zmniejszenie uciążliwości

i ograniczenie poziomu hałasu dla ludności województwa lubelskiego. Wokół dróg głównych na terenie miasta Chełm.

Wśród wskazanych w programie możliwości środków i metod do zastosowania ograniczenia oddziaływania hałasu, znajdują się następujące działania: egzekwowanie ograniczeń prędkości pojazdów, wymiana nawierzchni jezdni, koordynacja sygnalizacji świetlnej, budowa ekranów akustycznych oraz zastosowanie stolarki okiennej o podwyższonej izolacyjności akustycznej.

W programie zostały wyszczególnione trzy rodzaje działań:

- Działania krótkookresowe (w ramach strategii krótkookresowej), które stanowią faktyczny zakres programu na lata 2019-2023;
- Działania długookresowe (w ramach polityki długookresowej), których realizacja przewidywana jest w horyzoncie czasowym dłuższym niż czas obowiązywania niniejszego programu (w ramach sporządzonego po upływie 5 lat kolejnego programu ochrony środowiska przed hałasem wraz z aktualizacją obecnego programu);
- Działania związane z edukacją ekologiczną społeczeństwa, które powinny być prowadzone w sposób ciągły, zarówno w zakresie działań długookresowych, jak i krótkookresowych;

Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie zrealizował zadania ujęte w „Programie ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego” poprzez: wymianę nawierzchni na drodze wojewódzkiej Nr 833 w Kraśniku. ZDW w Lublinie zrealizował również zadanie rozbudowy drogi wojewódzkiej Nr 835 na odcinku Biłgoraj – granica województwa. Na drodze wojewódzkiej Nr 830 została rozpoczęta budowa obwodnicy Nałęczowa.

Planowane źródła finansowania to środki własne oraz RPO WL 2014-2020. Koszt prac w 2021 roku wyniósł 1 800 000,00 zł, w roku 2022 było to 8 000 000,00 zł. Planowany termin realizacji większości zadań wynikających z obowiązujących programów ochrony środowiska przed hałasem przypada po 2023 roku.

Tabela 20 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZH.1.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	Gmina miejska:		
2.	Lublin	40 590,00	środki własne
3.	Podmioty:		
4.	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	9 800 000,00	środki własne, RPO WL

ZH.1.3. Monitoring hałasu na terenie województwa lubelskiego

Monitoring hałasu na terenie województwa prowadzony był w ramach zadań własnych GIOŚ.

ZH.1.4. Wprowadzanie do MPZP informacji z map akustycznych, zapisów dotyczących klasyfikacji terenów pod względem akustycznym, stosowanie zasad strefowania oraz elementów uspokojenia ruchu w centrach miast i na terenach mieszkaniowych

Zadanie było realizowane zgodnie z wymogami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Gminy realizowały je w zależności od potrzeb. Przykładowo w ramach zadania wykonano następujące działania:

- plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 325/4 w Bochothnicy (koszt: 18 000 zł) oraz plan zagospodarowania dla części obszaru gminy Kazimierz Dolny w obrębach: Kazimierz Dolny, Mięćmierz-Okale i Cholewianka (koszt: 81 180 zł);

- Uchwała Nr XXVI/193/2021 Rady Miasta Krasnystaw z dnia 18 lutego 2021 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Sokołowskiego i Polewanej w Krasnymstawie (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 8 marca 2021 r., poz. 1112): §5.1. pkt 4 zawierała ustalenia dotyczące ochrony przed hałasem.

Tabela 21 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZH.1.4. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Niedzwica Duża	0,00	środki własne
3.	Ułęż	0,00	środki własne
4.	Wilkołaz	0,00	środki własne
5.	Bochotnica	18 000,00	środki własne
6.	gmina miejska:		
7.	Lublin	0,00	środki własne
8.	Terespol	0,00	środki własne
9.	Kazimierz Dolny	81 180,00	środki własne
10.	Krasnystaw	b.d.	środki własne

ZH.1.5. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego

W ramach wspierania rozwoju turystyki rowerowej w regionie. UMWL realizował projekty o zasięgu transgranicznym i regionalnym, m.in.:

W 2020 roku:

- projekt RoweLove Roztocze – razem pomimo granic - transgraniczny produkt turystyczny, którego osią jest Centralny Szlak Rowerowy Roztocza, finansowany ze środków Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020;
- promocja Wschodniego Szlaku Rowerowego *Green Velo* w ramach umowy o współpracy województw Polski Wschodniej. W ramach projektu zrealizowano: kampanie radiowe, kampanie internetowe, wydruki materiałów promocyjnych i wydawnictw informacyjnych, udział w targach międzynarodowych i *eventach* regionalnych, system rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom (MPR), uzupełnienie oznakowania;
- Wiślana Trasa Rowerowa – podjęto prace nad opracowaniem koncepcji Wiślanej Trasy Rowerowej (2020). Projekt zakłada powstanie produktu turystycznego, opartego na koncepcji szlaku rowerowego wzdłuż rzeki Wisły.

W 2021 roku:

- Organizacja szkolenia instruktora turystyki rowerowej na Roztoczu (przeszkolono 58 osób). Koszt: 23 000,00 zł: - 20 700,00 zł środki UE - 2 300,00 zł środki BWL;
- Odnowa domeny www.roweloveroztocze.pl na kolejne lata oraz zakup domeny www.rowerowelubelskie.pl. Koszt: 462,73 zł środki BWL;
- Udział w wydarzeniach promujących atrakcje turystyczne województwa lubelskiego m.in. na Festiwalu Turystyki Rowerowej, Rowerowym Sprzątaniu Lublina nad Zalewem, rajdzie rowerowym „Tour de Lubelskie”;
- Certyfikacja Miejsc Przyjaznych Rowerzystom (MPR) na Wschodnim Szlaku Rowerowym *Green Velo* - nadano nowym obiektom 6 certyfikatów MPR;

- Wykonanie publikacji promującej Miejsca Przyjazne Rowerzystom na Wschodnim Szlaku Rowerowym *Green Velo*- 1 500 szt. wydawnictwa Miejsca Przyjazne Rowerzystom w województwie lubelskim – katalog. Koszt 12 285,00 zł BWL;
- Wykonanie 5 drewnianych tablic turystycznych na Centralnym Szlaku Rowerowym Roztocza - Koszt: 18 500,00 zł - 16 500,00 zł środki UE - 1 850,00 zł środki BWL;
- Przeprowadzenie przeglądów technicznych stacji naprawy rowerów, wiat turystycznych tablic informacyjnych na Centralnym Szlaku Rowerowym Roztocza - koszt: 12 669,00 zł środki BWL,
- Przeprowadzenie inwentaryzacji geodezyjnej urzędzeń do zliczania rowerzystów na Centralnym Szlaku Rowerowym Roztocza - koszty: 4 920,00 zł środki BWL;
- Wykonanie znaków turystycznych w związku z koniecznością uzupełnienia oznakowania na Wschodnim Szlaku Rowerowym Roztocza *Green Velo* - koszt: 4 723,20 zł środki BWL.

W 2022 roku:

- Druk oraz dostawa wydawnictw turystycznych Województwa Lubelskiego m.in. Rowerem przez Polskę Wschodnią, mapa „Województwo Lubelskie - Wschodni Szlak Rowerowy *Green Velo*”, koszt: 127 562,00 zł - środki BWL (wszystkie publikacje w ramach promocji turystyki);
- Usługa wykonania 1200 materiałów promocyjnych w ramach realizacji projektu „RoweLove Roztocze – razem pomimo granic”, koszt: 29 544,60 zł, w tym: - 26 950,14 zł środki UE – 2 954,60 zł środki BWL;
- Odnowa domeny www.roweloveroztocze.pl na kolejne lata i www.rowerowelubelskie.pl oraz certyfikatu SSL do strony www.roweloveroztocze.pl - koszt: 328,78 zł - środki BWL;
- Organizacja spotkania przedstawicieli Zespołu ds. mobilności rowerowej działającego przy Konwencie Marszałków RP: Przeprowadzono spotkanie, w którym uczestniczyli przedstawiciele z 15 województw, koszt: 14 660,00 zł - środki BWL;
- Organizację II Lubelskiego Forum Turystyki, udział ponad 200 osób z całego regionu, dyskusja i wymiana doświadczeń m.in. na temat potencjału turystyki rowerowej. Koszt: 105 267 zł - środki BWL;
- Organizacja szkolenia instruktora turystyki rowerowej w Hołownie – „Kraina Rumianku”. Koszt: 15 900,00 zł - środki BWL;
- Serwis stacji rowerowych na Roztoczu, przeprowadzenie serwisu 10 stacji naprawy rowerów na Roztoczu w sezonie turystycznym 2022., koszt: 9 199,99 zł - środki BWL;
- Wymiana 4 baterii w czujnikach ruchu rowerowego zlokalizowanych na Roztoczu. Koszt: 2 337,00 zł - środki BWL

Zadanie realizowane było również w następującym zakresie:

ZTM w Lublinie nastawiony jest na promocję rozwiązań zeroemisyjnych i wykorzystujących odnawialne źródła energii. Co roku w ramach Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu organizowany jest szereg wydarzeń o charakterze edukacyjnym w dziedzinie transportu zbiorowego i mobilności. ETZT jest inicjatywą mającą na celu zachęcenie mieszkańców miast do zmiany niekorzystanych dla zdrowia przyzwyczajęń i wybranie alternatywnych, ekologicznych i zeroemisyjnych środków podróżowania. W ramach Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu W 2021 r. zorganizowano następujące atrakcje i wydarzenia: piknik komunikacyjny, lekcje edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych, punkt informacyjny, zwiedzanie zajezdni trolejbusowej, przejazdy pojazdami zabytkowymi, akcja dzień bez samochodu. W ramach Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu 2022 zorganizowano następujące atrakcje i wydarzenia: lekcje edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych, punkt informacyjny, zwiedzanie zajezdni trolejbusowej, przejazdy pojazdami zabytkowymi, akcja dzień bez samochodu. Ponadto 1 października 2021 r. został uruchomiony w Lublinie nowy System Biletu Elektronicznego LUBIKA. Dzięki temu mieszkańcy mogą korzystać z nowoczesnych, niedostępnych dotychczas w lubelskiej komunikacji miejskiej rozwiązań zachęcających do korzystania z komunikacji

miejskiej. Miasto Terespol prowadziło działania edukacyjne, informacyjne w placówkach oświatowych, informacje na tablicach ogłoszeń UM. W gminie Krasnobród zadanie realizowane było w szkołach na jej terenie. W gminie Dzwola zadanie realizowano poprzez informacje, ulotki, plakaty i edukację prowadzoną w szkołach na terenie gminy.

Tabela 22 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZH.1.5. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Krasnobród	0,00	środki własne
3.	Adamów	0,00	środki własne
4.	Dzwola	4 500,00	środki własne
5.	gmina miejska:		
6.	Terespol	0,00	środki własne
7.	powiat:		
8.	opolski	0,00	środki własne
9.	podmioty:		
10.	Zarząd Transportu Miejskiego w Lublinie	34 148,50	środki własne, program Władze Lokalne

2.2.1.2. ZH.2. Poprawa standardów klimatu akustycznego

ZH.2.1. Stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów)

Zadanie było realizowane w następującym zakresie:

W dniu 18 lutego 2021 roku Starosta Biłgorajski wydał decyzję dotyczącą budowy ekranu akustycznego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 835 w miejscowości Zagrody, Gmina Goraj. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie poinformował Starostę Biłgorajskiego o oddaniu go do użytkowania w dniu 24.11.2022 roku

Gmina Dzwola Uwzględniała zapisy dot. stosowania zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów) w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć, a także podczas wykonywania prac inwestycyjnych realizowanych przez gminę. Większość ankietowanych gmin uznała, że nie było potrzeby stosowania zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów).

Tabela 23 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZH2.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Dzwola	0,00	środki własne

ZH.2.2. Uspokojenie ruchu na terenach miejskich, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości oraz inteligentnego sterowania ruchem

Zadanie zrealizowane było przez: Urząd Miasta Biała Podlaska, Zarząd Dróg Powiatowych w Krasnymstawie, Urząd Miejski w Opolu Lubelskim oraz gminę Rejowiec.

Tabela 24 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZH2.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Opole Lubelskie	87 000,00	środki własne
3.	Rejowiec	12 000,00	środki własne
4.	gmina miejska:		
5.	Biała Podlaska	184 000,00	środki własne
6.	powiat:		
7.	opolski	0,00	środki własne
8.	podmioty:		
9.	Zarząd Dróg Powiatowych w Krasnymstawie	4 000,00	środki własne

ZH.2.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej na terenach wiejskich - uruchomienie połączeń transportu zbiorowego

W ramach zadania wykonywano następujące działania:

- Promowanie transportu zbiorowego oraz alternatywnych form komunikacji - Biuletyn informacji publicznej, strona internetowa Starostwa Powiatowego w Białej Podlaskiej, pisma informacyjne do gmin i radnych powiatu, lokalna prasa i radio;
- Wydawanie zezwoleń na wykonywanie przewozów regularnych osób w krajowym transporcie drogowym;
- Dowożenie dzieci do szkół na terenie Gminy Izbica;

W ramach transportu zbiorowego obejmującego jeden powiat (jaki) funkcjonują 3 linie komunikacyjne: Szczepieszyn - Szperówka; Szczepieszyn - Kawęczynek; Szczepieszyn - Kąty Drugie. Sumarycznie w 2021 r. przeznaczono na zadanie 957 397,21 zł i w 2022 r. 1 108 311,22 zł.

Tabela 25 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZH2.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Kłoczew	356 637,07	środki własne
3.	Konopnica	126 525,62	środki własne
4.	Łopiennik Górny	4 722,03	środki własne
5.	Opole Lubelskie	148 170,00	środki własne
6.	Ułęż	978 03,1	Fundusz rozwoju przewozów autobusowych środki własne
7.	Krasnystaw	8 862,00	środki zewnętrzne
8.	Szczepieszyn	206 902,18	środki własne, Lubelski Urząd Wojewódzki
9.	gmina miejsko – wiejska:		
10.	Izbica	290 326,58	środki własne
11.	Nałęczów	190 499,36	środki własne, Lubelski Urząd Wojewódzki
12.	powiat:		
13.	opolski	48 442,30	środki własne
14.	rycki	339 946,52	środki własne
15.	tomaszowski	47 510,29	środki własne

2.2.1.3. ZH.3. Ograniczanie hałasu przemysłowego

ZH.3.1. Stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających emisję hałasu w procesach technologicznych (np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)

Zarząd Dróg Powiatowych w Białej Podlaskiej zrealizował zadanie związane ze stosowaniem rozwiązań technicznych ograniczających emisję hałasu przemysłowego. Nie uzyskano konkretnych informacji na ten temat.

Tabela 26 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZH.3.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	Zarząd Dróg Powiatowych w Białej Podlaskiej	49 228 400,00	Środki własne, Fundusz Dróg Samorządowych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

2.3. Pola elektromagnetyczne

W ramach obszaru interwencji Promieniowania elektromagnetycznego wyznaczono jeden główny cel, którym jest: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi w województwie lubelskim. W ramach niego określono 1 kierunek interwencji, dla którego wyznaczono 2 zadania. W tabeli przedstawiono zadania wraz z podmiotami odpowiedzialnymi za ich realizację.

Tabela 27 Cele, kierunki interwencji i zadania określone w ramach obszaru Promieniowania elektromagnetycznego

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
1.	PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	PEM.1. Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych	PEM.1.1. Kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubelskiego	Monitorowane: WIOŚ w Lublinie
			PEM.1.2. Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Monitorowane: gminy

2.3.1. PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi w województwie lubelskim

2.3.1.1. PEM 1 Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych

PEM.1.1. Kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubelskiego

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku dotyczącej Prawa ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz.U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.), prowadzi się okresowy monitoring poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku. To działanie realizowane jest przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w ramach państwowego programu monitorowania stanu środowiska, który ma na

celu ocenę poziomów pól elektromagnetycznych oraz obserwację ich zmian. Rozporządzenie z dnia 15 grudnia 2020 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311), które weszło w życie 1 stycznia 2021 roku zmieniło zakres i sposób prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, realizowanych w ramach PMŚ.

W 2020 roku zakończona została realizacja badań monitorujących poziom pól elektromagnetycznych (PEM), które były przeprowadzane w ramach trzyletnich cykli pomiarowych dla województwa lubelskiego. Analiza przeprowadzonych badań w 2020 roku wykazała, że żadnym z 45 poddanych pomiarom punktów nie stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych w obszarze pól elektromagnetycznych. W odniesieniu do 34 punktów pomiarowych, zmierzone wartości nie przekroczyły dolnego progu oznaczalności sondy pomiarowej⁵.

PEM.1.2. Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi

W latach 2021-2022, jednostki samorządu terytorialnego z obszaru województwa lubelskiego wprowadziły istotne zmiany do swoich planów zagospodarowania przestrzennego. Te modyfikacje dotyczyły szczególnie działań i inicjatyw podejmowanych w celu ochrony przed wpływami pól elektromagnetycznych.

- Urząd miejski w Białej Podlaskiej wprowadza postanowienia dotyczące ochrony przed polami elektromagnetycznymi do swoich planów zagospodarowania przestrzennego. Podobne regulacje pojawiły się również w gminie Cyców oraz Piaski. Zmiany zostały zaplanowane do wprowadzenia w Urzędzie Miasta Lublin (wydział planowania). W tych miejscach prace w tej dziedzinie są realizowane na bieżąco;
- W gminach: Hańsk oraz Serokomla zapisy dotyczące ochrony przed polami elektromagnetycznymi zostały uwzględnione w planach zagospodarowania przestrzennego, jednakże ich praktyczne wprowadzenie w życie jeszcze nie nastąpiło;
- W mieście Urzędów oraz we współpracującej gminie wiejskiej Wilkołazy, już zakończono zadania związane z włączeniem przepisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi do planów zagospodarowania przestrzennego;
- Gmina Dzwola aktualnie pracuje nad wprowadzeniem do swoich planów zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi;
- Gmina Adamów oraz Urząd Miasta i Gminy Izbica zrezygnowały z dalszej realizacji zadań związanych z wprowadzeniem przepisów ochrony przed polami elektromagnetycznymi do swoich planów zagospodarowania przestrzennego;
- W Urzędzie Miasta Biała Podlaska oraz Krasnymstaw, a także w urzędach gmin Komarów-Osada, Konopnica, Niedrzwica Duża, Terespol, Strzyżewice, Wojsławice oraz Ułęż brak jest dostępnych informacji dotyczących aktualnie realizowanych lub zakończonych zadań w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi;
- Starostwo powiatowe w Opolu Lubelskim w miarę potrzeb wprowadza szczegółową analizę zgłoszeń instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko z uwagi na wytwarzanie pól elektromagnetycznych.

Powyższe przedsięwzięcia zostały zrealizowane w większości ze środków własnych gmin lub w ramach prac nad aktualizacją i opracowywaniem dokumentów planistycznych.

⁵ Ocena_poziomu_PEM_za_rok_2020_lubelskie.pdf (gios.gov.pl)

Tabela 28 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania PEM.1.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
	gmina wiejska:		
1.	Cyców	0,00	środki własne
2.	Dzwola	0,00	środki własne
3.	Niedzwica Duża	0,00	środki własne
4.	Stanin	0,00	środki własne
5.	Ułęż	0,00	środki własne
6.	gmina miejska:		
7.	Lublin	0,00	środki własne
8.	Urzędów	0,00	środki własne
9.	Piaski	0,00	środki własne

2.4. Gospodarowanie wodami

W ramach obszaru gospodarowania wodami wyznaczono następujące cele: osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą. W ramach niego określono 4 kierunki interwencji, dla których wyznaczono 13 zadań. W tabeli przedstawiono zadania wraz z podmiotami odpowiedzialnymi za ich realizację.

Tabela 29 Cele, kierunki interwencji i zadania określone w ramach obszaru gospodarowania wodami

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
1.	GW.I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	GW.1. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód podziemnych	GW.1.1. Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie	monitorowane: rolnicy
			GW.1.2. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych)	monitorowane: mieszkańcy, gminy, ARiMR, LODR
		GW.2. Poprawa stanu jakościowego wód podziemnych	GW.2.1. Objęcie ochroną głównych zbiorników wód podziemnych	monitorowane: RZGW, Wojewoda
			GW.2.2. Identyfikacja przyczyn przekroczeń wybranych wskaźników jakości wód podziemnych w punktach monitoringowych	monitorowane: WIOŚ w Lublinie
2.	GW.II. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą	GW.3. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego	GW.3.1. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami.	monitorowane: gminy
			GW.3.2. Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych	monitorowane: RZGW, gminy
			GW.3.3. Budowa, rozbudowa oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych i infrastruktury towarzyszącej	monitorowane: RZGW, gminy
			GW.3.4. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód	monitorowane: RZGW, gminy

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
		GW.4. Gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne	GW.4.1. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi (szczegółowymi)	monitorowane: RZGW, gminy
			GW.4.2. Rozwój form małej retencji wodnej, w tym budowa lub modernizacja urządzeń wodnych małej retencji	monitorowane: RZGW, gminy, PGL LP
			GW.4.3. Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji	monitorowane: RZGW, gminy, PGL LP
			GW.4.4. Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury	monitorowane: RZGW, gminy
			GW.4.5. Przyjęcie i realizacja planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	RZGW

2.4.1. GW.I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych

2.4.1.1. GW.1. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód podziemnych

GW.1.1. Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie

Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania.

GW.1.2. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych)

W ramach realizacji zadania działania podjęty m.in. Lubelski OR ARiMR, LODR w Końskowoli, Urząd Miasta i Gminy Izbica, gmina Adamów, Hańsk, Komarów-Osada, Konopnica, Strzyżewice, Szczebrzeszyn, Stanin, Wojślawice. W gminach Hańsk, Izbica, Łopiennik Górny i Strzyżewice zadanie jest ciągle wykonywane. Łączny koszt przeznaczony na realizację wyniósł 11 308 835,06 zł.

Tabela 30 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GW1.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Hańsk	0,00	środki własne
3.	Stanin	0,00	środki własne
4.	Szczebrzeszyn	0,00	środki własne
5.	gmina miejsko – wiejska:		
6.	Izbica	b.d.	środki własne, ARiMR, LODR
7.	podmioty:		
8.	Lubelski OR ARiMR	11 308 835,06	EFFROW
9.	LODR w Końskowoli	b.d.	MRiRW

2.4.1.2. GW.2. Poprawa stanu jakościowego wód podziemnych

GW.2.1. Objęcie ochroną głównych zbiorników wód podziemnych

Główne zbiorniki wód podziemnych na terenie województwa lubelskiego nie mają ustanowionych stref ochronnych. Monitoring wód podziemnych prowadzony jest przez PIG-PIB w ramach pełnienia zadań państwowej służby hydrogeologicznej.

GW.2.2. Identyfikacja przyczyn przekroczeń wybranych wskaźników jakości wód podziemnych w punktach monitoringowych

Ww. zadaniem zajmuje się WIOŚ w Lublinie, są to działania przewidziane do realizacji zgodnie z aPGW określone dla JCWPd nr 66, 67, 75, 87, 88, 89, 90, 91, 118, 119, 120, 121, 135. Źródłem finansowania tych działań są środki budżetu Państwa. Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania.

2.4.1.3. GW.3. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego

GW.3.1. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami.

W ramach aktualizacji lub opracowania dokumentów planistycznych dotyczących ww. zadania działania podjęły m.in. Miasto Dęblin, Urząd Miasta Biała Podlaska, Urząd Miasta Krasnostaw, Urząd Miejski w Urzędowie, gmina Adamów, Dzwola, Firlej, Łopiennik Górny, Piaski, Wydział Planowania Urzędu Miasta Lublin, Strzyżewice, Miasto Terespol, Wilkołaz, Wojstawice. Gminy Ułęż, Piaski, Opole Lubelskie, Niedźwiada i Cyców ciągle realizują zadanie. Środki przeznaczone na realizację zadania to 159 680 zł.

Tabela 31 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GW.3.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
1.	Adamów	0,00	środki własne
2.	Firlej	50 000,00	środki własne
3.	Łopiennik Górny	10 500,00	środki własne
4.	Niedźwiada	b.d.	środki własne
5.	Opole Lubelskie	b.d.	środki własne
6.	Ułęż	b.d.	środki własne
7.	gmina miejska:		
8.	Lublin	0,00	środki własne
9.	Urzędów	0,00	środki własne
10.	gmina miejsko – wiejska:		
11.	Kazimierz Dolny	99 180,00	środki własne
12.	Piaski	b.d.	środki własne

GW.3.2. Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych

Zadania wykonane w celu realizacji zadania to: budowa zbiornika retencyjnego w Strzyżewicach na obszarze doliny rzeki Bystrzycy, rewitalizacja i przebudowa Zalewu Zemborzycyckiego, remont i rozbudowa zbiornika Dratów w systemie Kanału Wieprz-Krzna, przebudowa grobli i budowli zbiornika Mosty w gminie Podedwórze odbudowa grobli i czaszy zbiornika Opole w gminie Podedwórze, Jabłoń i Wisznice, odbudowa i uszczelnienie grobli i czaszy zbiornika Żelizna w gminie Drelów i gminie Komarówka, budowa zbiornika Oleśniki, budowa zbiornika rekreacyjno-retencyjnego "Jastków";

budowa dwóch zbiorników do retencji wody w m. Hanna, Dańce, Nowy Holeszów. Koszt realizacji zadania wyniósł 9 303 958,55 zł.

Tabela 32 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GW.3.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	RZGW Lublin	9 303 958,55	środki własne

GW.3.3. Budowa, rozbudowa oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych i infrastruktury towarzyszącej

W realizacji zadania wzięły udział m.in. RZGW w Lublinie, RZGW w Rzeszowie, PGW WP RZGW w Warszawie/Zarząd Zlewni w Radomiu oraz gminy: Dzwola, Konopnica, Komarów-Osada, Łopiennik Górny, Wojślawice, miasto Terespol oraz Strzyżewice. Realizacja obejmowała m.in. odbudowę i uszczelnienie koryta Kanału Wieprz-Krzna wraz z budowlami, odbudowę pompowni w Jabłoni, budowę mobilnego zabezpieczenia prawego brzegu rzeki Wieprz, odbudowę lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Wieprz, rozbudowę wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w Dolinie Stężyckiej. Wykonania zadania podjęły się m.in. RZGW w Lublinie, RZGW w Rzeszowie, PGW WP RZGW w Warszawie, miasto Terespol, gmina Komarów-Osada, a Konopnica, Strzyżewice, Wojślawice.

Łączny koszt realizacji działań wyniósł 11 630 096,94 zł.

GW.3.4. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód

Działania w obrębie zadania obejmowały utrzymanie drożności wód w województwie lubelskim dotyczyło rzek Swarzyna, Okrzejka, Wilga, Świder, Łazowna. Zadania zostały wykonane m.in. przez PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomością w Krakowie, Urząd Miejski w Opolu Lubelskim, gminę Dzwola, gminę Komarów-Osada, gminę Konopnica, gminę Łopiennik Górny, gminę Strzyżewice, gminę Wojślawice, gminę miasto Terespol, RZGW w Rzeszowie, PGW WP RZGW w Warszawie. Łączny koszt realizacji zadania wyniósł 7 683 613,39 zł.

Tabela 33 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GW.3.4. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
	podmioty:		
1.	RZGW w Rzeszowie	56 110 18,00	środki zewnętrzne
2.	PGW WP RZGW w Warszawie	2 072 595,39	środki zewnętrzne

2.4.1.4. GW.4. Gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne

GW.4.1. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi (szczegółowymi)

Działania podjęte przez RZGW w Lublinie to przygotowanie do melioracji użytków rolnych gminy Trzebieszów, w powiecie łukowskim. W celu realizacji ww. zadania działania podjęto i zakończyło PGW WP RZGW w Warszawie. Zadanie jest ciągle realizowane przez gminę: Dzwola i Hańsk. W gminie Komarów-Osada na bieżąco są porządkowane rowy melioracyjne. Środki przeznaczone na realizację to 2 427 869,53 zł.

Tabela 34 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GW.4.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Dzwola	220 000,00	środki krajowe
3.	Ludwin	84 626,64	środki własne
4.	Ostrówek	6 000,00	środki własne
5.	podmioty:		
6.	PGW WP RZGW w Warszawie	2 117 242,89	środki zewnętrzne

GW.4.2. Rozwój form małej retencji wodnej, w tym budowa lub modernizacja urządzeń wodnych małej retencji

Działania w ramach rozwoju form małej retencji zostały podjęte przez gminy: Dzwola, Komarów-Osada, Konopnica, Strzyżewice, Miast Terespol, Wojsławice, ponadto działania podjęły Nadleśnictwo Kraśnik i Nadleśnictwo Międzyrzec Podlaski. Nadleśnictwo Kraśnik w ramach projektu „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych” wybudowało zbiornik retencyjny.

Tabela 35 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GW.4.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	Nadleśnictwo Kraśnik	183 486,06	NFOŚiGW

GW.4.3. Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia lub odtwarzania naturalnej retencji

Zadanie było realizowane m.in. przez Urząd Miasta Lublin, Nadleśnictwo Międzyrzec Podlaski, RZGW w Rzeszowie, gminę Dzwola, Komarów-Osada, Konopnica, miasto Terespol, Wojsławice. Miasto Lublin jest w trakcie budowy ogrodów deszczowych.

Tabela 36 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GW.4.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina miejska:		
2.	Lublin	32 000,00	środki krajowe

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
3.	podmioty:		
4.	RZGW w Rzeszowie	15 474,00	środki własne

GW.4.4. Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury

Gminy, które podjęły działania w celu realizacji zadania to gmina Dzwola, Komarów-Osada, Stanin, Strzyżewice, miasto Terespol oraz Wojśławice Natomiast w mieście Lublin budowane są łąki kwietne. Zaangażowane środki w realizację zadania to 1 153 599,72 zł.

Tabela 37 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GW.4.4. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
5.	gmina wiejska:		
6.	Stanin	1 000 000,00	środki własne, RPO WL
7.	gmina miejska:		
8.	Lublin	153 599,72	środki własne

2.5. Gospodarka wodno-ściekowa

W ramach obszaru interwencji związanego z gospodarką wodno – ściekową wyznaczono jeden cel: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej w województwie lubelskim. W ramach niego określono 2 kierunki interwencji, dla których wyznaczono 8 zadań. W tabeli przedstawiono zadania wraz z podmiotami odpowiedzialnymi za ich realizację.

Tabela 38 Cele, kierunki interwencji i zadania określone w ramach obszaru gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
1.	GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	GWS.1. Poprawa funkcjonowanie systemu gospodarki wodno- ściekowej	GWS.1.1.Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne, zakłady komunalne
			GWS.1.2.Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody	monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne, zakłady komunalne
			GWS.1.3.Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej	monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne, zakłady komunalne
			GWS.1.4.Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	monitorowane: gminy, zarządcy i właściciele nieruchomości
			GWS.1.5.Modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne, zakłady komunalne
			GWS.1.6.Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	monitorowane: gminy
		GWS.2. Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych	GWS.2.1.Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recykulację wody przemysłowych w zakładach	monitorowane: przedsiębiorstwa
			GWS.2.2.Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia	monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa wodno - kanalizacyjne

2.5.1. GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej

2.5.1.1. GWS.1. Poprawa funkcjonowanie systemu gospodarki wodno-ściekowej

GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej

W latach 2021-2022 rozbudowano główną sieć wodociągową w miejscowości Gościeradów Folwark o 0,488 km, wybudowano odcinek sieci łączącej dwa wodociągi w gminie Żółkiewka, przebudowano i rozbudowano gospodarki wodno-ściekowej w gminie Chrzanów, rozbudowano sieci wodociągowe w miejscowościach Kierzkówka, Motycz, Dąbrówka, Wilkołaz i Włodawa, wybudowano sieć wodociągową w miejscowości Ruskie Piaski. Zrealizowano budowę sieci wodociągowej w miejscowości Majdan-Sielec, Dąbrowa i Antoniówka, budowę przyłączy wodociągowych i indywidualnej oczyszczalni ścieków w Antoniówce.

Poszczególne działania wykonane w 2021 roku to:

- budowa sieci wodociągowej w gminie Rejowiec Fabryczny o długości 860 m;
- budowa 280 m sieci wodociągowej w Piotrowicach, 792 m w Strzyżewicach i Dębinie;
- budowa 462 m sieci wodociągowej i modernizacja starej sieci wodociągowej w Osmolicach Drugich;
- opracowano dokumentację na budowę sieci wodociągowej na odcinku ul. Gorajska- Plac T. Kościuszki i rozbudowano sieć wodociągową na ul. Partyzantów w Szczepieszynie.

W 2022 roku zrealizowano zadania w zakresie:

- wybudowano sieci wodociągowe o długości 310 m w gminie Rejowiec Fabryczny;
- rozbudowy sieci wodociągowej w Żabiej Woli o dł. 1294 m oraz budowy 330 m sieci wodociągowej w Strzyżewicach;
- budowa sieci wodociągowej o długości 130 m w Szczepieszynie;
- rozpoczęcia procedur związanych z opracowaniem dokumentacji i uzyskiwaniem niezbędnych decyzji i pozwoleń na przebudowę i rozbudowę sieci w miejscowościach Kocudza Pierwsza, Kocudza Druga, Kocudza Trzecia, Dzwola, Konstantów i Krzemień Drugi.

W wykonaniu ww. zadania brały udział miasto Dęblin, Białskie Wodociągi i Kanalizacja "WOD-KAN" Sp. z o.o., PGK Sp. z o.o. w Biłgoraju, MPGK we Włodawie, miasto Kamionka, miasto Krasnystaw, PGK Sp. z o.o. w Lubartowie, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Międzyrzecu Podlaskim, MZWiK w Nałęczowie, PGKiM Sp. z o.o. w Rykach, miasto Urzędów i Włodawa oraz m.in gminy Adamów, Firlej, Żółkiewka, Chrzanów, Dzwola, Frampol, Jarczów, Kamień, Kazimierz Dolny, Kłoczew, Komarów-Osada, Konopnica, Krasnystaw, Krynice, Kurów, Leśna Podlaska, Łopiennik Górny, Ludwin, Markuszów, Niedrzwica Duża, Niedźwiada, Nielisz, Opole Lubelskie, Ostrówek, Piaski, Piszczac, Potok Górny, Puchaczów, Rejowiec Fabryczny, Sawin, Serokomla, Serniki, Spiczyn, Strzyżewice, Szczepieszyn, Tomaszów Lubelski, Trawniki, Tyszowce, Ułęż, Wierzbica, Wilkołaz, Włodawa, Wola Uhruska, Wysokie.

Tabela 39 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GWS.1.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	900 477,50	środki własne, RPO WL, dofinansowanie UE
3.	Firlej	356 800,00	środki własne, środki krajowe
4.	Gościeradów	148 217,00	środki własne
5.	Żółkiewka	647 057,00	środki własne, PROW

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
6.	Chrzanów	220 801,12	środki własne, PROW
7.	Hańsk	750 000,00	środki własne, środki krajowe
8.	Jarczów	95 172,07	środki własne
9.	Kamień	369 000,00	środki własne, PROW
10.	Kłoczew	157 064,62	PROW
11.	Konopnica	466 793,92	środki własne
12.	Krasnystaw	575 500,00	środki własne
13.	Krynice	324 0836,00	PROW, nowy ład
14.	Kurów	67 650,00	środki własne
15.	Leśna Podlaska	188 375,98	środki własne, PROW
16.	Ludwin	983 147,71	środki własne, RPOW
17.	Markuszów	567 333,28	środki własne, środki krajowe
18.	Niedzwica Duża	676 934,84	środki własne, PROW
19.	Niedźwiada	30 000,00	środki własne
20.	Nielisz	145 258,43	środki własne
21.	Ostrówek	15 498,00	środki własne
22.	Piszczac	45 710,00	środki własne
23.	Potok Górny	2 585 200,00	środki własne, Polski Ład
24.	Puchaczów	581 829,48	środki własne
25.	Rejowiec Fabryczny	64 999,82	środki własne
26.	Sawin	12 043 436,37	RFIL, Rządowy Fundusz „Polski Ład, Program Inwestycji Strategicznych”
27.	Serniki	267 231,00	środki własne, PROW
28.	Spiczyn	82 934,83	środki własne
29.	Stanin	785 900,00	środki własne, PROW
30.	Strzyżewice	1 374 149,45	środki własne, PROW
31.	Tomaszów Lubelski	6 398 134,00	środki własne, PROW
32.	Trawniki	152 731,26	środki własne
33.	Ułęż	124 707,44	środki własne, środki krajowe
34.	Wierzbica	101 870,00	środki własne
35.	Wilkołaz	298 160,51	środki własne, środki krajowe
36.	Włodawa	273 888,00	środki własne
37.	Wojstawice	2 200 000,00	środki własne
38.	Wola Uhruska	169 012,22	środki własne, środki krajowe
39.	Wysokie	84 487,81	środki własne
40.	gmina miejska:		
41.	Bełżyce	919 938,87	środki własne, RFIL
42.	Dęblin	577 391,23	środki własne, RFIL
43.	Frampol	156 297,42	środki własne, PROW
44.	Kamionka	37 100,00	środki własne, PROW
45.	Krasnystaw	999 746,61	środki własne, WFOŚIGW w Lublinie
46.	Szczerzeszyn	165 534,25	środki własne
47.	Urzędów	194 026,51	środki własne, RFIL
48.	gmina miejsko – wiejska:		
49.	Izbica	733 536,11	środki własne, RPO WL
50.	Kazimierz Dolny	110 577,00	środki własne
51.	Piaski	3 673 922,57	środki własne
52.	Tyszowce	11 533 535,47	PROW
53.	podmioty:		
54.	Bialskie Wodociągi i Kanalizacja WODKAN Sp. z o.o.	b.d.	środki własne
55.	PGK Sp. z o.o. z siedzibą w Biłgoraju	1 187 370,00	środki własne, WFOŚ Lublin
56.	MPGK Zakład Wodociągów i Kanalizacji	1 122 187,00	środki własne, WFOŚIGW
57.	Zakład Usług Komunalnych i Mieszaniowych w Lubartowie	24 723,00	budżet gminy

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
58.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Lubartów	348 618,53	środki własne
59.	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. Międzyrzecz Podlaski	124 600,00	środki własne
60.	Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Nałęczowie	100 000,001 331	środki własne
61.	Ozorkowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.	735,44	środki własne
62.	PGKiM Ryki Sp z o. o.	1 664 137,33	środki własne
63.	Gmina Serokomla, Gminny Zakład Usług Komunalnych	19 739,49	środki własne
64.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. Włodawa	46 269,66	środki własne
65.	SUMA	63 307 286,15	

GWS.1.2.Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody

W celu realizacji ww. zadania w latach 2021-2022 podjęto następujące działania:

- przebudowa ujęć i stacji uzdatniania wody w miejscowościach Mojsławice, Uchanie, Rozkoszówka;
- przebudowa i rozbudowa gospodarki wodno-ściekowej w gminie Chrzanów, modernizacja wodociągu w Komarowie;
- budowa dwóch naziemnych zbiorników retencyjnych, przebudowa układu uzdatniania wody i likwidacja wieży ciśnień w gminie Kurów;
- modernizacja ujęcia wody w Strzyżewicach, modernizacja przepompowni wody w Strzyżewicach;
- modernizacja przepompowni wody we Franciszkowie, modernizacja stacji uzdatniania wody w gminie Terespol.

Realizacji działania podjęły się m.in.: Urząd Miejski w Beżycach, PGK w Krasnymstawie, gminy: Uchanie, Chrzanów, Frampol, Kłoczew, Komarów-Osada, Konopnica, Krasnystaw, Kurów, Łopiennik Górny, Ludwin, Nielisz, Ostrówek, Piaski, Potok Górny, Serokomla, Spiczyn, Stary Brus, Strzyżewice, Terespol, Tomaszów Lubelski, Wojśławice, Wysokie, Wola Uhruska, OPK w Opolu Lubelskim.

Tabela 40 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GWS.1.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	1 346 952,75	środki własne, RPO WL
3.	Firlej	80 900,00	środki własne
4.	Uchanie	837 370,00	środki własne, środki krajowe
5.	Chrzanów	244 597,93	środki własne, RPO WL
6.	Dzwola	191 134,81	środki własne, środki zewnętrzne
7.	Hańsk	189 000,00	środki własne, środki krajowe
8.	Kłoczew	4 500 000,00	RFIL
9.	Komarów-Osada	102 040,80	środki własne
10.	Krasnystaw	58 000,00	b.d.

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
11.	Kurów	2 851 699,99	środki własne, RFIL
12.	Łopiennik Górny	17 570,46	środki własne, środki UE
13.	Ludwin	176 832,04	środki własne
14.	Nielisz	47 897,12	środki własne
15.	Ostrówek	462 972,00	środki własne, RPO WL
16.	Potok Górny	1 000 000,00	środki własne, Polski Ład
17.	Serokomla	78 650,45	środki własne
18.	Spiczyn	79 787,37	środki własne
19.	Stary Brus	1 481 283,46	środki własne, RPO WL
20.	Strzyżewice	689 054,00	środki własne, Polski Ład
21.	Tomaszów Lubelski	57 435,20	środki własne
22.	Wola Uhruska	1 619 720,79	środki własne, środki krajowe, PRO WL
23.	Wysokie	441 046,02	środki własne
24.	gmina miejska:		
25.	Bełżyce	3 533 180,88	środki własne, RFIL, środki krajowe
26.	Frampol	360 078,00	środki własne
27.	Terespol	2 380 280,55	środki własne, RPO WL
28.	Urzędów	445 507,99	środki własne, RFIL
29.	gmina miejsko – wiejska:		
30.	Piaski	889 158,69	PRO WL, RFIL

GWS.1.3.Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej

W celu realizacji zadania przeprowadzono działania takie jak:

- modernizacja sieci wodociągowych rozdzielczych z przyłączami wodociągowymi oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami kanalizacyjnymi dla osiedla Michalinów w Dęblinie;
- budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej przez MPGK Sp. z o.o. Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Chełmie;
- budowa kanalizacji sanitarnej w miastach Zemborzyce Podleśne, Szerokie, Konopnica;
- budowa kanalizacji sanitarnej przy ul. Łukasińskiego w Krasnymstawie.

W 2021 roku w Piotrowicach wybudowano sieci kanalizacyjne o długości 252,6m a w 2022 r. o długości 800 m oraz wybudowano kanalizację sanitarną o długości 510,8m w Strzyżewicach. Na terenie gminy Trawniki w ramach projektu „Rozwój gospodarki wodno-ściekowej w gminie Trawniki poprzez budowę kanalizacji sanitarnej i przydomowych oczyszczalni ścieków” w miejscowości Trawniki – Kolonia rozbudowano sieć kanalizacyjną grawitacyjną z przyłączem domowym, przepompownią ścieków i rurociągiem tłocznym transportującym zebrane ścieki do oczyszczalni ścieków o 187 m, w mieście Trawniki rozbudowano rurociągi podciśnieniowe i 2 studzienki zbiorczo-zaworowe. W gminie Kurów sporządzono dokumentację projektową na budowę sieci sanitarnej w miejscowości Klementowice i budowę awaryjnego rurociągu tłocznego w Kurowie.

W realizacji zadania brały udział również inne gminy i miasta, m.in. miasto Dęblin, Kamionka, Włodawa, gmina Bełzec, Firlej, PGK Sp. z o.o. w Biłgoraju, PGK Sp. z o.o. w Lubartowie, PGKiM Sp z o.o. w Rykach, gmina Dzwola, Frampol, Kłoczew, Komarów-Osada, Leśna Podlaska, Nałęczów, Niedrzwica Duża, Niedźwiada, Opole Lubelskie, Potok Górny, Puchaczów, Rejowiec Fabryczny, Serokomla, Serniki, Stanin, Strzyżewice, Terespol, Uług, Wojsławice, Wola Uhruska i Wysokie.

Koszt realizacji zadania: 1 555 046 989 zł.

GWS.1.4. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie

W latach 2021-2022 na terenie gminy Firlej i gminy Puchaczów rozpoczęto budowę indywidualnej oczyszczalni ścieków dla Szkoły Podstawowej w Woli Skromowskiej. W gminach Cyców, Komorów-Osada i Rejowiec Fabryczny otrzymano dofinansowanie na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków a w gminie Trawniki wybudowano 75 przydomowych oczyszczalni ścieków. Zadanie realizowały też inne gminy, m.in. miasto Bełżyce, gmina Dzwola, Frampol, miasto Kamionka, gmina Gorzków, Konopnica, Łopiennik Górny, Opole Lubelskie, Piaski, Serniki, Szczepieszyn, Terespol, Turobin, Wysokie i miasto Urzędów. Koszty realizacji zadań wyniosły 12 349 222,88 zł.

GWS.1.5. Modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych

Działania przeprowadzone w ramach ww. zadania to m.in.:

- Budowa oczyszczalni ścieków komunalnych na terenie gminy Firlej;
- Przebudowa oczyszczalni ścieków w Zaburzu;
- Modernizacja oczyszczalni ścieków remont pompowni w gminie Kazimierz Dolny;
- Przebudowa oczyszczalni ścieków w gminie Kurów.

Realizacja zadania trwała w gminach Leśna Podlaska, Niedźwiada Puchaczów i Rejowiec. W realizacji zadania brały udział PGK Sp z o.o. w Biłgoraju, PGK Sp. z o.o. w Krasnymstawie, PGK Sp. z o.o. w Zamościu, PGKiM Sp. z o.o. w Rykach, Międzyrzec Podlaski, Szczepieszyn i inne gminy, m.in. gmina Adamów, Krasnystaw, Łopiennik Górny, Ludwin, Opole Lubelskie, Piaski, Terespol, Wojcieszków, Wojstawice. Łączny koszt podjęcia działań wyniósł 84 546 327,45 zł.

GWS.1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków

Prowadzenie ewidencji jest stale prowadzone przez miasta: Bełżyce, Biała Podlaska, Kamionka, Krasnobród, Krasnystaw, Lublin, Międzyrzec Podlaski, Włodawa oraz gminy: Adamów, Bełżec, Biłgoraj, Chrzanów, Cyców, Dzwola, Hańsk, Izbica, Kazimierz Dolny, Komarów-Osada, Konopnica, Krasnystaw, Krasnobród, Kurów, Łopiennik Górny, Ludwin, Nałęczów, Niedzwica Duża, Opole Lubelskie, Ostrówek, Rejowiec Fabryczny, Sitno, Spiczyn, Stanin, Strzyżewice, Terespol, Ułęż, Wierzbica, Wilkołaz, Wojstawice, Wola Uhruska, Żółkiewka. Zadanie jest wykonywane ze środków własnych. Środki wykorzystane na realizację zadania to głównie środki własne, w tym 4 350 zł.

2.5.1.2. GWS.2. Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych

GWS.2.1. Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody przemysłowych w zakładach

Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania.

GWS.2.2. Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia

Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia jest zadaniem ciągłym realizowanym m.in. przez gminy: Bełżec, Izbicę, Łopiennik Górny, Terespol i Wojstawice.

2.6. Zasoby geologiczne

Tabela 41 Cele, kierunki interwencji i zadania określone w ramach zasobów geologicznych

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
1.	ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	ZG.1. Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin	ZG.1.1. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż oraz kontrola realizacji ich warunków	własne: starostowie, Marszałek Województwa Lubelskiego, Minister Klimatu i Środowiska dodatkowy organ kontrolujący: Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie
			ZG.1.2. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	monitorowanie: zakłady wydobywcze, przedsiębiorstwa
			ZG.1.3. Rekultywacja terenów po zakończonym wydobywaniu.	monitorowanie: zakłady wydobywcze, przedsiębiorstwa

2.6.1. ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

2.6.1.1. ZG.1. Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin

ZG.1.1. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż oraz kontrola realizacji ich warunków

Marszałek Województwa Lubelskiego w 2021 roku udzielił 30 nowych koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, natomiast w 2022 roku – 32 koncesje. Podczas przeprowadzonych w latach 2021-2022 2 kontroli nie stwierdzono rażących naruszeń skutkujących naliczeniem opłaty dodatkowej. Część powiatów nie realizowała zadania, ponieważ nie występowało na ich terenie z wnioskami o wydanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż. W starostwie powiatowym Biała Podlaska w 2021 r. udzielono dwóch koncesji na wydobywanie kruszywa naturalnego ze złóż. Przeprowadzono też jedną kontrolę zakładu górniczego w celu sprawdzenia zgodności prowadzonej eksploatacji z warunkami określonymi w koncesji na wydobywanie kruszywa naturalnego ze złóż. Takie same działania przeprowadzono w 2022 roku, z tym, że udzielono trzy koncesje i przeprowadzono dwie kontrole. Starostwo powiatowe w Zamościu w 2021 roku przeprowadziło wygaszenie dwóch koncesji oraz wydało jedną koncesję na wydobywanie złóż surowców naturalnych. Postępowanie administracyjne prowadzono w ramach kompetencji organu ze środków własnych. Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie zajmuje się nadzorem górniczym oraz wykonuje kontrole kopalni, jest to zadanie realizowane w sposób ciągły. Brak danych odnośnie do kosztów realizacji zadań.

Koszty wynikają z wynagrodzeń pracowników, źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa oraz środki własne.

ZG.1.2. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik

Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania.

ZG.1.3. Rekultywacja terenów po zakończonym wydobyciu

Zadanie to jest realizowane przez prywatnych przedsiębiorców i jest procesem ciągłym. Jednym ze sposobów rekultywacji jest wypełnianie wyrobisk odpadami w procesie przetwarzania odpadów w ramach odzysku m.in. skałą płoną z LW "Bogdanka" S.A. Na zadania przeznaczono 922 500,00 zł.

Tabela 42 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZG1.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	Lubelski Węgiel "Bogdanka" S.A.	922 500,00	środki własne

2.7. Gleby

W ramach obszaru interwencji ochrony gleb wyznaczono jeden cel: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu. W ramach niego określono 2 kierunki interwencji, dla których wyznaczono 10 zadań. W tabeli przedstawiono zadania wraz z podmiotami odpowiedzialnymi za ich realizację.

Tabela 43 Cele, kierunki interwencji i zadania określone w ramach obszaru gleb

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
1.	GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb	GL.1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych	monitorowane: Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, ARIMR
			GL.1.2. Promocja pakietów rolno-środowiskowo- klimatycznych	monitorowane: Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, ARIMR
			GL.1.3. Realizacja zadań wskazanych w pakietach rolno- środowiskowo- klimatycznych	monitorowane: właściciele gruntów
			GL.1.4. Wprowadzanie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących ochrony gleb o najwyższych walorach produkcyjnych	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego monitorowane: gminy
		GL 2. Rekultywacja oraz remediacja gleb	GL.2.1. Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	monitorowane: RDOŚ w Lublinie
			GL.2.2. Remediacja gleb na terenach, na których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi	monitorowane: sprawca zanieczyszczenia, właściciele gruntów, RDOŚ w Lublinie

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
			GL.2.3. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym	monitorowane: właściciele gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, powiaty, gminy
		GL 3. Ochrona przed osuwiskami oraz monitoring	GL.3.1. Monitoring terenów osuwiskowych	monitorowane: powiaty, PIG PIB
			GL.3.2. Zabezpieczanie istniejących osuwisk z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych	monitorowane: właściciele gruntów
			GL.3.3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	monitorowane: gminy

2.7.1. GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu

2.7.1.1. GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb

GL.1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych

Zadanie zostało zrealizowane przez ARiMR w Lublinie oraz jest ciągle realizowane przez LODR w Końskowoli. Koszt podjętych działań wyniósł 57 792 964,27 zł.

Tabela 44 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GL.1.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	ARiMR Lubelski Oddział Regionalny	57 792 964,27	Środki własne, PROW
3.	LODR w Końskowoli	b.d.	MRiRW - dotacja celowa

GL.1.2. Promocja pakietów rolno- środowiskowo- klimatycznych

Zadanie zostało zrealizowane przez ARiMR w Lublinie oraz jest ciągle realizowane przez LODR w Końskowoli. Koszt podjętych działań wyniósł 197 040 779,2 zł.

Tabela 45 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GL.1.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	ARiMR Lubelski Oddział Regionalny	197 040 779,2	Środki własne, PROW
3.	LODR w Końskowoli	b.d.	MRiRW - dotacja celowa

GL.1.3. Realizacja zadań wskazanych w pakietach rolno- środowiskowo- klimatycznych

Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania.

GL.1.4. Wprowadzanie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących ochrony gleb o najwyższych walorach produkcyjnych

Gminy, które przystąpiły do realizacji zadania to m.in. miasto Kazimierz Dolny, Krasnystaw, Opole Lubelskie oraz gminy Cyców, Izbica, Konopnica, Niedzwica Duża, Piaski, Terespol i Wojślawice.

W 2022 roku władze województwa lubelskiego złożyły wniosek o sporządzenie raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa, w ramach którego została dokonana ocena aktualności Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego. Przeanalizowano i oceniono między innymi aktualność ustaleń PZPWL w zakresie ochrony i wykorzystania zasobów glebowych. Wyniki analizy stanu zagospodarowania przestrzennego województwa, obserwowanych trendów i potrzeb rozwojowych, stopnia aktualności ustaleń PZPWL, a także obowiązujących uwarunkowań prawnych regulujących procesy planowania przestrzennego na różnych poziomach zarządzania wskazują, że obecnie obowiązujący PZPWL może, w najbliższej perspektywie, stanowić podstawę prowadzenia regionalnej polityki rozwoju przestrzennego w województwie lubelskim.

W ramach realizacji ustaleń PZPWL na poziomie lokalnym mają zastosowania cele, zasady i kierunki działań, w tym przede wszystkim:

- wzbogacanie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń;
- ochrona przed fragmentacją zwartych kompleksów gleb o najwyższej przydatności w produkcji rolniczej
- oszczędne wykorzystywanie otwartej przestrzeni na cele inwestycyjne;
- użytkowanie gruntów rolnych w dostosowaniu do chłonności, odporności i sposobu funkcjonowania środowiska;
- lokalizowanie obszarów aktywności gospodarczej w sposób minimalizujący naruszanie zasobów gruntów rolnych wysokiej klasy.

Planowane źródło finansowania zadania to środki własne. Zadanie to jest realizowane w sposób ciągły, w ramach przekazywanych wniosków do uwzględnienia w lokalnych dokumentach planistycznych.

Tabela 46 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GL.1.4. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1. 1.	gmina wiejska:		
2.	Cyców	b.d.	b.d.
3.	Terespol	b.d.	b.d.
4.	Niedzwica Duża	b.d.	środki własne
5.	Ułęż	b.d.	środki własne
6.	Konopnica	b.d.	b.d.
7.	gmina miejsko – wiejska:		
8.	Kazimierz Dolny	81 180,00	środki własne
9.	Piaski	b.d.	b.d.
10.	Opole Lubelskie	b.d.	b.d.

2.7.1.2. GL 2. Rekultywacja oraz remediacja gleb

GL.2.1. Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi

Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania.

GL.2.2. Remediacja gleb na terenach, na których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi

Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania.

Zadanie realizowane jest w sposób ciągły. Rejestr prowadzi Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, na podstawie art. 101c ustawy POŚ. Do rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, regionalny dyrektor ochrony środowiska dokonuje wpisu informacji o potencjalnym historycznym zanieczyszczeniu powierzchni ziemi na podstawie sporządzanych przez starostów wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz ich aktualizacji.

GL.2.3. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym

Rekultywacja jest ciągle prowadzona m.in. przez miasto Biała Podlaska, Starostwo Powiatowe w Lubartowie, Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim, Starostwo Powiatowe w Zamościu, Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Lubelskim oraz gminy Ułęż, Wojślawice i Dzwola. Fundusze zostały pozyskane ze środków własnych na realizację zadania.

Tabela 47 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GL.2.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Ułęż	b.d.	b.d.
3.	powiat:		
4.	lubartowski	b.d.	środki własne
5.	opolski	b.d.	środki własne
6.	zamojski	b.d.	środki własne

2.7.1.3. GL 3. Ochrona przed osuwiskami oraz monitoring

GL.3.1. Monitoring terenów osuwiskowych

Dane pozyskane z PIG PIB wskazują, że w latach 2021-2022 nie były i nie są planowane do 2030 roku działania związane z monitoringiem terenów osuwiskowych, ze względu na niskie zagrożenie osuwiskowe w rejonie województwa lubelskiego.

GL.3.2. Zabezpieczanie istniejących osuwisk z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania.

Tabela 48 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GL.3.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1.	2	3	4
2.	gmina miejsko-wiejska:		
3.	Szczebrzeszyn	204 619,54	dotacja celowa z budżetu państwa, środki własne

GL.3.3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych

W uchwalonych planach miejscowych nie było konieczności odniesienia się do 72 istniejących osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe. Obszary objęte rzeczonymi planami miejscowymi znajdują się poza takimi terenami. Jedynie Gmina Dzwola uwzględniła to zadanie podczas wydawania stosownych decyzji, pozwoleń administracyjnych odnośnie utwardzania dna wąwozów lessowych.

Tabela 49 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GL.3.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Niedzwica Duża	b.d.	środki własne
3.	powiat:		
4.	lubelski	b.d.	środki własne

2.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Tabela 50 Cele, kierunki interwencji i zadania określone w ramach obszaru gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
1.	GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa lubelskiego	GO 1. Zarządzanie systemem gospodarki odpadami na terenie województwa	GO.1.1. Opracowanie aktualizacji Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego
			GO.1.2. Opracowanie sprawozdania z realizacji WPGO	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego
		GO.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest	GO.2.1. Opracowanie aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego
			GO.2.2. Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego monitorowane: gminy
			GO.2.3. Realizacja zadań w zakresie usuwania i zagospodarowania wyrobów i odpadów zawierających azbest (zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenów województwa lubelskiego)	monitorowane: gminy
		GO 3. Zapobieganie powstawaniu odpadów	GO.3.1. Promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji	monitorowane: gminy, przedsiębiorcy
			GO.3.2. Tworzenie i utrzymanie punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami	monitorowane: gminy, zarządzający instalacjami
			GO.3.3. Tworzenie banków żywności	monitorowane: gminy, organizacje pozarządowe
		GO 4. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami	GO.4.1. Tworzenie odpowiednich systemów selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi	monitorowane: gminy, zarządzający instalacjami

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
			GO.4.2. Modernizacja i budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	monitorowane: gminy, zarządzający instalacjami
			GO.4.3. Budowa zakładu termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych	monitorowane: zarządzający instalacjami
			GO.4.4. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych	monitorowane: gminy, zarządzający instalacjami
			GO.4.5. Modernizacja i rozbudowa instalacji zagospodarowania odpadów	monitorowane: gminy, zarządzający instalacjami
			GO.4.6. Likwidacja dzikich wysypisk odpadów	monitorowane: gminy, PGL LP
			GO.4.7. Działania edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji)	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego monitorowane: gminy, zarządzający instalacjami
		GO.5. Właściwe postępowanie z odpadami wydobywczymi	GO.5.1. Zagospodarowanie odpadów wydobywczych	monitorowane: zakłady wydobywcze

2.8.1. GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój

2.8.1.1. GO.1. Zarządzanie systemem gospodarki odpadami

GO.1.1. Opracowanie aktualizacji Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami

Realizowane były prace związane z opracowaniem aktualizacji Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, z zaplanowanym okresem programowania do 2028 roku. Zadanie było realizowane w 2022 roku, opracowano projekt dokumentu przeprowadzono opiniowanie i konsultacje społeczne dokumentu. Źródłem finansowania zadania jest budżet WL (nakład finansowy 220 tys. zł brutto). Aktualizacja dokumentu sporządzana jest nie rzadziej niż co 6 lat. Jednostką realizującą zadanie jest Zarząd Województwa Lubelskiego. Podstawą prawną do wykonania dokumentu jest art. 37 ust. ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach.

GO.1.2. Opracowanie sprawozdania z realizacji WPGO

Zadanie zostało zrealizowane w 2021 roku. „Sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego za lata 2017-2019” przyjęto uchwałą nr CCLXXII/4775/2021 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 22 czerwca 2021 r. Kolejne sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami jest aktualnie wykonane (zakończenie prac w 2023 r.), następnie wykonane zostanie w 2026 oraz 2029 roku (realizacja co 3 lata). Planowane koszty opracowania sprawozdania z realizacji WPGO wynoszą 50 000,00 zł. Źródłem finansowania są środki własne oraz WFOŚiGW w Lublinie. Sprawozdanie jest wykonane w oparciu o art. 39 ustawy z dnia 4 grudnia 2012 r. o odpadach.

2.8.1.2. GO.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest

GO.2.1. Opracowanie aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego

W 2022 r. prowadzono prace związane z opracowaniem „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego 2023 - 2032”. Opracowano projekt dokumentu, przeprowadzono opiniowanie i konsultacje społeczne. Dokument został przyjęty uchwałą nr XLIV/659/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 12 stycznia 2023 r. Dokument był aktualizowany równoległe z WPGO. Prace nad dokumentem sfinansowano z budżetu województwa lubelskiego.

GO.2.2. Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest

Jako działanie ciągłe prowadzony był rejestr wyrobów, zawierających azbest w gminach województwa lubelskiego. Marszałek Województwa Lubelskiego realizował zadanie jako ciągłe, polegające na bieżącej weryfikacji i wprowadzaniu danych do Bazy Azbestowej zgodnie z wymaganym zakresem. Gminy wykonywały inwentaryzacje wyrobów zawierających azbest, wprowadzono i zaktualizowano dane w Bazy Azbestowej. Zaangażowane podmioty to: gmina Adamów, Bełzec, Urząd Miejski w Bełżycach, Miasto Dęblin, Urząd Gminy w Batorzu, Urząd Miasta Biała Podlaska, gmina Biłgoraj, Chrzanów, Dzwola, Firlej, Frampol, Hańsk, Urząd Miasta i Gminy Izbica, Urząd Miejski w Kamionce, Urząd Miasta w Kazimierzu Dolnym, Urząd Gminy Komarów-Osada, Urząd Gminy Konopnica, gmina Krasnystaw, Kurów, Łopiennik Górny, Lublin, Ludwin, Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski, Urząd Miejski w Nałęczowie, gmina Niedzwica Duża, Nielisz, Urząd Miejski w Opolu Lubelskim, gmina Ostrówek, Piaski, Rejowiec Fabryczny, Serokomla, Sitno, Stanin, Strzyżewice, miasto Terespol, Urząd Gminy w Turobinie, Urząd Gminy Ułęż, Urząd Miejski w Urzędowie, gmina Wierzbica, Urząd Gminy Wilkołaz, Urząd Miejski we Włodawie, Urząd Gminy Wojsławice, gmina Żółkiewka.

Koszty realizacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest przeprowadzonej w 2021 roku wyniosła 14 860 zł. Natomiast w 2022 roku kwota była o 1 016 zł większa w porównaniu do poprzedniej. Prace były prowadzone dzięki środkom własnym województwa lubelskiego.

Tabela 51 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GO.2.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1. 1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	b.d.	środki własne
3.	Chrzanów	0,00	środki własne
4.	Hańsk	100,00	środki własne
5.	Kurów	b.d.	środki własne
6.	Krasnystaw	b.d.	środki własne
7.	Łopiennik Górny	0,00	środki własne
8.	Ludwin	0,00	środki własne
9.	Dzwola	0,00	środki własne
10.	Komarów Osada	b.d.	środki własne
11.	Nielisz	0,00	środki własne
12.	Ostrówek	0,00	środki własne
13.	Rejowiec Fabryczny	0,00	środki własne
14.	Sitno	0,00	środki własne
15.	Strzyżewice	0,00	środki własne
16.	Turobin	2 000,00	środki własne
17.	Ułęż	0,00	środki własne
18.	Wierzbica	b.d.	środki własne
19.	Wilkoła	0,00	środki własne
20.	Wojśławice	14 760,00	środki własne, dotacja
21.	Żółkiewka	b.d.	środki własne
22.	gmina miejska:		
23.	Dęblin	0,00	środki własne
24.	Terespol	b.d.	środki własne
25.	Urzędów	0,00	środki własne
26.	Włodawa	14 760,00	środki własne
27.	gmina miejsko – wiejska:		
28.	Frampol	b.d.	środki własne
29.	Kaminka	0,00	środki własne
30.	Nałęczów	0,00	środki własne
31.	Kazimierz Dolny	b.d.	środki własne
32.	Piaski	0,00	środki własne

GO.2.3. Realizacja zadań w zakresie usuwania i zagospodarowania wyrobów i odpadów zawierających azbest (zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenów województwa lubelskiego)

Realizacja zadań związana z usuwaniem oraz zagospodarowaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest była przeprowadzana przez gminy województwa lubelskiego. Zadania były finansowane z różnych źródeł, przeważająca część funduszy pochodziła z WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW oraz środków własnych gmin pozostałe źródła finansowania to środki krajowe, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, POIiŚ, PROW. Stworzona została również kampania z hasłem „Bezpieczni bez azbestu” promująca projekt „System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego”. Zadania były przeprowadzane zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenów województwa lubelskiego. W realizacji zadania zaangażowane zostały następujące podmioty: gmina Batorz, Uchanie, Żółkiewka, Urząd Miejski w Bełżyce, Urząd Gminy Firlej, Urząd Miejski w Kamionce, gmina Kazimierz Dolny, Konopnica, Urząd Miejski Opole Lubelskie, gmina Radzyn Podlaski, Wojśławice oraz Turobin. Gmina Adamów, Urząd Miasta w Dęblinie, Urząd Miasta Biała Podlaska, Gmina Dzwola, Izbica, Komarów-Osada, Krasnobród, Łopiennik Górny, Miasto Lublin, gmina Ludwin, Piaski, Sitno, Stanin, Urząd Miejski Szczepleszyn, Urząd Gminy Ułęż realizowały zadania ciągle.

Gmina Hańsk nie przystąpiła jeszcze do realizacji zadania. Gmina Niedźwiada jest w trakcie przygotowania do realizacji zadania. Jednostki, które zakończyły już realizowane zadania to: Urząd Miejski w Beżycach, gmina Beżec, Biłgoraj, Chrzanów, Frampol, Gorzków, Urząd Miasta Krasnystaw oraz gmina Krasnystaw, Kurów, Urząd Miejski Międzyrzec Podlaski, Urząd Miejski w Nałęczowie, gmina Niedrzwica Duża, Nielisz, Puchaczów, Rejowiec Fabryczny, Serokomla, Spiczyn, Strzyżewice, Terespol, Trawniki, Urząd Miejski w Urzędowie, gmina Wierzbica i Urząd Gminy Wilkołaz. W roku 2021 koszt realizacji zadań w zakresie usuwania i zagospodarowania wyrobów i odpadów zawierających azbest wyniósł 1013679,22 zł natomiast rok później kwota wyniosła 599378,21 zł.

Samorząd Województwa Lubelskiego wspierał usuwanie i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych w regionie poprzez realizację projektu pn. System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego, którego głównym zadaniem było bezpłatne usuwanie wyrobów zawierających azbest z posesji mieszkańców. Założeniem projektu było usunięcie 79 100 Mg wyrobów zawierających azbest. W latach 2018-2022 łącznie usunięto prawie 104 tys. Mg wyrobów oraz odpadów zawierających azbest z blisko 41 tysięcy lokalizacji, co stanowi ponad 131% realizacji projektu, w tym najwięcej w powiatach: lubelskim i zamojskim. W ramach powyższego projektu w 2021 roku unieszkodliwiono 36 281 Mg wyrobów zawierających azbest a w 2022 r. 38 900 Mg. Wydatki poniesione w ramach realizowanego projektu w 2021 roku: 16 091 108 zł Dofinansowanie UE: 14 750 180 zł. Wydatki 2022 rok: Całość: 3 756 042 zł VAT: Dofinansowanie UE – 3 443 039 zł.

Tabela 52 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GO.2.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1. 1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	30 000,00	WFOŚiGW w Lublinie
3.	Żółkiewka	15 480,00	NFOŚiGW, WFOŚiGW
4.	Biłgoraj	0,00	Urząd Marszałkowski
5.	Chrzanów	0,00	RPO WL 2014-2020
6.	Dzwola	0,00	środki własne
7.	Firlej	0,00	RPOWL
8.	Gorzków	31 253,20	UMWL-dofinansowanie
9.	Hańsk	0,00	środki własne
10.	Komarów Osada	189 66,83	WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW
11.	Konopnica	0,00	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW
12.	Krasnystaw	82 415,40	PRO WL
13.	Kurów	56 000,00	PRO WL
14.	Łopiennik Górny	2 952,90	środki własne
15.	Ludwin	0,00	środki własne
16.	Sitno	0,00	środki własne
17.	Spiczyn	281 751,94	WFOŚiGW, NFOŚiGW
18.	Stanin	34 980,00	WFOŚiGW, NFOŚiGW
19.	Strzyżewice	32 343,54	środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW
20.	Trawniki	31083,60	środki własne, WFOŚiGW w Lublinie
21.	Turobin	10 000,00	dotacja
22.	Wierzbica	b.d.	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
23.	Wilkołaz	32 137,60	WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiG
24.	Ułęż	11 547,36	WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL
25.	gmina miejska:		
26.	Beżyce	71 100,52	środki własne, WFOŚiGW w Lublinie
27.	Biała Podlaska	30 258,60	UMWL w Lublinie -fundusz europejski, środki własne
28.	Frampol	58 317,62	WFOŚiGW, RPO WL 2014-2020
29.	Kamionka	0,00	UMWL

30.	Krasnobród	b.d.	PRO WL
31.	Krasnystaw	23 603,00	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie, UMWL
32.	Lublin	213 286,00	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW
33.	Międzyrzec Podlaski	48 200,00	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie
34.	Niedzwica Duża	39 208,68	WFOŚiGW
35.	Niedźwiada	200 000,00	środki własne
36.	Nielisz	b.d.	PRO WL
37.	Puchaczów	82 036,89	środki własne, WFOŚiGW w Lublinie
38.	Radzyń Podlaski	25 730,00	WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW
39.	Rejowiec Fabryczny	0,00	RPO WL
40.	Serokomla	21 306,00	WFOŚiGW, środki własne
41.	Szczebrzeszyn	b.d.	b.d.
42.	Terespol	4 135,05	b.d.
43.	Urzędów	b.d.	b.d.
44.	gmina miejsko – wiejska:		
45.	Dęblin	46 203,00	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW
46.	Izbica	b.d.	PRO WL
47.	Nałęczów	0,00	środki własne
48.	Piaski	55 156,00	WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, UMWL, WFOŚiGW

2.8.1.3. GO.3. Zarządzanie systemem gospodarki odpadami

GO.3.1. Promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji

W gminach zlokalizowanych w obszarze województwa lubelskiego przeprowadzono działania mające na celu promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji. Realizacja tych zadań opierała się na wsparciu finansowym pochodzącym z środków własnych gmin, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020 i środków krajowych. Do realizacji tego zadania zaangażowano poniższe podmioty: gmina Dęblin, Adamów, Dzwola, Hańsk, Urząd Miasta i Gminy Izbica, Urząd Gminy Komarów-Osada, Konopnica, Łopiennik Górny, Ludwin, Strzyżewice oraz Wojstawice.

W 2022 roku Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego zaangażował się jako Partner wydarzenia, (patronat honorowy) w projekt „Ekożycie – Ekoefekt”, realizowany przez Polska Press Sp. z o.o., wydawcę „Kuriera Lubelskiego”. Celem inicjatywy była realizacja głównych założeń lubelskiej polityki ekologicznej w obszarze zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii oraz poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Poprzez włączenie się w tę akcję, uhonorowano najbardziej aktywne samorządy działające w regionie na rzecz ochrony środowiska. Elementy projektu to:

1. - Wydarzenia:

- „Eko Gmina” – ranking samorządów lokalnych z województwa lubelskiego, 16 nagrodzonych samorządów (gala podsumowująca odbyła się 22 czerwca 2022 roku),
- „Zostaw śmieci, zabierz drzewko i... Żyj Eko!” – dla ogółu mieszkańców regionu, lokalizacja: jedno z centrów handlowych w Lublinie (druga połowa 2022 roku)

2. - Content – cykl artykułów redakcyjnych (czerwiec-wrzesień 2022 rok) wzbogaconych materiałami wideo w czterech tematach EKO:

- kulinarne inspiracje,
- drugie życie starych ubrań,
- ekokosmetyki i środki czystości w domu,
- domowy ekomanager;

3. - Konkurs „Skarpetkowa zabawa” na wykonanie zabawki z wykorzystaniem starych materiałów i skarpet (druga połowa 2022 roku).

Została również przeprowadzona kampania edukacyjno - informacyjna „Lubelskie dla środowiska”, mająca na celu budowanie świadomości mieszkańców regionu w zakresie stanu środowiska oraz metod jego poprawy. Za pomocą radia, telewizji i Internetu prezentowany jest potencjał przyrodniczy województwa lubelskiego wymagający ochrony, wskazywane są wyzwania i zagrożenia dla środowiska naturalnego regionu, tj. utrata różnorodności biologicznej, załamywanie się ekosystemów, kryzys dotyczący dostępu do wody lub zanieczyszczenie środowiska spowodowane działalnością człowieka, którym należy przeciwdziałać w tym związane z wytwarzaniem odpadów. W ramach kampanii zrealizowano: emisję 20 edukacyjno-informacyjnych audycji radiowych „Lubelskie dla środowiska” na antenie Radia Lublin (marzec - sierpień 2021 r.). Dwa odcinki dotyczyły gospodarki odpadami. W ramach promowania ekologicznych wzorców, zostało zorganizowane Seminarium dla samorządów gminnych. Seminarium realizowane dwukrotnie w latach 2021 i 2022. Zadanie to zostało sfinansowane w całości ze środków pochodzących z budżetu WL.

Tabela 53 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GO.3.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1. 1.	gmina wiejska:		
2.	Hańsk	0,00	środki własne
3.	Łopiennik Górny	0,00	środki własne

GO.3.2. Tworzenie i utrzymanie punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami

Urząd Miasta Lublin w 2022 r. przygotował stacjonarny PSZOK, który będzie prowadzony przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Spółka planuje aplikować o środki na to przedsięwzięcie także w 2023 r. W projektowanym nowym PSZOK przewidziana jest:

- zbiórka przedmiotów przeznaczonych do ponownego użycia, które przekazywane będą zainteresowanym mieszkańcom;
- naprawa (przygotowanie do ponownego użycia) przedmiotów nadających się do ponownego wykorzystania, które również przekazywane będą zainteresowanym mieszkańcom.

Pozostałe samorzady nie realizowały tego zadania bądź nie przedstawiły danych.

GO.3.3. Tworzenie banków żywności

W rejonach gmin województwa lubelskiego podjęto inicjatywę wprowadzenia banków żywności jako części działań. Wsparcie finansowe na realizację tego projektu pozyskiwane było z środków zewnętrznych. W procesie wdrażania tego zadania uczestniczyły następujące podmioty: gmina Dęblin, Urząd Gminy Adamów, gmina Dzwola, Hańsk, Urząd Miasta i Gminy Izbica, Urząd Gminy Komarów-Osada, Konopnica, Łopiennik Górny, Stanin, Strzyżewice oraz Wojślawice. Brak danych o kosztach realizacji inwestycji.

Tabela 54 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GO.3.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
2.	Dzwola	0,00	środki zewnętrzne

2.8.1.4. GO.4. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami

GO.4.1. Tworzenie odpowiednich systemów selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi

Na obszarach gmin województwa lubelskiego tworzone odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi. Środki finansowe na realizację tego przedsięwzięcia pozyskiwano z środków własnych gmin, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020 oraz środków krajowych. W trakcie realizacji tego przedsięwzięcia brały udział poniższe gminy: gmina Dzwola, Hańsk, Krasnystaw, Łopiennik Górny, Ludwin, Strzyżewice, Miasto Terespol, Wilkołaz oraz Wojstawice. Urząd Gminy Adamów, Urząd Miasta i Gminy Izbica, Urząd Miejski w Kamionce, Urząd Gminy Komarów-Osada, Kurów, Nielisz oraz Ułęż realizują wskazane zadanie w trybie ciągłym. Warto podkreślić, że Urząd Gminy Konopnica zdecydował się zrezygnować z udziału w realizacji tego zadania, zaś gmina Stanin jeszcze nie przystąpiła do jego wdrażania. Natomiast miasto Międzyrzec Podlaski oraz Urząd Miasta Chełm zakończyły realizowane zadania.

Tabela 55 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GO.4.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	1. gmina wiejska:		
2.	Adamów	838 002,30	środki własne
3.	Komarów Osada	0,00	środki własne
4.	Krasnystaw	384 734,97	środki własne
5.	Kurów	83 376,00	RPO WL
	Nielisz	264 977,24	środki własne
6.	Wilkołaz	34 691,50	środki własne
7.	Ułęż	0,00	NFOŚiGW, środki własne
8.	gmina miejska:		
9.	Kamionka	0,00	środki własne
10.	Międzyrzecz Podlaski	8 427 481,78	środki własne
11.	gmina miejsko – wiejska:		
12.	Izbica	b.d.	środki własne
13.	podmioty:		
14.	MPGK Zakład Oczyszczania Miasta i Urząd Miasta	223507,00	środki własne

GO.4.2. Modernizacja i budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych

Na terenach gmin województwa lubelskiego wdrożono plan modernizacji oraz tworzenia nowych punktów zbierania selektywnego odpadów komunalnych. Przeprowadzenie tego projektu opierało się na skutecznym pozyskaniu funduszy, zarówno z lokalnych budżetów gmin, jak i ze środków krajowych. W 2021 roku zainwestowano 584 090,50 zł w realizację tego przedsięwzięcia, a suma ta wzrosła do 3 823 698,41 zł w 2022 roku. Planowane całkowite koszty realizacji, określono na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Lubelskiego na lata 2020 – 2023 z perspektywą do 2027 roku. Zgodnie z ustaleniami UMWL, kwotę oszacowano na 28 789 000 zł. Jest to kwota, obejmująca cały obszar objęty zadaniem GO.4.2. Do wdrożenia tego zadania zaangażowano następujące samorządy: Urząd Miasta Dęblin, Urząd Miasta Chełm, gmina Hańsk, Komarów-Osada, Łopiennik Górny, Ludwin, Stanin, Strzyżewice, Terespol oraz Urząd Gminy Wojstawice. Gmina Dzwola skutecznie kontynuowała

modernizację i budowę punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w trybie ciągłym. Natomiast Urząd Gminy Konopnica wraz z Gminą Wierzbica są obecnie w procesie przygotowań do realizacji swoich zadań. W międzyczasie gmina Gościeradów intensywnie pracuje nad procesem budowy PSZOK, co stanowi kolejny krok w kierunku bardziej zrównoważonego zarządzania odpadami. Podmioty takie jak PGK Sp. z o.o. z siedzibą w Biłgoraju, Urząd Miejski w Kamionce, Urząd Gminy w Turobinie oraz Urząd Miejski w Włodawie zakończyły już skutecznie proces modernizacji i budowy punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Od realizacji zadania w raportowanym okresie odstąpił Urząd Miasta i Gminy Izbica, natomiast Urząd Gminy Adamów nie podjął jeszcze działań w tym kierunku.

Tabela 56 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GO.4.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Gościeradów	99 454,08	środki własne
3.	Dzwola	2 736,00	środki własne
4.	Konopnica	0,00	środki własne
5.	Stanin	539 442,00	środki własne, RPO WL
6.	Turobin	19 557,00	środki własne
7.	Wierzbica	24 354,00	środki własne
8.	gmina miejska:		
9.	Kamionka	41 912,50	środki własne
10.	Włodawa	264 093,80	środki własne
11.			
12.	podmioty:		
13.	PGK w Biłgoraju	3 413 503,53	środki własne, dotacja NFOŚ
14.	PGO Chełm	b.d.	środki własne, dotacja UE

GO.4.3. Budowa zakładu termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych

Pomimo zdiagnozowanych potrzeb w województwie w raportowanych latach 2021-2022 nie powstała instalacja termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych. Działania w tym zakresie na terenie województwa lubelskiego zostały m.in. podjęte przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łęcznej.

GO.4.4. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych

W obszarze województwa lubelskiego przeprowadzono kompleksową rekultywację składowisk odpadów komunalnych, co stało się możliwe dzięki wsparciu finansowemu ze źródeł takich jak budżety lokalnych gmin, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RFIL, RPO WL 2014-2020 oraz środków krajowych. W 2021 r., koszty realizacji tego zadania dla wszystkich uczestniczących podmiotów wyniosły łącznie 2 550 830,33 zł, natomiast w kolejnym roku suma spadła do 741 586,32 zł. Planowane koszty według ustaleń UMWL wyniosły 8 620 000 zł. Koszty określono na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Lubelskiego na lata 2020 – 2023 z perspektywą do 2027 roku. Kwota obejmuje cały obszar, na którym realizowano zadanie GO.4.4. W procesie rekultywacji składowisk odpadów komunalnych zaangażowane były różnorodne podmioty, takie jak: gmina Dęblin, Dzwola, Komarów-Osada, Konopnica, Łopiennik Górny, Piaski, Strzyżewice, Terespol oraz Urząd Gminy Wojsławice. Gmina Księżpól, Markuszów, Turobin oraz Urząd Gminy Ułęż kontynuowały realizację swoich zadań w trybie ciągłym poprzez monitoring zrekultywowanych już składowisk odpadów. W tym samym czasie, Urząd

Miejski w Białej Podlaskiej, Urząd Gminy w Hańsku oraz Urząd Miejski we Włodawie znajdują się w procesie rzeczywistej realizacji swoich zadań, aktywnie przyczyniając się do poprawy stanu środowiska. Jedynie Urząd Miasta i Gminy Izbica zrezygnowały z uczestnictwa w realizacji tego zadania. Gminy Adamów, Chełm i Stanin natomiast jeszcze nie podjęły działań w tym kierunku. Efekty realizacji zadania można zaobserwować w przypadku Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach k. Radzynia Podlaskiego Sp. z o.o., Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Puławach, Urzędu Miasta Lublin oraz gmin Chrzanów i Ludwin, które zakończyły skutecznie proces rekultywacji składowisk odpadów komunalnych.

Tabela 57 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GO.4.4. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Chrzanów	54 644,56	środki własne
3.	Hańsk	1 000,00	środki własne
4.	Księżpol	3 538,00	środki własne
5.	Ludwin	27 4674,01	środki własne, RFIL
6.	Markuszów	b.d.	środki własne
7.	Turobin	8 500,00	środki własne
8.	Ułęż	1 500,00	środki własne
9.	gmina miejska:		
10.	Lublin	123 276,75	środki własne
11.	Włodawa	435 573,91	środki własne
12.	podmioty:		
13.	Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach	728,00	środki własne
14.	Bialskie Wodociągi i Kanalizacja "WODKAN" Sp. z o.o.	40 0486,00	środki własne
15.	Zakład Usług Komunalnych Puławy	1 982 457,42	RPO WL

GO.4.5. Modernizacja i rozbudowa instalacji zagospodarowania odpadów

Przy wsparciu finansowym ze środków własnych gmin, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ oraz z krajowych źródeł, przeprowadzono efektywną modernizację i rozbudowę instalacji do zagospodarowania odpadów na obszarze województwa lubelskiego. W ciągu roku 2021 nakłady finansowe na to przedsięwzięcie wyniosły łącznie 62 222 558,66 zł, a w roku 2022 zredukowały się do 4 354 010,99 zł. Planowane koszty według UMWL to 185 624 000 zł. Sumę określono na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Lubelskiego na lata 2020 – 2023 z perspektywa do 2027 roku. Koszty realizacji zadania GO.4.5. przedstawiono dla całego obszaru, na którym jest realizowane zadanie. Wspomagane projekty zaowocowały znaczącym postępowaniem w obszarze gospodarki odpadami, a zaangażowane instytucje odegrały istotną rolę w sukcesie tych działań. W ramach działań wzięty udział następujące gminy i instytucje: gmina Dęblin Dzwola, Hańsk, Komarów-Osada, Łopiennik Górny, Ludwin, Piaski, Stanin, Strzyżewice, Terespol oraz Wojślawice. Niemniej jednak, gmina Adamów, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami w Chełmie oraz Urząd Miasta i Gminy Izbica nie przystąpiły jeszcze do realizacji tego zadania. Warto podkreślić, że zakończone sukcesem projekty obejmowały m.in. Zagospodarowanie Odpadów Komunalnych w Adamkach k. Radzynia Podlaskiego Sp. z o.o., Bialskie Wodociągi i Kanalizacja "WOD-KAN" Sp. z o.o., PGK Sp. z o.o. z siedzibą w Biłgoraju, Międzygminne Składowisko Odpadów Komunalnych "KRAS-EKO" Sp. z o.o., Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Puławach oraz Międzygminny Związek Celowy z siedzibą we Włodawie wraz z Zakładem Zagospodarowania Odpadów MZC Sp. z o.o.

Tabela 58 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GO.4.5. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1	podmioty:		
1. 1.	Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach	2 025 195,00	środki własne
2.	Białskie Wodociągi i Kanalizacja "WODKAN" Sp. z o.o.	1 112 535,00	środki własne
3.	Międzygminne Składowisko Odpadów Komunalnych "KRAS-EKO" Sp. z o. o.	13 770 394,77	środki własne, RPO WL
4.	Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Puławach	18 120 950,07	RPO WL
5.	Międzygminny Związek Celowy z siedzibą we Włodawie/	2 161 218,68	Środki własne, RPO WL
6.	Zakład Zagospodarowania Odpadów MZC Sp. z o.o. PGK Sp. z o.o. w Biłgoraju	18 454 86,59	środki własne, WFOŚ Lublin

GO.4.6. Likwidacja dzikich wysypisk odpadów

Duża część gmin nie likwidowała dzikich wysypisk śmieci, z powodu braku otrzymania zgłoszenia. Zadanie to było realizowane poprzez sprzątnięcie odpadów z lasów oraz terenów zielonych. Na podstawie zebranych danych nadleśnictwa, które sprzątały lasy oraz likwidowały nielegalne wysypiska to: Nadleśnictwo Biała Podlaska, Nadleśnictwo Gościeradów, Nadleśnictwo Międzyrzec, Nadleśnictwo Radzyń Podlaski oraz Nadleśnictwo Tomaszów Lubelski. Urząd Miasta Kamionka na bieżąco likwiduje dzikie wysypiska śmieci po otrzymaniu zgłoszenia. Gmina miejsko – wiejska Izbica odstąpiła od realizacji tego zadania. Gminy i nadleśnictwa dla których jest to zadanie ciągłe to: Dzwola, Hańsk, Konopnica, Nadleśnictwo Krasnystaw, miasto Krasnystaw, Lublin oraz Piaski. W 2021 roku samorządy oraz nadleśnictwa na wypełnienie zadania przeznaczyły łącznie 626 845,00 zł, natomiast w 2022 roku było to 725 991,00 zł.

Tabela 59 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GO.4.6. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Dzwola	0,00	środki własne
3.	Hańsk	300,00	środki własne
4.	Konopnica	34 828,00	środki własne
5.	Krasnysta	1 185,54	środki własne
6.	Ludwin	6 160,50	środki własne
7.	Opole Lubelskie	3 000,00	środki własne
8.	Puchaczów	3 444,00	środki własne
9.	gmina miejska:		
10.	Bełżyce	500,00	środki własne
11.	Dęblin	4 319,57	środki własne
12.	Kamionka	2 561,58	środki własne
13.	Kazimierz Dolny	2 040,00	środki własne
14.	Krasnystaw	2 500,00	środki własne
15.	Lublin	978 386,77	środki własne

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
16.	gmina miejsko – wiejska:		
17.	Nałęczów	4258,26	środki własne
18.	podmioty:		
19.	Nadleśnictwo Biała Podlaska	1 500,00	środki własne
20.	Nadleśnictwo Gościeradów	34 000,00	środki własne
21.	Nadleśnictwo Krasnystaw	58 890,00	środki własne
22.	Nadleśnictwo Międzyrzec	48 540,08	środki własne
23.	Nadleśnictwo Radzyń Podlaski	49 467,88	środki własne
24.	Nadleśnictwo Sobibór	20 800,00	środki własne
25.	Nadleśnictwo Tomaszów Lasy Państwowe	61 100,00	środki własne
26.	Nadleśnictwo Włodawa	22 995,72	środki własne

GO.4.7. Działania edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji)

W 2022 roku Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego zaangażował się jako Partner wydarzenia, patronat honorowy) w projekt „Ekożycie – Ekoefekt”, realizowany przez Polska Press Sp. z o.o., wydawcę „Kurier Lubelskiego”. Celem inicjatywy była realizacja głównych założeń lubelskiej polityki ekologicznej w obszarze zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii oraz poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego. Poprzez włączenie się w tę akcję, uhonorowano najbardziej aktywne samorządy działające w naszym regionie na rzecz ochrony środowiska, a także z informacją „ekologiczną” do jak największej części mieszkańców województwa lubelskiego. Do elementów projektu należy zaliczyć:

1. *Eventy:*

- „Eko Gmina” – ranking samorządów lokalnych z województwa lubelskiego, 16 nagrodzonych samorządów (gala podsumowująca odbyła się 22 czerwca 2022 r.);
- „Zostaw śmieci, zabierz drzewko i... Żyj Eko!” – dla ogółu mieszkańców regionu, lokalizacja: jedno z centrów handlowych w Lublinie (druga połowa 2022 r.).

2. Content – cykl artykułów redakcyjnych (czerwiec-wrzesień 2022 r.) wzbogaconych materiałami wideo w czterech tematach EKO:

- kulinarne inspiracje;
- drugie życie starych ubrań;
- ekokosmetyki i środki czystości w domu;
- domowy ekomanager.

3. Konkurs „Skarpetkowa zabawa” na wykonanie zabawki z wykorzystaniem starych materiałów i skarpet (druga połowa 2022 r.).

Kampania edukacyjno-informacyjna „Lubelskie dla środowiska”, mająca na celu budowanie świadomości mieszkańców regionu w zakresie stanu środowiska oraz metod jego poprawy. Za pomocą radia, telewizji i Internetu prezentowany jest potencjał przyrodniczy województwa lubelskiego wymagający ochrony, wskazywane są wyzwania i zagrożenia dla środowiska naturalnego regionu, tj. utrata różnorodności biologicznej, załamywanie się ekosystemów, kryzys dotyczący dostępu do wody lub zanieczyszczenie środowiska spowodowane działalnością człowieka, którym należy przeciwdziałać w tym związane z wytwarzaniem odpadów. W ramach kampanii zrealizowano: Emisję 20 edukacyjno-

informacyjnych audycji radiowych „Lubelskie dla środowiska” na antenie Radia Lublin (marzec - sierpień 2021 rok), 2 odcinki dotyczące gospodarki odpadami. Emisję cyklu (20 odcinków) edukacyjnoinformacyjnych audycji telewizyjnych „Lubelskie dla środowiska” na antenie TVP 3 Lublin (maj - listopad 2021 rok); 2021 rok - 2 odcinki, 2022 rok - 3 odcinki dot. gospodarki odpadami Organizacja Seminarium dla samorządów gminnych. Zadanie realizowane dwukrotnie w latach 2021 i 2022. Zadanie zostało sfinansowane w całości ze środków pochodzących z budżetu WL.

Bardzo duża ilość gmin wykonało to zadanie poprzez realizowanie licznych konkursów i akcji edukacyjnych. Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach k. Radzyna Podlaskiego Sp. z o.o., rozpoczął współpracę z organizacjami ekologicznymi o możliwości odzysku opakowań. Pozostałymi działaniami jakie wykonano w 2021 i 2022 roku są to między innymi: akcje sprzątania świata, spektakle edukacyjne, warsztaty edukacyjne, prowadzenie zajęć edukacyjnych w placówkach oświatowych zawierających informacje na temat selektywnej zbiórki odpadów w tym odpadów opakowaniowych, informowanie mieszkańców o prawidłowym sposobie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (rozdawanie ulotek, organizowanie happeningów, udzielanie informacji telefonicznej, publikowanie informacji na profilu Facebooku), zamieszczanie na stronie internetowej gminy informacji dotyczących systemu gospodarki odpadami komunalnymi, rozprowadzanie ulotek, spotkania mieszkańcami gmin o zasadach gospodarowania odpadami, organizowanie imprez tematycznych, organizowanie lekcji dla dzieci poświęconych segregacji odpadów, coroczne akcje Sprzątanie Świata, dystrybucja materiałów informacyjnych o segregowaniu odpadów, informowanie mieszkańców jak postępować z odpadami biodegradowalnymi na zebraniach wiejskich, sesjach rady gminy i sołtysów również podmioty które odbierają odpady w porozumieniu z urzędem gmin organizują akcje i konkursy w szkołach związane z segregacją odpadów. Władze miasta Dęblin opracowały w 2021 roku zbiór informacji na temat prawidłowej segregacji odpadów i o kompostowaniu bioodpadów w przydomowych kompostownikach. Informacje te były udostępniane na stronie internetowej Urzędu Miasta Dęblin. Władze gminy miejsko – wiejskiej Kazimierz Dolny zorganizowały akcje „Sprzątania Kazimierza Dolnego”. Gmina wiejska Strzyżewice prowadziła działania edukacyjne wśród uczniów szkół podstawowych na terenie gminy w ramach „Gminnej Olimpiady Ekologicznej”. W 2022 roku Urząd Miejski w Szczepleszynie zorganizował spotkanie edukacyjne dla dzieci klas 1-3 w formie przedstawienia "Teatrzyk ekologiczny", głównym tematem było zapoznanie dzieci z prawidłową segregacją odpadów. Większość samorządów zadania realizuje jako ciągłe, natomiast władze samorządowe w miejscach takich jak: Bełżyce, Dęblin, Kazimierz Dolny, Krasnystaw, Ludwin oraz Międzyrzec Podlaski, zadania już zakończyły, zarówno w 2021 roku oraz roku 2022. Według przekazanych informacji od władz i gmin, w 2021 roku na to zadanie przeznaczono 199 612,00 zł, natomiast w roku 2022 było to 155 432,00 zł.

Tabela 60 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GO.4.7. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	0,00	środki własne
3.	Batorz	0,00	środki własne
4.	Chrzanów	0,00	środki własne
5.	Dzwola	41 296,25	środki własne, środki zewnętrzne
6.	Komarów Osada	b.d.	środki własne
7.	Krasnystaw	2 054,22	środki własne
8.	Kurów	b.d.	środki własne
9.	Łopiennik Górny	0,00	środki własne
10.	Ludwin	7 225,70	środki własne

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
11.	Nielisz	0,00	środki własne
12.	Opole Lubelskie	500,00	środki własne
13.	Rejowiec Fabryczny	0,00	środki własne
14.	Serokomla	2 000,00	środki własne
15.	Strzyżewice	555,60	środki własne
16.	Turobin	700,00	środki własne
17.	Ułęż	0,00	środki własne
18.	Wola Uhruska	4 326,50	środki własne
19. 2.	gmina miejska:		
20.	Bełżyce	2 800,00	środki własne
21.	Krasnystaw	4 022,76	środki własne
22.	Lublin	16 603,80	środki własne
23.	Międzyrzecz Podlaski	9 800,00	środki własne
24.	Szczebrzeszyn	3 400,00	środki własne
25.	Terespol	b.d.	środki własne
26.	gmina miejsko – wiejska:		
27.	Izbica	0,00	środki własne
28.	Kazimierz Dolny	9 062,80	środki własne
29.	Piaski	0,00	środki własne
30.	podmioty:		
31.	Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach	4 674,00	środki własne
32.	MPGK Zakład Oczyszczania Miasta	120 000,00	środki własne

2.8.1.5. GO.5. Właściwe postępowanie z odpadami wydobywczymi

GO.5.1. Zagospodarowanie odpadów wydobywczych

Podmiotem, realizującym zadanie był zakład wydobywczy Lubelski Węgiel „Bogdanka”. Na zagospodarowanie odpadów wydobywczych przeznaczono środki własne. W 2021 roku przeznaczono na ten cel 39 651 409,00 zł, natomiast w 2022 roku było to 43 685 803,00 zł.

Tabela 61 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania GO.5.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	Zakłady wydobywcze (Lubelski Węgiel "Bogdanka" S.A.)	83 337 212,00	środki własne

2.9. Zasoby przyrodnicze

Tabela 62 Cele, kierunki interwencji i zadania określone w ramach obszaru zasobów przyrodniczych.

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
1.	ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	ZP 1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu	ZP.1.1. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000	monitorowane: sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
2.			ZP.1.2. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków krajobrazowych	monitorowane: Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
3.			ZP. 1.3 Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla rezerwatów przyrody	monitorowane: RDOŚ w Lublinie
4.			ZP.1.4. Opracowanie audytu Krajobrazowego województwa	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego
5.			ZP.1.5. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy.	własne: Marszałek Województwa Lubelskiego monitorowane: gminy
6.			ZP.1.6. Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo	monitorowane: Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Parki Narodowe, PGL LP, RDOŚ w Lublinie, gminy, powiaty
7.			ZP.1.7. Kanalizacja ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej	monitorowane: Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Parki Narodowe, PGL LP, RDOŚ w Lublinie, gminy, powiaty
8.			ZP.1.8. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych, a także prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych	Monitorowane: Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych: Parki Narodowe, PGL LP, RDOŚ w Lublinie, gminy, powiaty
9.			ZP.1.9. Monitoring obszarów chronionych	monitorowane: Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Parki Narodowe, PGL LP, RDOŚ w Lublinie, GIOŚ, jednostki badawcze, organizacje pozarządowe
10.			ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków	ZP.2.1. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych
11.		ZP.2.2. Poprawa stanu siedlisk i gatunków - wdrażanie działań ochronnych		monitorowane: Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, RDOŚ w Lublinie, Parki Narodowe, gminy, PGL LP, organizacje pozarządowe, właściciele i zarządcy nieruchomości
12.		ZP.2.3. Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach		monitorowane: Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych), Parki Narodowe, PGL LP, RDOŚ w Lublinie, gminy

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
13.		ZP.3. Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych	ZP.3.1. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz konserwacja pomników przyrody	monitorowane: gminy, zarządcy nieruchomości
14.			ZP.3.2. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych	monitorowane: gminy
15.		ZP.4. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich	ZP.4.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego w dokumentach planistycznych	monitorowane: gminy
16.			ZP.4.2. Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych	monitorowane: gminy
17.		ZP. 5. Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa	ZP.5.1. Rozbudowa zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	monitorowane: Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Parki Narodowe, PGL LP, gminy, powiaty, organizacje pozarządowe
18.			ZP.5.2. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	monitorowane: Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych Parki Narodowe, PGL LP, gminy, powiaty, organizacje pozarządowe
19.	ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	ZP. 6. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych	ZP.6.1. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	monitorowane: powiaty
20.			ZP.6.2. Uwzględnianie w planach urządzenia lasu przebudowy drzewostanów monokulturowych, które są niezgodne z siedliskiem	monitorowane: PGL LP, powiaty, gminy, właściciele lasów prywatnych, parki narodowe
21.			ZP.6.3. Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne	monitorowane: PGL LP, GIOŚ, IBL
22.			ZP.6.4. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych	monitorowane: PGL LP, właściciele lasów
23.			ZP.6.5. Inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu, m.in. rozwój systemów monitorowania zagrożenia pożarowego oraz infrastruktury przeciwpożarowej	monitorowane: PGL LP, gminy
24.			ZP.6.6. Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych oraz zmiana klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną	monitorowane: powiaty, gminy
25.	ZP.III. Zwiększanie lesistości	ZP.7. Zwiększenie lesistości	ZP.7.1. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	monitorowane: właściciele gruntów, PGL LP
26.			ZP.7.2. Zmiana klasyfikacji gruntów zalesionych oraz na których postępuje sukcesja naturalna	monitorowane: powiaty, właściciele gruntów

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
27.			ZP.7.3. Promowanie zalesień jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo	monitorowane: ARiMR, Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

2.9.1. ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej

2.9.1.1. ZP 1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu

ZP.1.1. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000

W ramach wykonywania zadania, dzięki pracy RDOŚ w Lublinie powstał projekt pod tytułem „Opracowanie planu zadań ochrony dla obszarów Natura 2000” odebrano dokumentację do przygotowania PZO dla 30 obszarów Natura 2000. W roku 2021 zostało odebrane ostatnie 5 ekspertyz dotyczących obszarów Natura 2000: Dolina Środkowego Wieprza, Dolny Wieprz, Szczecyn, Pawłów oraz Las Żaliński. Aktualnie opracowywane są zarządzenia w sprawie ustanowienia planów zadań ochronnych dla tych obszarów. W drugiej połowie 2022 roku prowadzone były konsultacje społeczne ww. zarządzeń w sprawie ustanowienia planów zadań ochronnych dla tych obszarów. Roztoczański Park Narodowy zrealizował plany ochrony dla SOO „Roztocze Środkowe” i części OSO „Roztocze” – w granicach Parku Narodowego. W 2021 roku na to zadanie przeznaczono 22 230 473,00 zł, natomiast w roku 2022 było to 27 303 800,00 zł.

Tabela 63 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.1.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	RDOŚ w Lublinie	305 872,9	POIiŚ
3.	Roztoczański Park Narodowy	b.d.	b.d.

ZP.1.2. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków krajobrazowych

W marcu 2021 roku planowane jest zakończenie projektu pt. „Opracowanie planów ochrony parków krajobrazowych: Kazimierskiego, Nadwieprzańskiego i Szczeczyńskiego oraz modernizację i wyposażenie Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Sobieszynie”. W efekcie jego realizacji zostaną opracowane trzy plany ochrony parków krajobrazowych oraz zostanie zmodernizowany Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Sobieszynie.

ZP.1.3. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla rezerwatów przyrody

RDOŚ w Lublinie realizuje projekt dotyczący opracowania planów ochrony dla 10 wybranych rezerwatów przyrody na terenie województwa lubelskiego do 2022 roku. W związku z tym przygotowano taki dokument dla rezerwatów: „Jalinka”, „Machnowska Góra”, „Łabunie”, „Łęg Dębowy koło Janowa Podlaskiego”, „Torfowisko przy Jeziorze Czarnym”, „Jezioro Obradowskie”, „Jezioro Orchowe”, „Imielty Ług” i „Piskory”. Na ich podstawie przygotowywane będą plany ochrony, w związku

z czym w drugiej połowie 2023 roku prowadzone będą konsultacje społeczne. Zakończenie projektu planowane jest na 31 grudnia 2023 r.

Źródło finansowania pochodzi z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tabela 64 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.1.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	RDOŚ w Lublinie	628 184,00	NFOŚiGW

ZP.1.4. Opracowanie audytu krajobrazowego województwa

W ramach realizacji kolejnych etapów prac nad Audytem krajobrazowym województwa lubelskiego, w 2021 roku dokonano:

- weryfikacji granic oraz klasyfikacji typologicznej krajobrazów;
- oceny zidentyfikowanych krajobrazów;
- wskazania krajobrazów priorytetowych w obrębie krajobrazów indywidualnych.

W procesie delimitacji krajobrazów, na terenie województwa lubelskiego wydzielono 1947 jednostek krajobrazowych oraz dokonano klasyfikacji krajobrazów w 12 typach i 37 podtypach. W efekcie oceny kryterialnej poszczególnych krajobrazów, tj. w zakresie unikatowości, reprezentatywności, dotychczasowej ochrony prawnej oraz ważności krajobrazu wskazano:

- 85 krajobrazów priorytetowych;
- 881 krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów objętych ochroną prawną.

W 2022 roku kontynuowano prace nad audytem krajobrazowym, które koncentrowały się na:

- identyfikacji zagrożeń;
- definiowaniu wniosków oraz rekomendacji.

Do udziału w pracach związanych z identyfikacją istniejących i potencjalnych zagrożeń dla krajobrazów występujących na terenie województwa lubelskiego zaangażowane zostały instytucje ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego, tj.:

- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie, Poleski Park Narodowy, Roztoczański Park Narodowy oraz Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych z siedzibą w Chełmie w odniesieniu do obszarów rezerwatów przyrody, parków narodowych i krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu;
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w aspekcie ochrony dziedzictwa kulturowego.

Dzięki zaangażowaniu tych instytucji przygotowano ponad 1000 ankiet, które w efekcie stanowią podstawę sporządzenia:

- kart zagrożeń dla krajobrazów priorytetowych w województwie;
- kart zagrożeń dla krajobrazów występujących w obrębie istniejących form ochrony przyrody.

Ze względu na wprowadzoną w listopadzie 2022 roku zmianę rozporządzenia w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych niezbędna była weryfikacja dotychczasowej delimitacji krajobrazów priorytetowych.

Lista krajobrazów priorytetowych, zawierająca 85 krajobrazów, uległa powiększeniu. Zgodnie z ww. Rozporządzeniem każdy z krajobrazów priorytetowych musi zostać pozytywnie zweryfikowany. Na ostatecznej liście znajdują się tylko te krajobrazy, które są szczególnie cenne dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe, a także spełnią co najmniej jedno z kryteriów: unikatowość występowania, reprezentatywność, dotychczasowa ochrona prawna oraz ważność krajobrazu.

Zgodnie z założeniami, w 2023 roku projekt audytu krajobrazowego zostanie przedstawiony do akceptacji przez Zarząd Województwa Lubelskiego, a następnie po konsultacjach społecznych, skierowany do uchwalenia przez Sejmik Województwa Lubelskiego.

ZP.1.5. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy.

W niektórych instytucjach na terenie województwa lubelskiego były prowadzone działania, mające na celu zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym. Między innymi:

- Urząd Gminy w Kazimierzu Dolnym ze środków własnych opracował plan zagospodarowania dla części obszaru gminy: Kazimierz Dolny, Mięćmierz-Okale, Cholewianka;
- Urząd Miasta Krasnostaw uwzględnił te kwestie w decyzjach o warunkach zabudowy wydawanych w latach 2021-2022;
- gmina Piaski uwzględnia to w trakcie zmian dokumentów planistycznych zgodnie z wymogami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- gmina Szczepieszyn zgodnie z Uchwałą r XLIII/244/10 z dnia 26 marca 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Szczepieszyn zbiornik wodny „Brody Małe” z terenami otaczającymi, podejmuje działanie ochrony Regionalnego Korytarza Doliny Wieprza;
- Urząd Gminy Ułęż wprowadziło i zastosowało zapisy obowiązujące dla obszaru Natura 2000 oraz ochrony Korytarza Pradoliny Wieprza;
- Urząd Gminy Wilkołaz przy zmianach planu zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego realizuje opracowanie ekofizjograficzne i prognozę oddziaływania na środowisko.

Łączny koszt realizacji zadania w latach 2021-2022 wyniósł 231 180 zł.

W 2022 roku sporządzono Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa, w ramach którego została dokonana ocena aktualności PZPW. W ramach Raportu przeanalizowano i oceniono m.in. aktualność ustaleń PZPW w zakresie ochrony różnorodności biologicznej, krajobrazu oraz korytarzy ekologicznych.

Wyniki analizy stanu zagospodarowania przestrzennego województwa, obserwowanych trendów i potrzeb rozwojowych, stopnia aktualności ustaleń PZPW, a także obowiązujących uwarunkowań prawnych regulujących procesy planowania przestrzennego na różnych poziomach zarządzania wskazują, że obecnie obowiązujący PZPW może, w najbliższej perspektywie, stanowić podstawę prowadzenia regionalnej polityki rozwoju przestrzennego w województwie lubelskim.

Ze względu na określoną funkcję koordynacyjno-regulacyjną PZPW, kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów regionalnej polityki rozwoju przestrzennego ma realizacja jego ustaleń na poziomie lokalnym, w tym przede wszystkim w zakresie:

- kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej;
- rozwiązań planistycznych służących minimalizowaniu kolizji i konfliktów przestrzennych;
- integrowania działań służących wykorzystywaniu i wydobywaniu potencjałów oraz pokonywaniu barier rozwojowych w przestrzeni regionu, w szczególności w obszarach funkcjonalnych.

Zgodnie z ustaleniami PZPWL, regionalną sieć ekologiczną definiują elementy węzłowe i pasmowe układu naturalnego, w tym przede wszystkim w aspekcie:

- utrwalania potencjału ostoju przyrody;
- utrzymania ciągłości i drożności powiązań przyrodniczych;
- zachowania integralności kluczowych ekosystemów leśnych.

Harmonizowanie procesów realizacji zadań inwestycyjnych z utrzymaniem funkcjonalności sieci ekologicznej polega w głównej mierze, na stosowaniu rozwiązań technicznych zapewniających utrzymanie drożności korytarzy ekologicznych lub rekompensowaniu utraty fragmentów korytarzy ekologicznych poprzez ich odtwarzanie w obszarach predestynowanych do pełnienia nadrzędnej funkcji przyrodniczej.

W ramach realizacji ustaleń PZPWL na poziomie lokalnym wskazuje się na potrzebę:

- zapewnienia odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej migrację zwierząt (np. mosty ekologiczne, przepusty, estakady itp.) w przypadku konieczności sytuowania nasypów ziemnych poprzecznie do osi korytarza;
- kształtowania naturalnych alternatywnych sposobów łączności ekologicznej (obejść ekologicznych) w przypadku niemożności utrzymania naturalnych powiązań bądź realizacji odpowiednich rozwiązań technicznych;
- utrzymywania przestrzeni wolnej od zabudowy;
- stosowania przepławek lub innych rozwiązań zapewniających zachowanie wymaganej drożności dla gatunków ryb, dla których wyznaczono korytarz rzeczny, w tym w szczególności dla ryb dwuśrodowiskowych;
- kształtowania pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych);
- zwiększania ciągłości leśnych korytarzy ekologicznych poprzez zalesienia;
- restytucji użytków zielonych kosztem gruntów ornych w korytarzach dolinnych;
- odbudowy stosunków hydrologicznych, wzbogacanie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń.

Zadanie to jest realizowane ze środków własnych województwa lubelskiego.

Tabela 65 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.1.5. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:	b.d.	
2.	Adamów	b.d.	środki własne
3.	Cyców	0,00	środki własne
4.	Dzwola	0,00	środki własne
5.	Ludwin	b.d.	środki własne
6.	Niedzwica Duża	b.d.	środki własne
7.	Niedźwiada	b.d.	środki własne
8.	Opole Lubelskie	0,00	środki własne
9.	Stanin	b.d.	środki własne
10.	Ułęż		środki własne
11.	gmina miejska:		

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
12.	Biała Podlaska	0,00	środki własne
13.	Lublin	0,00	środki własne
14.	gmina miejsko – wiejska:		
15.	Kazimierz Dolny	81 180,00	środki własne
16.	Piaski	b.d.	środki własne

ZP.1.6. Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo

W latach 2021-2022 na etapie pozyskania danych do niniejszego Raportu nie zgłoszono przeprowadzenia działań w województwie lubelskim mających na celu określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo. W związku z tym nie pozyskano również informacji o kosztach działania.

ZP.1.7. Kanalizacja ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej

W związku z realizacją zadania w latach 2021-2022 prowadzono działania mające na celu kanalizację ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo, między innymi:

- W gminie Dzwola przeprowadzone zostały inwestycje drogowe które miały na celu poprawę bezpieczeństwa użytkowników dróg w tym także turystów odwiedzających Lasy Janowskie oraz korzystających ze szlaku rowerowego „Czarna Perła”;
- Nadleśnictwo Gościeradów prowadziło na bieżąco działania mające na celu poprawę infrastruktury turystycznej, taka sama sytuacja miała miejsce na terenie Nadleśnictwa Międzyrzec.

Łączny koszt przeznaczony na ten cel wyniósł 2 957 830,8 zł.

Tabela 66 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.1.7. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Dzwola	0,00	środki własne
3.	powiat:		
4.	Opole Lubelskie	0,00	środki własne
5.	podmioty:		
6.	Nadleśnictwo Janów Lubelski	66 264,00	środki własne
7.	Nadleśnictwo Józefów	678 300,00	środki własne
8.	Nadleśnictwo Gościeradów	3 500,00	środki własne
9.	Nadleśnictwo Międzyrzec Poleski Park Narodowy	42 689,19 527000,00	środki własne środki własne, Fundusz Leśny
10.	Nadleśnictwo Radzyń Podlaski	93 013,61	środki własne
11.	Roztoczański Park Narodowy	1 497 000,00	środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, DGLP-
12.	Nadleśnictwo Tomaszów	50 064,00	Fundusz Leśny środki własne

ZP.1.8. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych, a także prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych

Głównymi pracami jakie zostały wykonane przez większość jednostek samorządu terytorialnego oraz nadleśnictw w ramach wymienionego zadania to: aktualizowanie baz danych w ramach czynności służbowych, aktualizacja baz danych związanych z UPUL, inwentaryzacja pomników przyrody oraz innych form ochrony przyrody, monitoring stanu środowiska, przeprowadzono również ekspertyzę dendrologiczną wraz z opisem stanu drzew. W Nadleśnictwie Radzyń Podlaski dokonuje się na bieżąco waloryzacji przyrodniczej. Nowe stanowiska roślin, zwierząt oraz grzybów objętych ochroną gatunkową ewidencjonowane są w Programie Ochrony Przyrody oraz obejmowane ochroną (ochrona stanowisk podczas prac z zakresu gospodarki leśnej, tworzenie stref ochrony roślin i zwierząt). Działania realizowane są w ramach prowadzonej gospodarki leśnej. W Lublinie w 2021 roku wykonano inwentaryzację florystyczno-zoologiczną dwóch oddziałów kompleksu Stary Gaj (o numerach 177 i 178) niezbędnej do procedury ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, natomiast w 2022 roku przeprowadzono inwentaryzację płatu stepowego przy ul. Pliszczyńskiej 57 niezbędnej do ustanowienia użytku ekologicznego „Miłkowa Skarpa”.

RDOŚ w Lublinie w ramach projektu „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o zasobach przyrodniczych” zaplanowała odebranie ekspertyz przyrodniczych dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o zasobach przyrodniczych dla 48 obszarów Natura 2000 oraz dla 5 planowanych do utworzenia obszarów Natura 2000. W roku 2021 zostały odebrane ekspertyzy dla 27 obszarów, a w 2022 roku dla 9 obszarów Natura 2000. Zakończenie realizacji projektu planuje się na 30 listopada 2023 r. Projekt realizowany jest przez GDOŚ we współpracy z RDOŚ Lublin oraz 13 innymi Regionalnymi Dyrekcjami Ochrony Środowiska. Kolejną ważną pracą realizowaną przez RDOŚ w Lublinie było określenie liczebności populacji susła perełkowanego na poszczególnych stanowiskach oraz określeniu ich zagęszczenia i zasięgów. Zadanie realizowane było na terenie obszarów Natura 2000, na których przedmiotem ochrony jest susł perełkowany w ramach projektu POIS.02.04.00-00-0024/16 pod nazwą „Lubelska Natura 2000 - wdrażanie planów zadań ochronnych”.

Miejsca, w których odstąpiono od wykonywania zadania to: Starostwo Powiatowe w Biłgoraju, gmina miejsko-wiejska Izbica, Starostwo Powiatowe w Radzynie Podlaskim oraz Starostwo Powiatowe w Chełmie. W 2021 r. wydano na to zadanie 1 280 840,00 zł, a w 2022 r. 1 427 497,00 zł.

Tabela 67 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.1.8. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	0,00	środki własne
3.	Dzwola	0,00	środki własne
4.	Hańsk	0,00	środki własne
5.	Konopnica	0,00	środki własne
6.	Stanin	0,00	środki własne
7.	Ułęż	6 800,00	środki własne
8.	gmina miejska:		
9.	Lublin	50 960,00	środki własne
10.	powiat:		
11.	opolski	0,00	środki własne
12.	podmioty:		
13.	Nadleśnictwo Biała Podlaska	0,00	środki własne

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
14.	RDOŚ Lublin	1 822 077,00	POIiŚ
15.	Nadleśnictwo Międzyrzec	0,00	środki własne
16.	Poleski Park Narodowy	63 500,00	środki własne
17.	Nadleśnictwo Puławy	b.d.	b.d.
18.	Nadleśnictwo Radzyń Podlaski	0,00	środki własne
19.	Roztoczański Park Narodowy	695 000,00	NFOŚiGW, środki własne
20.	Nadleśnictwo Sobibór	0,00	środki własne
21.	Nadleśnictwo Tomaszów	0,00	środki własne

ZP.1.9. Monitoring obszarów chronionych

W latach 2021-2022 na terenie województwa lubelskiego wiele instytucji, w ramach swoich kompetencji wykonywało monitoring obszarów chronionych. Nadleśnictwo Biała Podlaska w ramach funkcjonowania służby leśnej do 30 września każdego roku wykonuje oceny zachowania oraz zagrożeń w rezerwach przyrody, a także kontroluje stan pomników przyrody. Zadanie realizowane było także przez PGL LP Nadleśnictwo Chełm, Nadleśnictwo Chotyłów, Nadleśnictwo Gościeradów, Urząd Gminy Konopnica, Nadleśnictwo Międzyrzec, Poleski Park Narodowy, Nadleśnictwo Puławy, Roztoczański Park Narodowy, Nadleśnictwo Sobibór, LP Nadleśnictwo Włodawa.

Zadanie finansowane było ze środków własnych, Uniwersytetu Poznańskiego, WFOŚiGW w Lublinie, Fundacji PGE, DGLP-Funduszu Leśnego, POIiŚ, Fundacji Kolejowej PKP LHS i wyniosły około 2 360 600 zł.

Tabela 68 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.1.9. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1. 1.	gmina wiejska:		
2.	Konopnica	0,00	środki własne
3.	podmioty:		
4.	Nadleśnictwo Biała Podlaska	0,00	środki własne
5.	Nadleśnictwo Chełm	0,00	środki własne
6.	Nadleśnictwo Chotyłów	0,00	środki własne
7.	Nadleśnictwo Gościeradów	0,00	środki własne
8.	Nadleśnictwo Międzyrzec	0,00	środki własne
9.	Poleski Park Narodowy	195 600,00	środki własne, POIiŚ, EOG
10.	Nadleśnictwo Puławy	0,00	środki własne
11.	Roztoczański Park Narodowy	2 165 000,00	Uniwersytet Poznański, WFOŚiGW w Lublinie,
12.	Nadleśnictwo Sobibór	0,00	Fundacja PGE, DGLP-Fundusz Leśny, POIiŚ,
13.	Lasy Państwowe Nadleśnictwo	0,00	Fundacja Kolejowa PKP LHS, środki własne
14.	Włodawa		środki własne

2.9.1.2. ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków

ZP.2.1. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych

W ramach realizacji zadania Nadleśnictwo Biała Podlaska prowadziła działania mające na celu zwalczanie czeremchy amerykańskiej, które było częścią projektu OPL we współpracy z Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych. Dodatkowo, Nadleśnictwo stale prowadzi monitoring pod kątem występowania i potrzeby eliminacji gatunków inwazyjnych. Natomiast, Nadleśnictwo Tomaszów w 2022 przeprowadziło inwentaryzację występowania gatunku inwazyjnego Barszczu Sosnowskiego

w ramach projektu LIFE. Nadleśnictwo Międzyrzec w 2021 roku przeprowadziło zwalczanie chemiczne czeremchy amerykańskiej w dwóch uprawach leśnych o łącznej powierzchni 3,95 ha.

Tabela 69 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.2.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	0,00	środki własne
3.	Konopnica	0,00	środki własne
4.	Stanin	0,00	środki własne
5.	gmina miejska:		
6.	Lublin	6 145,80	środki własne
7.	Lubycza Królewska	30 000,00	środki własne, WFOŚiGW
8.	podmioty:		
9.	Nadleśnictwo Janów Lubelski	154 094,40	środki własne, POIiS
10.	Nadleśnictwo Biała Podlaska	5 000,00	środki własne
11.	Nadleśnictwo Chełm	5 520,00	środki własne
12.	Nadleśnictwo Krasnostaw	199,00	środki własne
13.	Nadleśnictwo Międzyrzec	1 739,92	środki własne
14.	Poleski Park Narodowy	94 100,00	środki własne, EOG
15.	Nadleśnictwo Puławy	33 881,36	środki własne
16.	Roztoczański Park Narodowy	630 000,00	środki własne, DGLP
17.	Nadleśnictwo Sobibór	13 191,75	środki własne, POIiS
18.	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Włodawa	0,00	środki własne

ZP.2.2. Poprawa stanu siedlisk i gatunków - wdrażanie działań ochronnych

W ramach zadania wykonano dużo zadań mających na celu poprawę stanu siedlisk i gatunków. Nadleśnictwo Biłgoraj wspólnie z Nadleśnictwami Janów Lubelski i Józefów realizuje projekt „Restytucja i czynna ochrona głuszcza w Puszczy Solskiej”. W latach 2018-2023 wartość projektu wynosi 8 445 516,10 zł. W ramach projektu realizowane są prace takie jak: redukcja drapieżników, osiedlanie głuszców, badania genetyczne, usuwanie czeremchy amerykańskiej oraz podszytów i podrostów, także budowa wolier adaptacyjnych. Gmina wiejska Dzwola realizuje zadanie poprzez wydawanie decyzji administracyjnych czy przyjmowania zgłoszeń. Rozpatruje się również możliwe oddziaływania na obszary chronione. W Jabłoni działania ochronne dotyczą siedlisk oraz gatunków chronionych znajdujących się na obszarze Natura 2000. Zbiornik wodny Podedwórze jest przykładem obiektu wybranego do monitorowanego przez RDOŚ oraz PGWWP. Nadleśnictwo Kraśnik w sposób ogólny poprawia stan siedlisk i gatunków w ramach prowadzonej gospodarki leśnej. Szereg działań przeprowadzono za pośrednictwem UM w Lublinie:

W 2021 roku:

- Zakupiono schrony dla nietoperzy oraz budki dla jerzyków (łączny koszt – 43 677,60 zł brutto);
- Zamontowano schrony i budki dla jerzyków (łącznie 12 312,30 zł brutto);
- Wykonano przegląd techniczny wieży dla jerzyków (koszt - 246 zł brutto).

W 2022 roku:

- Zakupiono domki dla jeży, budki lęgowe dla drobnego ptactwa, schrony dla nietoperzy, budki dla jerzyków, hotele dla owadów oraz karmniki dla ptaków (łączny koszt – 65 784,7 zł brutto);
- Montaż ww. asortymentu (koszt 8 660,68 zł brutto);

- Naprawa wieży dla jeżyków (koszt 2 804,40 zł brutto);
- Zakupiono 22 domki dla kotów wolno żyjących (koszt – 29 700,00 zł brutto).

Nadleśnictwo Międzyrzecz Podlaski przygotowało kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe oraz zrealizowało Program Zadań Ochronnych dla obuwika w Uroczysku Świdów. Nadleśnictwo Tomaszów Lubelski realizuje zadanie poprzez ekstensywne użytkowanie kośne zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych na powierzchni 1,35 ha. Zadanie jest prowadzone na terenie obszaru Natura 2000 Dolicy (PLH060025) na podstawie zapisów PZO. Nadleśnictwo Strzelce również zajmuje się ochroną dwóch gatunków roślin: obuwnika i dzwonecznika. Prace polegają na usuwaniu krzewów ocieniających skupienia roślin - wycinka 20% krzewów oraz usunięcia poza granice wydzielenia. Działania są wykonywane w ramach realizacji projektu „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe”. Miejsca w jakich nie realizowano zadań we wskazanych latach to: Nadleśnictwo Biała Podlaska, gmina wiejska Komarów Osada, Kurów, Ludwin oraz gmina miejsko-wiejska Nałęczów. W 2021 roku na przedstawione zadanie wydano 49 483 475,33 zł, natomiast w 2022 roku było to 54 182 215,34 zł.

Tabela 70 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.2.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1. 1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	0,00	środki własne
3.	Dzwola	0,00	środki własne
4.	Jabłoń	0,00	środki własne
5.			
6.	gmina miejska:		
7.	Lublin	163 185,68	środki własne
8.	podmioty:		
9.	Nadleśnictwo Biłgoraj	612 862,10	środki własne, POIiS
10.	Nadleśnictwo Chełm	183 282,84	środki własne
11.	Nadleśnictwo Gościeradów	29 000,00	środki własne, CKPŚ
12.	Nadleśnictwo Janów Lubelski	1 041 341,78	środki własne, POIiS
13.	Nadleśnictwo Józefów	227 682,74	POIiS, Fundusz Leśny
14.	Nadleśnictwo Kraśnik	306 599,12	środki własne
15.	Nadleśnictwo Międzyrzec	299,81	środki własne, POIiS
16.	Poleski Park Narodowy	1 367 600,00	środki własne, Fundusz Leśny, POIiS
17.	Nadleśnictwo Puławy	9 460,00	środki własne
18.	Roztoczański Park Narodowy	6 407 000,00	środki własne, Fundusz Leśny, POIiS,
19.	Nadleśnictwo Sobibór	3 353,60	WFOŚiGW w Lublinie
20.	Nadleśnictwo Tomaszów	2 559,00	środki własne, POIiS
21.	Nadleśnictwo Strzelce	12 364,00	ARIiM środki własne, Fundusze Europejskie Infrastruktura i Środowisko

ZP.2.3. Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach.

Główne zadanie jakie realizowano na podstawie informacji gminy Dzwola to udrażnianie, odmulanie rowów, poprawa stanu istniejącego. Gmina miejsko – wiejska Izbica oraz gmina wiejska Strzyżewice odstąpiły od realizacji zadania. Zadanie jako ciągłe jest realizowane w Roztoczańskim Parku Narodowym oraz w Dzwoli. W 2021 roku wydano na to zadanie 116 995,23 zł, a w 2022 r. było to już 257 624,02 zł.

Tabela 71 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.2.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Dzwola	117 319,25	środki własne
3.	podmioty:		
4.	Poleski Park Narodowy	160 300,00	środki własne
5.	Roztoczański Park Narodowy	97 000,00	środki własne, POiS

2.9.1.3. ZP.3. Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych

ZP.3.1. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne na terenach zabudowanych

Zadanie realizowało przez podmioty na terenie województwa, najczęściej w trybie ciągłym realizując prace arborystyczne i modernizując tereny zielone. Większość działań obejmowało prace pielęgnacyjne pomników przyrody, wycinkę drzew chorych i nasadzenia nowych drzew i krzewów. Do instytucji realizujących to zadanie należały między innymi: Urząd Miasta Biała Podlaska, Dęblin, w Kazimierzu Dolnym, Krasnystaw, Międzyrzec Podlaski oraz Urząd Gminy Ułęż. Dodatkowo, Urząd Miejski w Nałęczowie przeprowadził rewitalizację Parku Zdrojowego i plan zagospodarowania Wzgórza Poniatówka. Łączny koszt wszystkich działań związanych z realizacją zadania w latach 2021-2022 wyniósł 7 056 277,40 zł.

Tabela 72 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.3.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1. 1.	gmina wiejska:		
2.	Dzwola	0,00	środki własne
3.	Hańsk	1 000,00	środki własne
4.	Kurów	8 204,00	środki własne
5.	Niedzwica Duża	93 700,00	środki własne
6.	Opole Lubelskie	1 000,00	środki własne
7.	Wysokie	1 296 582,28	środki własne, środki z UE, budżet Państwa
8.	Ułęż	6 800,00	środki własne
9.	gmina miejska:		
10.	Dęblin	27 432,00	środki własne
11.	Biała Podlaska	193 102,00	środki własne
12.	Kamionka	27 351,00	środki własne
13.	Krasnystaw	16 170,00	środki własne
14.	Terespol	7 337,00	środki własne
15.	Włodawa	344 000,00	środki własne
16.	Międzyrzec Podlaski	38 700,00	środki własne
17.	gmina miejsko – wiejska:		
18.	Kazimierz Dolny	1 300,00	środki własne
19.	Nałęczów	2 485 214,56	środki własne, EFRR (RPO WL), RFIL
20.	podmioty:		
21.	Zarząd Dróg Powiatowych w Białej Podlaskiej	5 000,00	środki własne

ZP.3.2. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych

W związku z zadaniem nie były prowadzone inne działania niż te wynikające z wymogów związanych z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Biorąc to pod uwagę, koszty są ciężkie do oszacowania. Gmina Stanin uwzględniła plany dotyczące powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych, w dokumentach planistycznych podczas zmian w Miejskim Planie Zagospodarowania Przestrzennego, łączny koszt działania wyniósł 150 000,00 zł. Plan powiększania terenów zielonych został również ujęty w planach zagospodarowania dla części gmin: Kazimierz Dolny oraz Mięćmierz – Okale.

Tabela 73 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.3.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Dzwola	0,00	środki własne
3.	Konopnica	0,00	środki własne
4.	Niedźwiada	b.d.	środki własne
5.	Stanin	150 000,00	środki własne
6.	gmina miejska:		
7.	Biała Podlaska	0,00	środki własne
8.	Lublin	0,00	środki własne
9.	gmina miejsko – wiejska:		
10.	Kazimierz Dolny	81 180,00	środki własne
11.	Piaski	b.d.	środki własne

2.9.1.4. ZP.4. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich

ZP.4.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego w dokumentach planistycznych

Działania w tym zakresie były prowadzone między innymi przez gminę Dzwola, Urząd Miasta w Kazimierzu Dolnym, gminę Piaski, Urząd Miejski w Urzędowie oraz Urząd Gminy Wilkołaz.

Tabela 74 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.4.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	0,00	środki własne
3.	Dzwola	0,00	środki własne
4.	Konopnica	0,00	środki własne
5.	Stanin	b.d.	środki własne
6.	Ułęż	b.d.	środki własne
7.	gmina miejsko – wiejska:		
8.	Kazimierz Dolny	81 180,00	środki własne
9.	Piaski	b.d.	środki własne

ZP.4.2. Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych

Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania, w związku z tym nie jest możliwe określenie łącznych kosztów poniesionych w latach 2021-2022.

Tabela 75 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.4.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	0,00	środki własne
3.	Dzwola	0,00	środki własne
4.	Konopnica	0,00	środki własne
5.	gmina miejska:		
6.	Terespol	0,00	środki własne
7.	Urzędów	0,00	środki własne

2.9.1.5. ZP. 5. Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa

ZP.5.1. Rozbudowa zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych

W ramach realizacji zadania na terenie województwa lubelskiego podmioty prowadziły następujące działania:

- Starostwo Powiatowe w Biłgoraju wydało album pt. „Ziemia Biłgorajska”;
- Gmina Dzwola zakupiła wyposażenie techniczne dla szkoły z terenu gminy w ramach programu „Laboratoria Przyszłości”, ponadto uczniowie Szkoły Podstawowej w Krzemieniu brali udział w konkursie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie pt. „Razem chrońmy środowisko! Konkurs dla szkół Podstawowych” uzyskując tytuł laureata. W ramach nagrody został sfinansowany zakup pomocy dydaktycznych do pracowni biologicznej;
- Nadleśnictwo Gościeradów prowadziło statutową działalność edukacyjną włączając w to wszelkiego rodzaju akcje i przedsięwzięcia;
- Nadleśnictwo Międzyrzec Podlaski wyposażyło wiaty edukacyjne przy biurze w nadleśnictwie i realizowało działania mające na celu utrzymanie infrastruktury edukacyjnej w ramach Programu Edukacji Leśnej;
- Nadleśnictwo Tomaszów w 2022 r. zmodernizowało swoje stoisko edukacyjne o nowy namiot, nagłośnienie oraz tablice interaktywne, a także postawiło dwie wiaty.
- W 2022 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, zrealizował projekt pt. „Lubelskie pomagają Ukrainie – Utworzenie tymczasowego miejsca pobytu w Zamościu przy ul. Zagłoby 8”. Ocena realizacji projektu została określona jako P – przygotowanie. W ramach zadania został zagospodarowany teren zielony, zbudowana została pergola oraz ustawiona wiatka śmietnikowa R- 31.10.2023. Została poniesiona kwota w wysokości 82 528,61 zł.

Łączny koszt realizacji w latach 2021-2022 wyniósł 1 377 079,63 zł.

Tabela 76 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.5.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Dzwola	183 836,08	środki własne, środki zewnętrzne
3.	Konopnica	0,00	środki własne
4.	powiat:		
5.	biłgorajski	40110,00	środki własne

6.	opolski	0,00	środki własne
7.	podmioty:		
8.	Nadleśnictwo Gościeradów	43 000,00	środki własne
9.	Nadleśnictwo Krasnystaw	23 079,00	środki własne
10.	Nadleśnictwo Międzyrzec	88 345,52	środki własne
11.	Poleski Park Narodowy	344 900,00	środki własne, NFOŚiGW
12.	Nadleśnictwo Radzyń Podlaski	7 763,03	środki własne
13.	Roztoczański Park Narodowy	591 000,00	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie
14.	Nadleśnictwo Tomaszów	51 885,00	środki własne
15.	Nadleśnictwo Strzelce	3 161,00	środki własne

ZP.5.2. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody

W zakresie edukacji związanej z ochroną przyrody na terenie województwa lubelskiego zrealizowano między innymi:

Miasto Dęblin w latach 2021-2022 podejmowało działania edukacyjne w szczególności w placówkach oświatowo-wychowawczych. Organizowano: projekty ekologiczne, warsztaty, konkursy. Między innymi projekt „BAŹDMY EKO”, obchody Światowego Dnia Ziemi w szkołach (22.04.) i Światowego Dnia Ochrony Środowiska (05.06.) - organizacja apeli o tematyce ochrony środowiska, Ogólnopolski Projekt Ekologiczny „Z ekologią na Ty”, akcja „Sprzątamy dla Polski” pod patronatem m.in. Prezes Rady Ministrów oraz Ministra Edukacji Nauki, konkurs plastyczny „Żyj w zgodzie z przyrodą”, udział w dniu 17.04.2021 harcerzy Dęblińskiego Szczepu ZHP „Feniks” w Operacji „Czysta Rzeka”, zbiórka elektrośmieci, a także akcja „Sprzątanie Świata”.

Gmina Cyców, cyklicznie organizuje konkurs „Najpiękniejsze Ogrody w Gminie Cyców” mając na celu promocję dziedzictwa przyrodniczego oraz aktywizację gospodarczą na rzecz zwiększania walorów krajobrazowych;

Urząd Miasta Lublin w ramach budżetu obywatelskiego w latach 2021-2022 zakupił i przygotował 8 tablic edukacyjno-informacyjnych wzdłuż rzeki Bystrzycy, utworzył ścieżkę edukacyjną w wąwozie Czechów, przeprowadzono spacerzy przyrodnicze z przewodnikiem nad Zalewem Zemborzyckim, opracowano tematyczne plakaty „Nie zabieraj mnie od mamy” czy „Ptaki w mieście”;

Nadleśnictwo Tomaszów w trybie ciągłym prowadzi nieodpłatne zajęcia w szkołach, przedszkolach, instytucjach oraz w terenie, których tematyka zawsze związana jest z kwestią ochrony przyrody;

Urząd Gminy Wojsławice przeprowadził edukację ekologiczną o tematyce „Sprzątanie świata”, którą objęto 5 placówek oświatowych i przeprowadzono 1 akcję szkolną, w ramach której przygotowano 5 materiałów edukacyjnych z zakresu ochrony przyrody.

Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym w roku 2021 utworzyło projekt o tytule „Rzadkie i zagrożone rośliny województwa lubelskiego – zgromadzenie i opracowanie informacji oraz edukacja. Etap II”. Wartość projektu wyniosła 46 tys. zł. Partnerami projektu był Ogród Botaniczny UMCS w Lublinie, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Wydział Biologii i Biotechnologii UMCS oraz RDOŚ w Lublinie. Zadanie polegało na kontynuacji prac rozpoczętych w 2020 roku i polegających na zgromadzeniu i opracowaniu informacji na temat rzadkich i zagrożonych gatunków roślin województwa lubelskiego, prezentacji zebranych informacji w formie internetowego katalogu roślin pod adresem www.rzadkierosliny.mnkd.pl oraz przeprowadzeniu szeregu działań edukacyjnych. Jego celem jest weryfikacja danych historycznych i zebranie aktualnych informacji o gatunkach rzadkich i zagrożonych występujących na Lubelszczyźnie. Kolejnym działaniem był kompleksowy program edukacji ekologicznej realizowany przez Oddział Przyrodniczy na który złożyły się następujące działania-Cykl warsztatów przyrodniczych o różnorodnej tematyce: „Przepis na skamielinę”, „Nasze drzewa i krzewy”,

„Warsztaty ornitologiczne”, „Ptaki cudaki”, „Miejska džungla”, „Owad – przyjaciel czy wróg” oraz cykl przyrodniczych wycieczek po Kazimierskim Parku Krajobrazowym: „W krainie wąwozów”, „Kazimierskim Parku Krajobrazowym”, „Wisła dzika rzeka”.

Nakład finansowy na zrealizowane projekty wyniósł 15 tys. zł.

W roku 2023 zorganizowano projekt „Rzadkie i zagrożone rośliny województwa lubelskiego - zgromadzenie i opracowanie informacji oraz edukacja. Etap III” Wartość projektu wyniosła 31,7 tys. zł. Ponownie również zorganizowano jak w roku 2021, wydarzenia związane z Dniem Ziemi (nakład finansowy 2 tys. zł), Nocą Sów (nakład finansowy 2 tys. zł) oraz kompleksowy program edukacji.

Działaniem zorganizowanymi przez UMWL w roku 2021 była kampania „Lubelskie wspólnie dla pszczół”. W ramach wydarzenia zorganizowane były konkursy wiedzy oraz plastyczne dla dzieci, organizacja konkursu dla mieszkańców województwa lubelskiego dotycząca utworzenia ogrodu przyjaznego owadom zapylającym, organizacja zajęć edukacyjnych dla młodzieży i dzieci, audycja w telewizji regionalnej programu o pszczelarstwie oraz webinarium online o poprawianiu stanu przyrodniczego osiedli mieszkaniowych z korzyścią dla owadów pszczołowych. Projekt ten był finansowany, ze środków budżetu województwa lubelskiego, WFOŚiGW dał dofinansowanie w wysokości 15 000,00 zł. Koszt brutto realizacji zadania wyniósł 147 134, 58 zł. Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych zaplanował działania służące czynnej ochronie cennych okazów flory i fauny na terenach parków krajobrazowych oraz na obszarach chronionego krajobrazu. Czynną ochroną objęto: żołą zwyczajne, żółwia błotnego, sowy, dziuplaki oraz murawy kserotermiczne. Podmiotami odpowiedzialnymi oraz współuczestniczącymi w realizacji zadania są: Zespół Parków Krajobrazowych, gminy z terenów objętych ochroną czynną, szkoły z terenów działań ZLPK, Ogród Botaniczny UMCS w Lublinie oraz nadleśnictwa: Krasnystaw i Strzelce. Źródłem finansowania jest budżet ZLPK. Nie zostały podane dane odnośnie poniesionych kosztów.

Tabela 77 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.5.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	0,00	środki własne
3.	Cyców	3 000,00	środki własne
4.	Dzwola	1 199,83	środki własne
5.	Hańsk	0,00	środki własne
6.	Konopnica	0,00	środki własne
7.	Krasnystaw	42 016,00	środki własne
8.	Łopiennik Górny	0,00	środki własne, fundusze UE
9.	Puchaczów	1 500,00	środki własne
10.	Wilkołaz	920,40	środki własne
11.	gmina miejska:		
12.	Lubin	53 670,54	środki własne
13.	Terespol	0,00	środki własne
14.	powiat:		
15.	białski	14 781 640,00	środki własne
16.	biłgorajski	7 458,89	środki własne
17.	opolski	0,00	środki własne
18.	radzyński	982,00	środki własne
19.	podmioty:		
20.	Nadleśnictwo Janów Lubelski	151,58	środki własne
21.	Nadleśnictwo Biała Podlaska	28 300,00	środki własne

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
22.	Nadleśnictwo Biłgoraj	68 000,00	środki własne
23.	Nadleśnictwo Chotyłów	49 765,00	środki własne
24.	Nadleśnictwo Gościeradów	0,00	środki własne
25.	Nadleśnictwo Józefów	145 000,00	środki własne
26.	Nadleśnictwo Kraśnik	5 472,12	środki własne
27.	Nadleśnictwo Mircze	62484,46	środki własne
28.	Poleski Park Narodowy	391 100,00	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie, EOG
29.	Nadleśnictwo Puławy	0,00	środki własne
30.	Nadleśnictwo Radzyń Podlaski	0,00	środki własne
31.	Roztoczański Park Narodowy	2 450 000,00	środki własne, POIiŚ, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie, Fundacja PGE, Fundacja LHS
32.	Nadleśnictwo Sobibór	0,00	środki własne
33.	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Włodawa	56019,37	środki własne

2.9.2. ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

2.9.2.1. ZP. 6. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych

ZP.6.1. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa

Jednostki i instytucje realizujące zadanie jak urzędy gmin, starostwa powiatowe przeznaczyły na te zadanie w latach 2021-2022 808 065,83 zł ze środków własnych i dofinansowania DGLP. Gmina Turobin planuje wykonanie UPUL w roku 2024. Powiat Radzyński jest w trakcie opracowywania dokumentacji, jego zakończenie planowane jest w roku 2023. Starostwo Powiatowe w Zamościu również przystąpiło do wykonania UPUL, jego realizacja została pokryta w 50% kwoty netto przez Lasy Państwowe.

Tabela 78 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.6.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	powiat:		
2.	białski	150 985,40	środki własne, Fundusz Leśny
3.	hrubieszowski	93 265,89	środki własne
4.	lubartowski	125 958,50	środki własne
5.	opolski	178 007,23	środki własne, dofinansowanie DGLP Warszawa
6.	włodawski	156 616,14	środki własne, Fundusz Leśny
7.	zamojski	103 232,67	środki własne, Fundusz Leśny

ZP.6.2. Uwzględnianie w planach urządzenia lasu przebudowy drzewostanów monokulturowych, które są niezgodne z siedliskiem

Większość z instytucji objętych realizacją zadania posiada aktualny PUL, w których uwzględnione są działania mające na celu przebudowę lasu. Na przykład Nadleśnictwo Tomaszów na dzień 18.07.2023 objęło przebudową drzewostanów powierzchnią 11,67 ha (2021 r. - 4,78 ha, 2022 r. - 4,47 ha, 2023 r. - 2,42 ha). Łączny koszt działań dla wszystkich instytucji objętych zadaniem wyniósł 396 517,96 zł.

Tabela 79 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.6.2. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	Nadleśnictwo Biała Podlaska	109 337,00	środki własne
3.	Nadleśnictwo Międzyrzec	2 213,00	środki własne
4.	Nadleśnictwo Tomaszów	220 000,00	środki własne
5.	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Włodawa	64 967,96	środki własne

ZP.6.3. Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne

Realizacja zadania prowadzona była w ramach obowiązków służbowych, w trybie ciągłym zgodnie z między innymi ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach i Instrukcją Ochrony Lasu. W związku z tym koszty działania się trudne do oszacowania, natomiast Instytut Badawczy Leśnictwa szacuje, że przeznaczyl na to działanie w latach 2021-2022 łącznie 450 000 zł.

Tabela 80 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.6.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	Nadleśnictwo Chotyłów	0,00	środki własne
3.	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Włodawa	225 000,00	GIOŚ (NFOŚiGW), PGL LP (DGLP)
4.	Nadleśnictwo Sobibór	b.d.	środki własne
5.	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Włodawa	b.d.	środki własne

ZP.6.4. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych

W ramach zadania Nadleśnictwo Janów Lubelski wykonało remont urządzeń wodnych, a Nadleśnictwo Włodawa przeprowadziło działania mające na celu zwiększenie retencji na obszarach leśnych. Łączne koszty poniesione w latach 2021-2022 ze środków własnych nadleśnictw oraz POIiŚ wynosiły 727 532,9 zł.

Tabela 81 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.6.4. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	Nadleśnictwo Janów Lubelski	26 329,67	środki własne
3.	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Włodawa	701 203,23	środki własne , POIiŚ

ZP.6.5. Inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu, m.in. rozwój systemów monitorowania zagrożenia pożarowego oraz infrastruktury przeciwpożarowej

Inwestycję związane ze zwiększeniem ochrony przeciwpożarowej lasu zrealizowały między innymi Nadleśnictwo Gościeradów, Nadleśnictwo Kraśnik (które wybudowało drogę dojazdu

przeciwpożarowego D15 w leśnictwie Wrzelowiec), a także Nadleśnictwo Międzyrzec Podlaski, które zmodernizowało i wyremontowało punkty czerpania wody.

Łączny budżet na realizację zadania w latach 2021-2022 wyniósł 1 838 823,21 zł, były to środki własne, krajowe, a także z POIiŚ.

Tabela 82 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.6.5. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1. 1.	gmina wiejska:		
2.	Dzwola	0,00	środki własne
3.	Hańsk	148 524,10	środki własne, środki krajowe
4.	powiat:		
5.	rycki	350,00	środki własne
6.	podmioty:		
7.	Nadleśnictwo Chotyłów	678 318,00	środki własne , POIiŚ
8.	Nadleśnictwo Gościeradów	5 000,00	środki własne
9.	Nadleśnictwo Kraśnik	724 165,46	środki własne
10.	Nadleśnictwo Międzyrzec	120 437,38	środki własne
11.	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Włodawa	162 028,27	środki własne , POIiŚ

ZP.6.6.Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych oraz zmiana klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną

Powiat lubartowski na uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych oraz zmiana klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną przeznaczył łącznie 47 844,8 zł pochodzących ze środków własnych.

Tabela 83 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.6.6. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Hańsk	0,00	środki własne
3.	powiat:		
4.	białski	0,00	środki własne
5.	lubartowski	47 844,80	środki własne
6.	opolski	0,00	środki własne
7.	tomaszowski	0,00	środki własne

2.9.3. ZP.III. Zwiększanie lesistości

2.9.3.1. ZP.7. Zwiększenie lesistości

ZP.7.1. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej

Właściciele gruntów leśnych i PGL LP (m.in. Nadleśnictwo Gościeradów czy Nadleśnictwo Międzyrzec Podlaski) w ramach realizacji sporządzili nieodpłatne plany zalesieniowe w ramach PROW oraz zalesienie gruntu pod uprawę testującą świerka. Łącznie przeznaczono na te działania w latach 2021-2022 37 898,85 zł ze środków własnych i PROW.

Tabela 84 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.7.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Puchaczów	1 992,06	środki własne
3.	podmioty:		
4.	Nadleśnictwo Chotyłów	11 669,05	środki własne
5.	Nadleśnictwo Gościeradów	b.d.	PROW
6.	Nadleśnictwo Międzyrzec	12 210,82	środki własne
7.	Nadleśnictwo Puławy	2 478,55	środki własne
8.	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Włodawa	7 459,37	środki własne
9.	Nadleśnictwo Strzelce	2 089,00	środki własne

ZP.7.2. Zmiana klasyfikacji gruntów zalesionych oraz na których postępuje sukcesja naturalna

Zmianę klasyfikacji gruntów zalesionych oraz tych z postępującą sukcesją naturalną na terenie województwa lubelskiego w 2021-2022 przeprowadziło: Starostwo Powiatowe w Biłgoraju, Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim, Starostwo Powiatowe w Rykach. Dodatkowo działanie to przeprowadzono na terenie powiatów tj.: lubartowski, tomaszowski oraz zamojski. Łączny koszt realizacji wyniósł 100 271,03 zł i był sfinansowany ze środków własnych.

ZP.7.3. Promowanie zalesień jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo

ARiMR i Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego na promowanie zalesień jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo w latach 2021-2022 przeznaczył 16 499 064,86 zł ze środków własnych i PROW.

Tabela 85 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania ZP.7.3. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022.

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	podmioty:		
2.	ARiMR Lubelski Oddział Regionalny	8 249 532,43	środki własne, PROW

2.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Tabela 86 Cele, kierunki interwencji i zadania określone w ramach zagrożenia poważnymi awariami

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
1.	PAP.I Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków	PAP.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	PAP.1.1. Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii	monitorowanie: WIOŚ w Lublinie
			PAP.1.2. Prowadzenie i aktualizowanie rejestru poważnych awarii oraz	monitorowanie: WIOŚ w Lublinie

Lp.	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3	4	5
			zakładów mogących powodować poważną awarię	
			PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych	monitorowanie: Sprawcy awarii, PSP
			PAP.1.4. Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP	monitorowanie: powiaty, gminy, WIOŚ, PWIS
		PAP.2. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń	PAP.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	monitorowane: powiaty, gminy, służby interwencyjne, WIOŚ, Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego

2.10.1. PAP.I Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków

2.10.1.1.PAP.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

PAP.1.1. Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii

Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania.

PAP.1.2. Prowadzenie i aktualizowanie rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważną awarię

Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest organem właściwym do realizacji zadań Ministra Środowiska w sprawach: przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznych skutków awarii przemysłowych oraz awaryjnego zanieczyszczeniom wód granicznych. GIOŚ realizuje niniejsze zadanie, prowadzi i aktualizuje rejestr poważnych awarii oraz wykaz zakładów mogących powodować poważne awarie przemysłowe.

PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych

Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie współdziała z organami powołanymi do usuwania skutków poważnych awarii. Dla sprawnego powiadamiania organów właściwych do zapobiegania i likwidowania skutków poważnych awarii WIOŚ Lublin opracował system powiadamiania i podejmowania działań alarmowych w sytuacji wystąpienia awarii na terenie województwa.

PAP.1.4. Poprawa stanu technicznego służb WIOŚ, PWIS i OSP.

Głównymi zadaniami jakie zostały wykonane przez samorządy to między innymi: dotacje na zakup sprzętu pożarniczego oraz wyposażenia strażaków, organizowanie konkursów z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego, ratownictwa i ochrony ludności, zakup umundurowania, akumulatorów oraz pomp. W 2022 roku został również zakupiony wóz ratowniczo – gaśniczy dla OSP Kiełczewice Górne. Na potrzebę wykonania zadania zostały również zakupione przyczepy samochodowe, namioty, 5 kompletów specjalnej odzieży ochronnej, pompy szlamowe, kombinezony strażackie, a także pralki, suszarki, kaski i rękawice. Przedstawione zadania zostały już zakończone. Gminy jakie wykonały te

zadania to: Lubartów, Starostwo Powiatowe Biała Podlaska oraz Biłgoraj, a także Frampol, Krasnystaw, Nielisz, Rejowiec Fabryczny, Strzyżewice oraz Terespol.

Jednym z zadań ciągłych wykazało się miasto Szczebrzeszyn, 2021 roku oraz w 2022 roku na potrzeby OSP zakupiono wyposażenie samochodów strażackich między innymi: koce ratunkowe, tlen medyczny, pompy pływające, węże ssawne, a także dokonano modernizacji budynków remiz strażackich. Dodatkowo w 2021 roku udzielono dla OSP w Bodaczowie dotację w wysokości 376 560 zł na zakup i dostawę samochodu pożarniczego - ratowniczo - gaśniczego MAN TGM. Wartość samochodu to 829 656,00 zł. Straż Pożarna na zakup samochodu w kwocie 453 096 zł pozyskała dotację ze źródeł zewnętrznych. Dla OSP Złojec zostały zakupione średnie oraz duże motopompy, natomiast dla OSP Nielisz został zakupiony samochód strażacki. Jako zadanie ciągłe jest kupowane wyposażenie i sprzęt dla OSP w Komarowie Osada. Gmina wiejska Dzwola wykorzystuje fundusze na zakup sprzętu specjalistycznego dla jednostek OSP z terenu gminy, pokrywa wydatki na bieżące potrzeby itp. Wydawane są również pieniądze na bezpieczeństwo publiczne oraz ochronę przeciwpożarową dla jednostek OSP z terytorium gminy. Urząd gminy Ułęż jest w trakcie przygotowywania zadania, planowany czas zakończenia to lata 2023-2024. Starostwo powiatowe w Radzynie Podlaskim nie przystąpiło do wykonania zadania. Łącznie w 2021 r. gminy przeznaczyły na to zadanie 6 769 802,45 zł. Natomiast w roku 2022 samorządy przeznaczyły na wymienione zadania 8 006 495,00 zł, jest to o 1 209 695,55 zł więcej w porównaniu do 2021 roku.

Tabela 87 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania PAP.1.4. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	129 800,00	środki własne,
3.	Batorz	601 431,68	Fundusz Przeciwdziałania COVID-19, KSRG, Starostwo Powiatowe
4.	Lubartów	176 596,56	środki własne, Fundusz Przeciwdziałania COVID-19
5.	Biłgoraj	543 965,81	b.d.
6.	Dzwola	3 035 800,02	środki własne
7.	Komarów-Osada	5 199,16	środki własne
8.	Krasnystaw	35 000,00	środki własne
9.	Łopiennik Górny	4 500,00	środki własne, Fundusz Przeciwdziałania COVID-19
10.	Nielisz	941 503,50	środki własne
11.	Puchaczów	2 402 540,55	środki własne, WFOŚiGW KSRG
12.	Rejowiec Fabryczny	100 749,93	środki własne, WFOŚiGW w Lublinie
13.	Stary Brus	33 196,22	środki własne, WFOŚiGW,
14.	Strzyżewice	980 000,00	Fundusz Przeciwdziałania COVID-19, MSWiA środki własne
15.	Turobin	152 438,28	środki własne, MSWiA
16.	Wojcieszków	1 367 113,44	środki własne
17.	gmina miejska:		
18.	Bełżyce	1 155 000,00	środki własne, dofinansowanie MSWiA
19.	Frampol	61 000,00	środki własne
20.	Międzyrzec Podlaski	621 800,00	środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, Komenda Główna PSP

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
			w Warszawie, Urząd Wojewódzki Woj. Lubelskiego
21.	Terespol	50 930,00	środki własne
22.	gmina miejsko – wiejska:		
23.	Nałęczów	131 292,00	środki własne
24.	Piaski	363 800,00	środki własne
25.	powiat:		
26.	białski	165 000,00	środki własne
27.	biłgorajski	130 000,00	środki własne
28.	opolski	119 205,88	środki własne
29.	tomaszowski	16 000,00	środki własne
30.	rycki	15 000,00	środki własne
31.	podmioty:		
32.	Ochotnicza Straż Pożarna w Firleju	308 500,00	środki gminy, środki krajowe
33.	Straż Miejska Krasnystaw	17 227,43	środki własne
34.			
35.	OSP Rejowiec	81 086,00	WFOŚiGW, PROW
36.	OSP Serokomla, OSP Charlejew	21 999,00	środki własne
37.	OSP Stanin	65 320,00	środki własne
38.	OSP Szczepieszyn	796 074,73	środki własne

2.10.1.2.PAP.2. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych

PAP.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców

Urząd Miejski w Bełżycach przeznaczył środki na zakup nowych jednostek dla OSP na terenie gminy Bełżyce, które w ramach swojej działalności prowadzą Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze i przeprowadzają różnego rodzaju działania mające na celu wsparcie edukacji. Gmina Komarów Osada zadanie zrealizowała poprzez zakup nagród dla zwycięzców i uczestników ogólnopolskiego turnieju o wiedzy pożarniczej. Miasto Terespol wykorzystało środki na zmodyfikowanie strony internetowej, a także tablice ogłoszeń w urzędzie. Teraz będą umieszczane w formie fizycznej oraz elektronicznej wiadomości o zagrożeniach. Wiele samorządów nie przystąpiło do wykonania zadania związanego z zagrożeniami dla mieszkańców. Gminy, które nie zrealizowały zadania to: Wojślawice, Strzyżewice, Stary Brus, Ludwin, Łopiennik Górny, Konopnica, Izbica, Hańsk oraz Dzwola. Zadań nie zrealizował również Tomaszów Lubelski oraz Radzyń Podlaski. Według przedstawionych danych od samorządów, tylko gmina Komarów Osada przeznaczyła fundusze na zadanie dotyczące edukacji w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia, w wysokości 803,31 zł w 2021 roku, natomiast w 2022 roku było to 827,78 zł.

Tabela 88 Zestawienie danych dotyczących realizacji zadania PAP.2.1. na terenie woj. lubelskiego w latach 2021-2022

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
1	2	3	4
1.	gmina wiejska:		
2.	Adamów	0,00	środki własne
3.	Dzwola	0,00	środki własne
4.	Hańsk	0,00	środki własne
5.	Komarów-Osada	1 631,09	środki własne
6.	Konopnica	0,00	środki własne
7.	Łopiennik Górny	0,00	środki własne
8.	Stanin	0,00	środki własne
9.	gmina miejska:		

Lp.	Gmina/ powiat	Koszt realizacji w latach 2021 - 2022 [zł]	Źródło dofinansowania
10.	Bełżyce	0,00	środki własne
11.	Międzyrzec Podlaski	0,00	środki własne
12.	Terespol	0,00	środki własne
13.	powiat:		
14.	opolski	0,00	środki własne
15.	tomaszowski	0,00	środki własne

3. Analiza osiągniętego efektu ekologicznego wraz z weryfikacją monitoringu wdrażania Programu ochrony środowiska

W niniejszym rozdziale uwzględnione zostały w formie tabelarycznej informacje na temat wartości wyznaczonych wskaźników, które zostały określone w obowiązującym Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027. Odniesione zostały do wartości docelowych i oczekiwanych trendów. Wskaźniki posłużyły do przeanalizowania osiągniętych efektów ekologicznych oraz w ocenie realizacji wyznaczonych celów.

Tabela 89 Wskaźniki środowiskowe wyznaczone do monitoringu Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku 2018 [*lub w roku 2017]	Źródło danych	Oczekiwany trend zmian w wyniku realizacji POŚ do 2023 r.	Docelowa wartość wskaźnika	Rok	
							2021	2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ochrona klimatu i jakości powietrza								
1.	liczba stref z przekroczeniami stężeń dopuszczalnych i docelowych na terenie województwa	szt.	PM10 – 2;	WIOŚ, GIOŚ	-	PM10 – 0;	0	0
2.		szt.	PM2,5 – 2;	WIOŚ, GIOŚ	-	PM2,5 – 0;	2	1
3.		szt.	BaP - 2	WIOŚ, GIOŚ	-	BaP - 0	2	1
4.	emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	5 088 064	GUS	-	4 800 000	4 927 096	5 787 664
5.	emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	1 483	GUS	-	1 000	1179,0	1050
6.	sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe	GJ/rok	8 233 694,0*	GUS	-	8 200 000,0	8 432 567,0	7 817 466
7.	udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem	%	18,64 (rok 2016)	GUS, UMWL	+	20	B.d.	B.d.
8.	liczba czynnych przyłączy sieci gazowej do budynków ogółem	szt.	156 617	GUS	+	170 000	172 598	177 238
9.	liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską	mln osób	128,8	GUS	-	130	90,4	105,6

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku 2018 [*lub w roku 2017]	Źródło danych	Oczekiwany trend zmian w wyniku realizacji POŚ do 2023 r.	Docelowa wartość wskaźnika	Rok	
							2021	2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
10.	długość ścieżek rowerowych	km	762	GUS	+	800	1 099,3	1 159,4
Zagrożenia hałasem								
11.	liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas w województwie (wskaźnik LDWN)	osoby	7 517	POŚPH	-	5 000	B.d.	B.d.
Promieniowanie Elektromagnetyczne (PEM)								
12.	liczba osób narażonych na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne	osoby	0	WIOŚ, GIOŚ	-	0	0	0
Gospodarowanie wodami								
13.	udział JCWP o stanie/ potencjale (ekologicznym) dobrym i bardzo dobrym	[%]	25*	WIOŚ, GIOŚ	+	75	15,0	B.d.
14.	udział JCWPd o dobrej lub zadowalającej jakości	[%]	32*	WIOŚ, GIOŚ	+	90	B.d.	B.d.
15.	efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe	[km/rok]	4,6	GUS	+	5	0,0	0,0
16.	pojemność obiektów małej retencji wodnej	[dam3]	9 465,20	GUS	+	10 000,0	10 610,5	10 803,4
Gospodarka wodno – ściekowa								
17.	zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	dam ³	292 389,3	GUS	-	290 000,0	287 700,2	280 195,6
18.	udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	35,87	GUS	-	30	35,2	35,8
19.	odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej	%	87	GUS	+	90	87,5	87,7
20.	odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej	%	52,7	GUS	+	60	54,0	54,2

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku 2018 [*lub w roku 2017]	Źródło danych	Oczekiwany trend zmian w wyniku realizacji POŚ do 2023 r.	Docelowa wartość wskaźnika	Rok	
							2021	2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Zasoby geologiczne								
21.	Wydobycie węgla kamiennego	tys. t	6 924	PIG PIB	+/-	6 924	7508	6 272
Gleby (GI)								
22.	liczba beneficjentów przystępujących do realizacji pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznego	szt.	-	ARiMR	+/-	500	8557	9220
23.	udział gruntów bardzo kwaśnych i kwaśnych (grunty użytkowane rolniczo)	%	26	OSCHR, IUNG	-	20	B.d.	B.d.
24.	powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych poddana rekultywacji	ha	61	GUS	+	70	60	110
Gospodarka Odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów								
25.	masa odebranych odpadów komunalnych	Mg	488 074,78	Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego	+	500 000,0	606 563,45	541 411,39
26.	masa unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest	Mg	120 233,944	Baza azbestowa	+	1 132 258,390	60 625,34	38 644,35
27.	udział odpadów zebranych selektywnie do ogółu odpadów	%	32,6	GUS	+	40	50	48,5
Zasoby przyrodnicze								
28.	liczba ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000	szt.	78	RDOŚ	+	135	81	91
29.	liczba ustanowionych planów ochrony dla parków krajobrazowych	szt.	2	ZPKWL	+	17	3	0
30.	liczba opracowanych planów ochrony dla rezerwatów przyrody	szt.	0	RDOŚ	+	86	10	10

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku 2018 [*lub w roku 2017]	Źródło danych	Oczekiwany trend zmian w wyniku realizacji POŚ do 2023 r.	Docelowa wartość wskaźnika	Rok	
							2021	2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
31.	liczba siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych monitoringiem ⁶	szt.	-	RDOŚ, GIOŚ, PGL LP	+	40	1	1
32.	powierzchnia siedlisk oraz liczba gatunków objętych zabiegami czynnej ochrony	ha / szt.	-	RDOŚ, PGL LP, ZPKWL, Parki Narodowe	+	50 ha siedlisk, 15 gatunków	4551,45 / 94	4432,54 / 98
33.	lesistość	%	23,4	GUS	+	24	23,4	23,5
Zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi								
34.	liczba poważnych awarii	szt.	8	WIOŚ	-	0	1	B.d.

⁶ Dla wskaźnika nie został określony dokładny sposób obliczania i raportowania. jako najbardziej kompletne przyjęto dane przesłane przez RDOŚ w Lublinie

Na etapie pozyskiwania danych i przygotowania Raportu dla 4 wskaźników dla roku 2021 oraz 6 wskaźników dla 2022 roku nie były dostępne dane. Brak danych dotyczył wskaźników opisujących stan środowiska w takich obszarach jak: Ochrona klimatu i jakości powietrza, Zagrożenie hałasem, Gospodarowanie wodami, Gleby oraz Poważne awarie.

W obszarze interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza największą poprawę osiągnięto w zakresie spadku liczba stref z przekroczeniami stężeń dopuszczalnych i docelowych na terenie województwa (wskaźniki PM10, PM_{2,5}, BaP) i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych. Odnotowano znaczny wzrost (wbrew oczekiwanemu trendowi) emisji zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych, znacznie przekraczając docelowe wartości wskaźnika. Liczba czynnych przyłączy sieci gazowej do budynków przekroczyła w 2021 roku wartość docelową. Podobnie w przypadku długości ścieżek, już w 2021 przekraczała znacznie przyjęte docelowe wartości. Efekty ekologiczne podjętych działań w zakresie realizowania celu Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego nie są jednoznaczne. Zauważalna jest poprawa w liczbie stref z przekroczeniami stężeń dopuszczalnych i docelowych na terenie województwa. Jednocześnie jednak jest wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych. Zmiany w wartościach poszczególnych wskaźników nie wykazują jednoznacznego pozytywnego trendu.

W przypadku obszaru Zagrożenia hałasem wyznaczono tylko 1 wskaźnik, który dotyczy liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas w województwie (wskaźnik LDWN). Źródłem danych jest Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego, który jest aktualizowany co 5 lat. Kolejna aktualizacja zaplanowana została poza okres raportowania. W związku z tym nie było możliwości określenia wartości dla raportowanych lat a tym samym określenia stopnia realizacji celów w tym obszarze.

W przypadku obszaru Pola Elektromagnetyczne, liczba osób narażonych na ponad-normatywne promieniowanie elektromagnetyczne w 2021 oraz 2022 roku, pozostawała bez zmian na docelowym poziomie wynoszącym 0 osób. Tym samym należy stwierdzić, że cel jakim jest Ochrona przed polami elektromagnetycznymi, był w pełni zrealizowany przez okres raportowania.

W obszarze Gospodarowanie wodami zauważono pozytywny trend we wzroście pojemności obiektów małej retencji wodnej, która w 2022 roku wyniosła 10 803,4 dam³ i była wyższa niż wyznaczona wartość docelowa. W przypadku oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych lub podziemnych nie można było ocenić zmian ze względu na brak danych dla 2022 roku. W latach 2021 i 2022 efekty rzeczowe inwestycji polegających na budowie obwałowań przeciwpowodziowych wynosiły 0,0 km. Ze względu na znaczący brak danych trudno określić efekty ekologiczne prowadzonych działań w obszarze Gospodarowanie wodami.

Cel Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej został skwantyfikowany za pomocą 4 wskaźników. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności systematycznie spadała i zarówno w 2021 roku jak i 2022. Ilość zużytej wody spełniała zakładany trend i była mniejsza niż docelowa wartość wskaźnika. Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem wzrastał wbrew oczekiwanemu trendowi i przekraczał w latach raportowania wartość docelową. W przypadku odsetka osób korzystających z sieci wodociągowej oraz odsetka osób korzystających z sieci kanalizacyjnej zauważalny jest systematyczny wzrost co wpisuje się w wyznaczony cel. Żaden jednak nie osiągnął wartości docelowej. Oznacza to występowanie pozytywnego efektu ekologicznego prowadzonych działań, jednak dynamika realizacji celu jest mniejsza niż zakładana.

W obszarze Zasoby geologiczne do określenia efektów ekologicznych wyznaczono 1 wskaźnik Wydobywanie węgla kamiennego. W 2022 roku znacząco spadł względem 2021 roku i był poniżej wartości

docelowej. Spadek wydobycia węgla kamiennego jest wartością oczekiwaną w kontekście realizacji celu jakim jest Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi. Tym samym efekt ekologiczny podjętych działań jest pozytywny w tym obszarze.

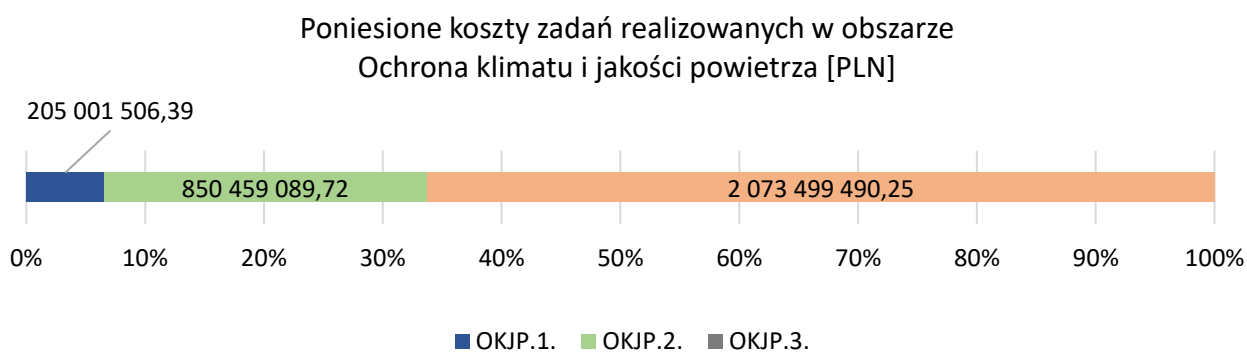
W obszarze Gleby realizacja wyznaczonego celu określona była na podstawie dwóch wskaźników: liczba beneficjentów przystępujących do realizacji pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznego oraz powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych poddana rekultywacji. Dla obu z nich zidentyfikowano pozytywny trend zmian. Liczba beneficjentów znacząco przewyższała wartość docelową dla każdego raportowanego roku. Wartość drugiego wskaźnika dla 2022 roku była znacząco większa niż wartość docelowa (o prawie 60% więcej poddano rekultywacji powierzchni gruntów zdegradowanych i zdewastowanych niż zakładana wartość docelowa). Tym samym w oparciu o dane wskaźnikowe należy uznać, że realizowano cel jakim była Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu była prowadzona.

W Gospodarce odpadami zgodnie z wyznaczonymi wskaźnikami oczekuje się wzrostu masy odebranych odpadów komunalnych. W latach 2021 i 2022 była większa niż wyznaczona wartość docelowa. Również pozytywne zmiany zaobserwowano w przypadku udziału odpadów zebranych selektywnie do ogółu odpadów. W latach raportowania wskaźnik spełniał oczekiwane wartości wyznaczone w programie ochrony środowiska. W przypadku trzeciego wskaźnika stwierdzono, że w tym zakresie cel nie jest realizowany prawidłowo. Masa unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest nie była na znacząco niższym poziomie niż wartość docelowa lub bazowa. Roczna ilość unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest jest na niewystarczającym poziomie. W związku z tym należy uznać, że cel Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa lubelskiego jest na odpowiednim poziomie jednak z zastrzeżeniem, że kierunek interwencji Gospodarka odpadami zawierającymi azbest wymaga zintensyfikowania działań.

W obszarze Zasoby przyrodnicze wyznaczono 3 cele. Na podstawie analizy wskaźnikowej należy stwierdzić, że cel Zwiększanie lesistości oraz Prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej został zrealizowany, ponieważ wskaźnik lesistość w 2022 roku wzrósł o 0,1% względem roku bazowego. W przypadku celu Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej wyznaczono więcej wskaźników. Powierzchnia siedlisk oraz liczba gatunków objętych zabiegami czynnej ochrony była zdecydowanie na wysokim poziomie biorąc pod uwagę wyłącznie dane uzyskane dla parków narodowych. W przypadku wskaźników odnoszących się do planów ochrony i planów zadań ochronnych nie osiągnięto docelowych wartości wskaźników. Liczba ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wynosiła na koniec 2022 roku 91 z oczekiwanych 135, liczba opracowanych planów ochrony dla rezerwatów przyrody jedynie 10 względem wyznaczonej wartości docelowej wynoszącej 86. W latach 2021-2022 ustanowiono 3 plany ochrony dla parków krajobrazowych, tym samym ich łączna liczba wynosi 5. Wartość docelową ustanowiono na 17. Tym samym cel Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej jest realizowany, jednakże nie na takim poziomie jak przyjęto w Programie ochrony środowiska. W obszarze Zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi stopień realizacji celu w analizie wskaźnikowej oparto o liczbę poważnych awarii. Dane pozyskano jedynie dla 2021 roku, w którym odnotowano 1 poważną awarię. Wartość docelowa wynosi 0. W związku z tym w 2021 roku cel Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków był bliski zrealizowaniu.

4. Podsumowanie stopnia realizacji zadań ujętych w Programie

W ramach obszaru **Ochrona klimatu i jakości powietrza** wyznaczono cel Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu w ramach, którego zdefiniowano 4 kierunki interwencji. Każdy z nich był realizowany w latach 2021-2022. Wszystkie zadania wyznaczone w ramach kierunku interwencji OKJP.1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie lubelskim; OKJP.2. Poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z produkcji ciepła ; OKJP.3. Zmniejszenie emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego były realizowane. W kierunku interwencji OKJP.4. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych oraz energetyki zawodowej oraz produkcji ciepła nie uzyskano informacji na temat realizacji zadań OKJP.4.1. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej oraz OKJP.4.2. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych. Na poniższym wykresie przedstawiono poniesione koszty w obszarze w podziale na poszczególne kierunki interwencji.

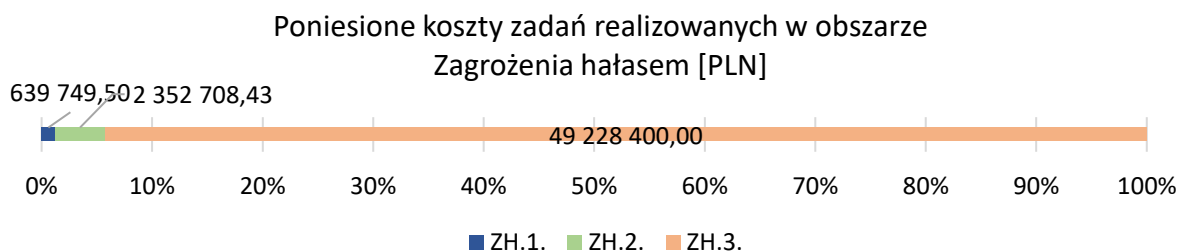

Rysunek 1 Poniesione koszty zadań realizowanych w obszarze Ochrona klimatu i jakości powietrza

W raportowanym okresie realizowano wiele inwestycji dofinansowanych ze środków WFOŚiGW i NFOŚiGW, Państwowego Funduszu Celowego Rozwoju Dróg, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, a także w ramach unijnych programów POIiŚ 2014-2020 i RPO WM 2014-2020, pozyskiwano również środki z programów takich jak „Czyste Powietrze” czy Polski Ład. W dalszym ciągu należy kontynuować działania ograniczające niską emisję poprzez rozbudowę centralnych systemów ciepłowniczych (promocja ciepła systemowego), ograniczenie strat ciepła w budynkach i na przesyle, zmianę paliwa oraz sposobu ogrzewania indywidualnego budynków, propagowanie ekologicznych nośników energii (gaz) oraz eliminowanie węgla (np. pełne wdrożenie opracowanych programów ograniczenia niskiej emisji). Dodatkowo należy prowadzić działania mające na celu ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych i przemysłowych, a także zwiększyć wytwarzanie i promowanie energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych.

W ramach obszaru **Zagrożenia hałasem** wyznaczono 1 cel: Poprawa klimatu akustycznego w województwie lubelskim. Wszystkie zadania w kierunkach interwencji ZH.1. Zarządzanie jakością klimatu akustycznego w województwie i ZH.2. Poprawa standardów klimatu akustycznego były realizowane zgodnie z przepisami prawa i potrzeb odpowiedzialnych podmiotów. W przypadku zadania wyznaczonego w ramach kierunku interwencji ZH.3. Ograniczanie hałasu przemysłowego nie uzyskano informacji na temat jego realizacji. Głównym źródłem finansowania inwestycji były środki własne

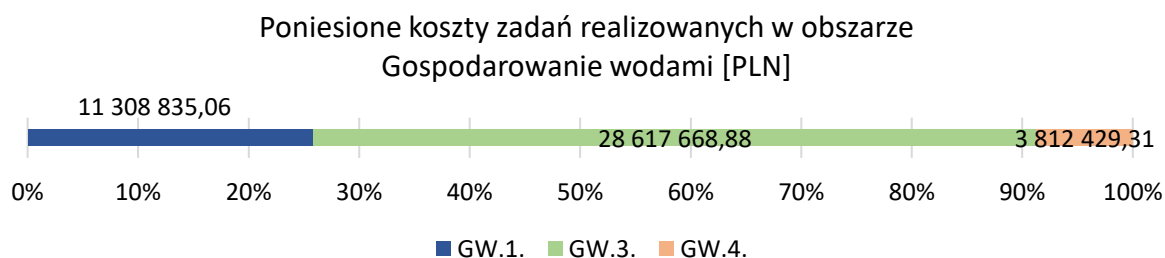
podmiotów. Na poniższym wykresie przedstawiono poniesione koszty w obszarze w podziale na poszczególne kierunki interwencji.

Rysunek 2 Poniesione koszty zadań realizowanych w obszarze Zagrożenia hałasem [PLN]

W obszarze **Pola elektromagnetyczne** wyznaczono 2 zadania, które były realizowane. W 2020 roku zakończona została realizacja badań monitorujących poziom pól elektromagnetycznych (PEM), które były przeprowadzane w ramach trzyletnich cykli pomiarowych dla województwa lubelskiego. Analiza przeprowadzonych badań w 2020 roku wykazała, że żadnym z 45 poddanych pomiarom punktów nie stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych w obszarze pól elektromagnetycznych. W odniesieniu do 34 punktów pomiarowych, zmierzone wartości nie przekroczyły dolnego progu oznaczalności sondy pomiarowej. W latach 2021-2022, jednostki samorządu terytorialnego z obszaru województwa lubelskiego wprowadziły istotne zmiany do swoich planów zagospodarowania przestrzennego. Te modyfikacje dotyczyły szczególnie działań i inicjatyw podejmowanych w celu ochrony przed wpływami pól elektromagnetycznych.

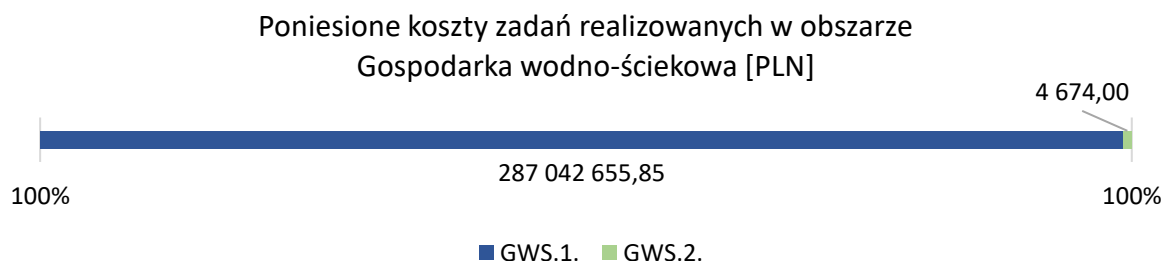
W obszarze **Gospodarowania wodami** wyznaczono 2 cele, dla których zadania w znacznym stopniu były realizowane. Nie uzyskano informacji jedynie o realizacji zadań GW.1.1. Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie, co nie oznacza, że nie było realizowane. Największe inwestycje realizowane były przez RZGW w Lublinie, która przeznaczyła na budowę, rozbudowę i modernizację zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych ponad 9 mln zł oraz razem z innymi podmiotami zrealizowano inwestycje warte ponad 11 mln zł w ramach zadania GW.3.3. Budowa, rozbudowa oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych i infrastruktury towarzyszącej. Na poniższym wykresie przedstawiono poniesione koszty w obszarze w podziale na poszczególne kierunki interwencji.

Rysunek 3 Poniesione koszty zadań realizowanych w obszarze Gospodarowanie wodami

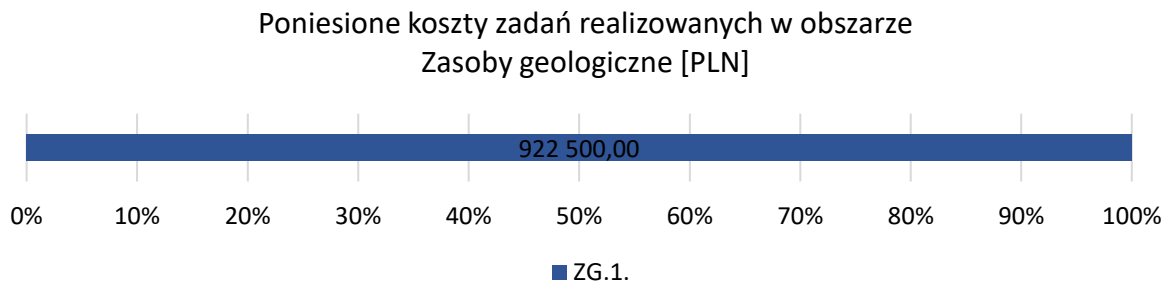
W obszarze **Gospodarka wodno-ściekowa** wyznaczono 1 cel: GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej, w ramach którego wyznaczono 2 kierunki interwencji. W ramach kierunku GWS.1. Poprawa funkcjonowanie systemu gospodarki wodno-ściekowej realizowano wszystkie wyznaczone zadania. W szczególności prowadzono działania w GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz GWS.1.3. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej. Sumaryczny koszt inwestycji w ramach całego obszaru wyniosły ponad 280 mln zł. Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat

realizacji zadania GWS.2.1. Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody przemysłowych w zakładach wyznaczone w ramach kierunku interwencji GWS.2. Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych. Na poniższym wykresie przedstawiono poniesione koszty w obszarze w podziale na poszczególne kierunki interwencji.

Rysunek 4 Poniesione koszty zadań realizowanych w obszarze Gospodarka wodno-ściekowa

W obszarze **Zasoby geologiczne** wyznaczono 3 zadania w ramach jednego kierunku interwencji i celu. Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania ZG.1.2. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik. Zadanie ZG.1.3. Rekultywacja terenów po zakończonym wydobyciu było realizowane przez Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. ZG.1.1. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż oraz kontrola realizacji ich warunków było realizowane tylko w przypadku występowania przez podmioty zewnętrzne o koncesję lub stwierdzenia przeprowadzenia kontroli przez odpowiedzialne podmioty. Na poniższym wykresie przedstawiono poniesione koszty w obszarze w podziale na poszczególne kierunki interwencji.

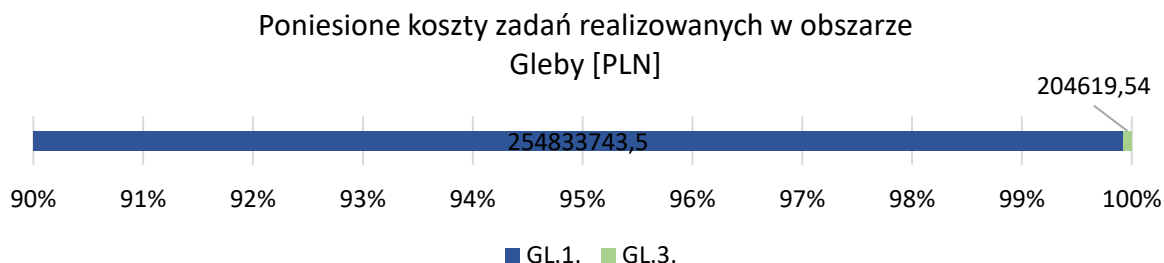
Rysunek 5 Poniesione koszty zadań realizowanych w obszarze Zasoby geologiczne

W ramach obszaru interwencji **Gleby** wyznaczono jeden cel: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu. W ramach niego określono 2 kierunki interwencji, dla których wyznaczono 10 zadań. Na etapie przygotowywania Raportu nie uzyskano informacji na temat realizacji czterech z nich:

- GL.1.3. Realizacja zadań wskazanych w pakietach rolno- środowiskowo- klimatycznych;
- GL.2.1. Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi;
- GL.2.2. Remediacja gleb na terenach, na których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi;
- GL.3.2. Zabezpieczanie istniejących osuwisk z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych;

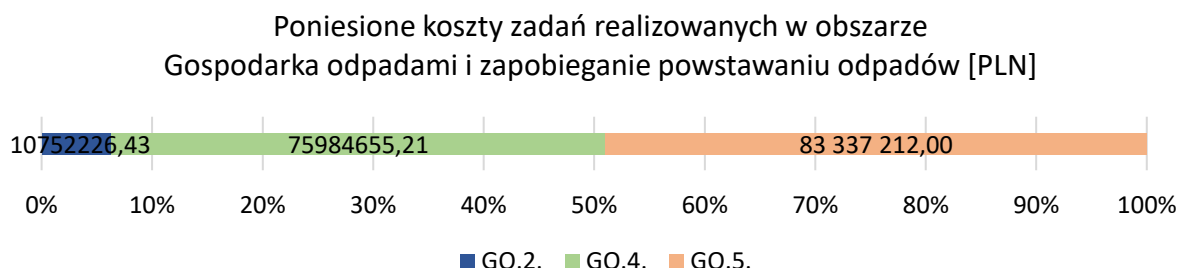
Największe środki przeznaczone zostały w zadaniu GL.1.3. Realizacja zadań wskazanych w pakietach rolno- środowiskowo- klimatycznych. Zadanie zostało zrealizowane przez ARiMR w Lublinie oraz jest ciągle realizowane przez LODR w Końskowoli. Koszt podjętych działań wyniósł 197 040 779,20 zł.

Na poniższym wykresie przedstawiono poniesione koszty w obszarze w podziale na poszczególne kierunki interwencji.

Rysunek 6 Poniesione koszty zadań realizowanych w obszarze Gleby

W obszarze **Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów** praktycznie wszystkie zadania były realizowane. Jedynie nie uzyskano informacji na temat realizacji zadania GO.2.1. Opracowanie aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego. W szczególności podjęto znaczną liczbę działań w zadaniach wyznaczonych dla kierunku działania GO.4. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami. Na poniższym wykresie przedstawiono poniesione koszty w obszarze w podziale na poszczególne kierunki interwencji.

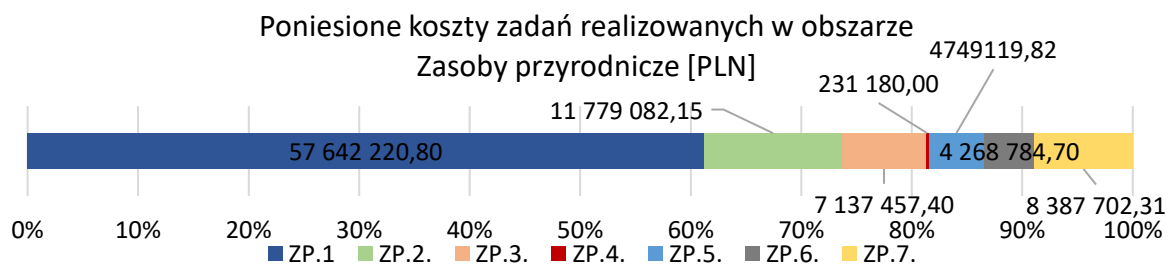

Rysunek 7 Poniesione koszty zadań realizowanych w obszarze Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W ramach obszaru interwencji **Zasoby przyrodnicze** wyznaczono 3 cele, 7 kierunków interwencji oraz 25 zadań. Każde z nich było realizowane w różnym zakresie. Najwięcej działań podjęto w ramach realizacji następujących zadań:

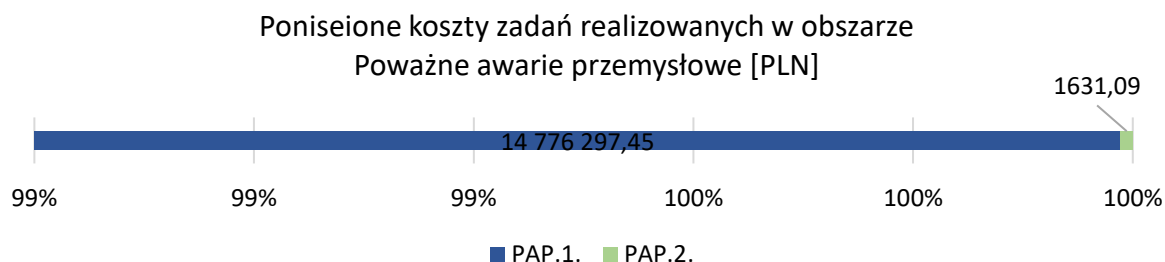
- ZP.2.2. Poprawa stanu siedlisk i gatunków - wdrażanie działań ochronnych;
- ZP.5.1. Rozbudowa zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych;
- ZP.5.2. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody.

Na poniższym wykresie przedstawiono poniesione koszty w obszarze w podziale na poszczególne kierunki interwencji.

Rysunek 8 Poniesione koszty zadań realizowanych w obszarze Zasoby przyrodnicze

W obszarze **Zagrożenia poważnymi awariami**, na 5 wyznaczonych zadań nie uzyskano informacji na temat realizacji 2 tj. PAP.1.1. Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii oraz PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych. Pozostałe zadania, czyli PAP.1.4. Poprawa stanu technicznego służb WIOŚ, PWIS i OSP i PAP.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców były realizowane przez wyznaczone podmioty. Na poniższym wykresie przedstawiono poniesione koszty w obszarze w podziale na poszczególne kierunki interwencji.

Rysunek 9 Poniesione koszty zadań realizowanych w obszarze Poważne awarie przemysłowe

5. Analiza finansowa realizacji zadań ujętych w Programie

W poniższej tabeli zestawiono sumy poniesionych kosztów na realizację zadań w poszczególnych w latach 2021-2022. Poniesiony koszty zestawiono z zaplanowanymi dla całego okresu obowiązywania Programu ochrony środowiska dla województwa lubelskiego.

Tabela 90 Poniesione koszty na realizację zadań w latach 2021-2022

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	OKJP.1.1.	Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych	Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	B.d.	WFOŚiGW w Lublinie, środki własne	8 364,00	9225,00
2.		OKJP.1.2.	Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji lub Programów Gospodarki Niskoemisyjnej	Gminy	700 000,00	WFOŚiGW w Lublinie, RPO WL 2014-2020, środki własne	4 014 748,33	4 288 930,00
3.		OKJP.1.3.	Aktualizacja i monitoring „Programu rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa lubelskiego” oraz ”Programu Rozwoju Energetyki dla Województwa Lubelskiego”	Zarząd Województwa Lubelskiego	200 000,00	Środki własne	B.d.	B.d.

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
4.		OKJP.1.4.	Prowadzenie monitoringu jakości powietrza	WIOŚ w Lublinie	B.d.	Środki własne	28 250,00	21 050,00
5.		OKJP.1.5.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych (mpzp, suikzp) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń	Gminy, powiaty	B.d.	W ramach prac nad aktualizacją i opracowaniem dokumentów planistycznych	226 282,86	238 313,80
6.		OKJP.1.6.	Edukacja ekologiczna w zakresie jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej, a także kształtowanie prawidłowych zachowań dotyczących szkodliwość spalania odpadów w piecach i kotłach indywidualnych	Gminy, powiaty, organizacje pozarządowe	1 160 000	WFOŚiGW w Lublinie, RPO WL 2014-2020, środki własne, środki krajowe	102 629 119,4	93 510 723,00
7.		OKJP.1.7.	Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych	Gminy, straże gminne i wiejskiej	B.d.	Środki własne	B.d.	26 500,00

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
8.		OKJP.2.1.	Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych (w tym realizacja Programu „Czyste Powietrze”)	Gminy, powiaty, właściciele i zarządcy nieruchomości przedsiębiorstwa, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	150 000 000	Środki własne lub użytkowników budynków, własne samorządu, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, inne fundusze (w tym europejskie), Bank Ochrony Środowiska, banki komercyjne	12 181 755,34	69 840 033,05
9.		OKJP.2.2.	Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni	Gminy, powiaty, właściciele i zarządcy nieruchomości, przedsiębiorstwa, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	500 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, RPO WL 2014- 2020, środki własne, środki krajowe	B.d.	3 272 881,43
10.		OKJP.2.3.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	Gminy i powiaty, właściciele i zarządcy nieruchomości, przedsiębiorstwa	150 713 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, środki własne, środki krajowe	64 664 497,69	439 373 280,0

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
11.		OKJP.2.4.	Przyłączenie budynków istniejących oraz nowo budowanych do sieci gazowej i ciepłowniczej	Zakłady energetyki ciepłej, zakłady komunalne, zarządzający siecią gazową, właściciele i zarządcy nieruchomości	116 832 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, EOG, środki własne, środki krajowe	15 350 505,4	97 396 913,95
12.		OKJP.2.5.	Wytwarzanie, dystrybucja i promowanie energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych	Gminy i powiaty, zakłady energetyczne, przedsiębiorstwa, mieszkańcy	187 770 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, EOG, RPO WL 2014-2020, środki własne, środki krajowe	15 570 144,69	30 836 529,6
13.		OKJP.2.6.	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach oraz kompleksowe zarządzanie energią w budynkach publicznych, w tym audyty energetyczne	Gminy i powiaty	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, EOG, RPO WL 2014-2020, środki własne, środki krajowe	58 957 877,67	43 014 670,9

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
14.		OKJP.3.1.	Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych	Gminy, powiaty, zarządcy dróg	1 192 843 000	Środki własne, RPO WL 2014-2020, Funduszu Dróg Samorządowych, PROW, środki własne, środki krajowe	588 246 302,9	742 752 147
15.		OKJP.3.2.	Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. wypożyczalnie rowerów)	Gminy i powiaty, zarządcy dróg, przedsiębiorstwa	11 500 000	Środki własne, RPO WL 2014-2020, środki własne, środki krajowe	8 814 066,44	2 971 146,32
16.		OKJP.3.3.	Rozwój połączeń kolejowych na terenie województwa, w szczególności kolei aglomeracyjnej na terenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego	Gminy, przedsiębiorstwa, zarządzający parkingami	B.d.	Środki własne, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki własne, środki krajowe	85 065 000,00	384 932 008,72
17.		OKJP.3.4.	Opracowanie i wdrażanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej	Gminy	B.d.	POIiŚ	6 491,00	238 271,14

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
18.		OKJP.3.5.	Przygotowanie infrastruktury komunikacyjnej miast do obsługi samochodów elektrycznych (m.in. punktów ładowania samochodów osobowych)	Gminy, przedsiębiorstwa, zarządzający parkingami	B.d.	Środki własne, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki własne, środki krajowe	7 806 060,00	6 345 275,14
19.		OKJP.3.6.	Dostosowanie floty pojazdów do wymogów odnośnie elektromobilności	Gminy, przedsiębiorstwa komunikacji publicznej	290 870 000	Środki własne, RPO WL 2014-2020, NFOŚiGW, PO Polska Wschodnia, środki własne, środki krajowe	82 382 024,0	46 681 954,80
20.		OKJP.3.7.	Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.	Gminy, zarządcy dróg, zarządzający komunikacją miejską	2 000 000	Środki własne, RPO WL 2014-2020	33 592 044,13	50 740 107,2
21.		OKJP.3.8.	Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic głównych w miastach powiatowych	Gminy, zarządcy dróg	200 000 - 800 000/km	Środki własne	21 950 824,86	10 975 766,6

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
22.		OKJP.4.1.	Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej	Przedsiębiorstwa	125 000 000	Środki własne, pożyczki i dotacje, NFOŚiGW	B.d.	B.d.
23.		OKJP.4.2.	Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych	Przedsiębiorstwa	1 272 950 000	Środki własne, pożyczki i dotacje	B.d.	B.d.
24.	Zagrożenia hałasem	ZH.1.1.	Sporządzanie map akustycznych dla terenów objętych obowiązkiem	Starostowie, zarządcy dróg, linii kolejowych, lotnisk	B.d.	Środki własne, pożyczki i dotacje, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie	B.d.	601 101,00
25.		ZH.1.3.	Monitoring hałasu na terenie województwa lubelskiego	WIOŚ w Lublinie	B.d.	Środki budżetu państwa	B.d.	B.d.
26.		ZH.1.2.	Opracowanie, wdrożenie i monitorowanie programów ochrony środowiska przed hałasem	ZDW w Lublinie, WL	B.d.	Środki własne, RPO WL	1 800 00,00	8 040 590,00
27.		ZH.1.4.	Wprowadzanie do mpzp informacji z map akustycznych, zapisów dotyczących klasyfikacji terenów pod względem akustycznym,	Gminy	B.d.	B.d.	B.d.	99 180,00

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
			stosowanie zasad strefowania oraz elementów uspokojenia ruchu w centrach miast i na terenach mieszkaniowych					
28.		ZH.1.5.	Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	Gminy, powiaty, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, środki krajowe	36 148,50	2 500,00
29.		ZH.2.1.	Stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów)	Gminy i powiaty, zarządzający drogami	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, środki krajowe	B.d.	B.d.
30.		ZH.2.2.	Uspokojenie ruchu na terenach miejskich, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości oraz inteligentnego sterowania ruchem	Gminy i powiaty, zarządzający drogami	B.d.	Środki własne	49 000,00	238 000,00

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
31.		ZH.2.3.	Poprawa dostępności komunikacyjnej na terenach wiejskich – uruchomienie połączeń transportu zbiorowego	Gminy i powiaty, zarządzający drogami	B.d.	Środki własne, pożyczki i dotacje	957 397,21	1 108 311,22
32.		ZH.3.1.	Stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających emisję hałasu w procesach technologicznych (np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	Przedsiębiorstwa	B.d.	Środki własne, pożyczki i dotacje	21 924 600,00	27 303 800,00
33.	Pola elektromagnetyczne	PEM.1.1.	Kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubelskiego	WIOŚ w Lublinie	B.d.	Środki budżetu państwa	B.d.	B.d.
34.		PEM.1.2.	Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Gminy	B.d.	B.d.	B.d.	B.d.
35.	Gospodarowanie wodami	GW.1.1.	Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie	Rolnicy	B.d.	B.d.	B.d.	B.d.

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
36.		GW.1.2.	Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych)	Mieszkańcy, gminy, ARiMR, LODR	B.d.	B.d.	11 308 835,06	B.d.
37.		GW.2.1.	Objęcie ochroną głównych zbiorników wód podziemnych	RZGW, Wojewoda	B.d.	Środki budżetu państwa	B.d.	B.d.
38.		GW.2.2.	Identyfikacja przyczyn przekroczeń wybranych wskaźników jakości wód podziemnych w punktach monitoringowych	WIOŚ w Lublinie	B.d.	Środki budżetu państwa	B.d.	B.d.
39.		GW.3.1.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Gminy	B.d.	Środki własne	B.d.	159 680,00

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
40.		GW.3.2.	Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych	RZGW, gminy	842 681 000	POIiŚ 202-2027, RPO WL 2021-2027, środki własne, środki budżetowe	8 651 443,55	652 515,00
41.		GW.3.3.	Budowa, rozbudowa oraz utrzymanie wałów przeciwpowodziowych i infrastruktury towarzyszącej	RZGW, gminy	996 930 000	POIiŚ 2021-2027, RPO WL 2021-2027, środki własne, środki budżetowe	9 119 035,37	2 511 061,57
42.		GW.3.4.	Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód	RZGW, gminy	933 150 000	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie	2 333 255,42	5 350 357,97
43.		GW.4.1.	Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi (szczegółowymi)	RZGW, gminy	316 890 000	Środki własne, POIiŚ 2021-2027, RPO WL 2021-2027, środki budżetowe	1 944 409,02	483 460,51
44.		GW.4.2.	Rozwój form małej retencji wodnej, w tym budowa lub modernizacja urządzeń wodnych małej retencji	RZGW, gminy, PGL LP	2 000 000	RPO WL, PROW, środki własne	183 486,06	B.d.
45.		GW.4.3.	Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji	RZGW, gminy, PGL LP	B.d.	RPO WL, PROW, środki własne	7 579,00	39 895,00

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
46.		GW.4.4.	Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury	RZGW, gminy	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, PROW, środki własne, środki krajowe	1 108 144,72	45 455,00
47.		GW.4.5.	Przyjęcie i realizacja Planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	RZGW	B.d.	B.d.	B.d.	B.d.
48.	Gospodarka wodno-ściekowa	GWS.1.1.	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo–kanalizacyjne, zakłady komunalne	344 160 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, PROW, środki własne, środki krajowe	15 708 902,60	48 698 130,16
49.		GWS.1.2.	Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo–kanalizacyjne, zakłady komunalne	130 338 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, PROW, środki własne, środki krajowe	6 228 969,88	17 439 284,66

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
50.		GWS.1.3.	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo–kanalizacyjne, zakłady komunalne	324 792 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, PROW, środki własne, środki krajowe	40 991 074,92	61 076 393,30
51.		GWS.1.4.	Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	Gminy, zarządcy i właściciele nieruchomości	58 510 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, PROW, środki własne, środki krajowe	4 819 090,30	7 530 132,58
52.		GWS.1.5.	Modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo–kanalizacyjne, zakłady komunalne	582 450 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, PROW, środki własne, środki krajowe	52 870 472,86	31 675 854,59
53.		GWS.1.6.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	B.d.	W ramach działań statutowych gminy	1 000,00	3 350,00
54.		GWS.2.1.	Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recykulację wody w	Przedsiębiorstwa	6 000 000	Środki własne, środki unijne	B.d.	B.d.

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
			zakładach przemysłowych					
55.		GWS.2.2.	Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia	Gminy, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	B.d.	Środki własne	4 674,00	B.d.
56.	Zasoby geologiczne	ZG.1.1.	Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż oraz kontrola realizacji ich warunków	Starostowie, Marszałek Województwa Lubelskiego, Minister Klimatu i Środowiska. Dodatkowy organ kontrolujący: Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie.	B.d.	Środki własne, środki z budżetu państwa	B.d.	B.d.
57.		ZG.1.2.	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	Zakłady wydobywcze, przedsiębiorstwa	B.d.	Środki własne	B.d.	B.d.
58.		ZG.1.3.	Rekultywacja terenów po zakończonym wydobyciu	Zakłady wydobywcze, przedsiębiorstwa	2 000 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, PROW, środki krajowe	B.d.	922 500,00
59.	Gleby	GL.1.1.	Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych	Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, ARIMR	50 000	Środki własne, PROW	28 478 175,23	29 314 789,04

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
60.		GL.1.2.	Promocja pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych	Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, ARIMR	100 000	Środki własne, PROW	95 738 124,49	101 302 654,7
61.		GL.1.3.	Realizacja zadań wskazanych w pakietach rolno-środowiskowo-klimatycznych	Właściciele gruntów	B.d.	Środki własne, PROW	B.d.	B.d.
62.		GL.1.4.	Wprowadzanie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących ochrony gleb o najwyższych walorach produkcyjnych	Gminy	B.d.	Środki własne	B.d.	81 180,00
63.		GL.2.1.	Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	RDOŚ w Lublinie	B.d.	Środki własne	B.d.	B.d.
64.		GL.2.2.	Remediacja gleb na terenach, na których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi	Sprawca zanieczyszczenia, właściciele gruntów, RDOŚ w Lublinie	10 000 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, PROW, środki krajowe	B.d.	B.d.

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
65.		GL.2.3.	Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym	Właściciele gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, powiaty, gminy	2 000 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, PROW, środki krajowe	B.d.	B.d.
66.		GL.3.1.	Monitoring terenów osuwiskowych	Powiaty, PIG PIB	B.d.	Środki własne	B.d.	B.d.
67.		GL.3.2.	Zabezpieczanie istniejących osuwisk z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Właściciele gruntów	B.d.	Środki własne, środki krajowe	204 619,54	B.d.
68.		GL.3.3.	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	Gminy	B.d.	Środki własne	B.d.	B.d.
69.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	GO.2.2.	Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest	Gminy	B.d.	Środki własne	14 860,00	15 876,00
70.		GO.2.3.	Realizacja zadań w zakresie usuwania i zagospodarowania wyrobów i odpadów zawierających azbest (zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest	Gminy	470 300 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, PROW, środki krajowe	10 136 972,22	599 378,21

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
			dla terenów województwa lubelskiego)					
71.		GO.3.1.	Promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji	Gminy, przedsiębiorcy	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, środki krajowe	B.d.	B.d.
72.		GO.3.2.	Tworzenie i utrzymanie punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami	Gminy, zarządzający instalacjami	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, środki krajowe	B.d.	B.d.
73.		GO.3.3.	Tworzenie banków żywności	Gminy, organizacje pozarządowe	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, środki krajowe	B.d.	B.d.
74.		GO.4.1.	Tworzenie odpowiednich systemów selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi	Gminy, zarządzający instalacjami	110 225 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, środki krajowe	4 620 231,2	5 636 540,00

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
75.		GO.4.2.	Modernizacja i budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gminy, zarządzający instalacjami	28 789 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, środki krajowe	584 090,50	3 823 698,41
76.		GO.4.3.	Budowa zakładu termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych	Zarządzający instalacjami	B.d.	B.d.	B.d.	B.d.
77.		GO.4.4.	Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych	Gminy, zarządzający instalacjami	8 620 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, środki krajowe	2 550 830,33	741 586,32
78.		GO.4.5.	Modernizacja i rozbudowa instalacji zagospodarowania odpadów	Gminy, zarządzający instalacjami	185 624 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	62 222 558,66	4 354 010,99
79.		GO.4.6.	Likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Gminy, PGL LP	1 000 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, środki krajowe	626 845,00	725 991,00
80.		GO.4.7.	Działania edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z	Gminy, zarządzający instalacjami	1 000 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, środki krajowe	199 612,00	155 432,00

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
			odpadami (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji)					
81.		GO.5.1.	Zagospodarowanie odpadów wydobywczych	Zakłady wydobywcze (Lubelski Węgiel "Bogdanka" S.A.)	40000 000/rok	Środki własne	39 651 409,00	43 685 803,00
82.	Zasoby przyrodnicze	ZP.1.1.	Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	1 166 000	Środki własne, POIiŚ	22 230 473,00	27 303 800,00

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
83.		ZP.1.2.	Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków krajobrazowych	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych	2 000 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, RPO WL	B.d.	B.d.

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
84.		ZP.1.3.	Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla rezerwatów przyrody	RDOŚ w Lublinie	828 000	NFOŚiGW	628 184,00	B.d.
85.		ZP.1.4.	Opracowanie audytu krajobrazowego województwa	RDOŚ w Lublinie	B.d.	B.d.	B.d.	B.d.
86.		ZP.1.5.	Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem	Gminy	B.d.	Środki własne	B.d.	81 180,00

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
			korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy					
87.		ZP.1.6.	Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Parki Narodowe, PGL LP, RDOŚ w Lublinie, gminy, powiaty	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	B.d.	B.d.
88.		ZP.1.7.	Kanalizacja ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Parki Narodowe, PGL LP, RDOŚ w Lublinie, gminy, powiaty	1 500 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	880 001,72	2 077 829,08

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
89.		ZP.1.8.	Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych, a także prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych: Parki Narodowe, PGL LP, RDOŚ w Lublinie, gminy, powiaty	1 600 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	1 280 840,00	1 427 497,00
90.		ZP.1.9.	Monitoring obszarów chronionych	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Parki Narodowe, PGL LP, RDOŚ w Lublinie, GIOŚ, jednostki badawcze, organizacje pozarządowe	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	1 037 100,00	1 323 500,00
91.		ZP.2.1.	Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, RDOŚ w Lublinie, Parki Narodowe, gminy, PGL LP, organizacje pozarządowe, właściciele i zarządcy nieruchomości	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	545 206,16	492 666,07

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
92.		ZP.2.2.	Poprawa stanu siedlisk i gatunków - wdrażanie działań ochronnych	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, RDOŚ w Lublinie, Parki Narodowe, gminy, PGL LP, organizacje pozarządowe, właściciele i zarządcy nieruchomości	6 143 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	4 948 375,33	5 418 215,34
93.		ZP.2.3.	Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych), Parki Narodowe, PGL LP, RDOŚ w Lublinie, gminy	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	116 995,23	257 624,02
94.		ZP.3.1.	Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz konserwacja pomników przyrody	Gminy, zarządcy nieruchomości	12 000 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	340 404,00	6 715 873,40
95.		ZP.3.2.	Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększania terenów zielonych na	Gminy	B.d.	Środki własne	B.d.	81 180,00

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
			obszarach zurbanizowanych					
96.		ZP.4.1.	Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego w dokumentach planistycznych	Gminy	B.d.	Środki własne	B.d.	231 180,00
97.		ZP.4.2.	Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych	Gminy	B.d.	Środki własne	B.d.	B.d.
98.		ZP.5.1.	Rozbudowa zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Parki Narodowe, PGL LP, gminy, powiaty, organizacje pozarządowe	4 000 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	715 851,17	661 228,46
99.		ZP.5.2.	Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych Parki Narodowe, PGL LP, gminy, powiaty, organizacje pozarządowe	8 000 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	1 238 298,62	2 133 741,57

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
100.		ZP.6.1.	Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Powiaty	6 000 000	Środki własne, Fundusz Leśny, WFOŚiGW w Lublinie	246 935,58	561 130,25
101.		ZP.6.2.	Uwzględnianie w planach urządzenia lasu przebudowy drzewostanów monokulturowych, które są niezgodne z siedliskiem	PGL LP, powiaty, gminy, właściciele lasów prywatnych	B.d.	B.d.	200 891,77	195 626,19
102.		ZP.6.3.	Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne	PGL LP, GIOŚ, IBL	B.d.	B.d.	225 000,00	225 000,00
103.		ZP.6.4.	Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych	PGL LP, właściciele lasów	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	709 887,88	17 645,02
104.		ZP.6.5.	Inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu, m.in. rozwój systemów monitorowania zagrożenia pożarowego oraz infrastruktury przeciwpożarowej	PGL LP, gminy	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	556 669,1	1 282 154,11

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
105.		ZP.6.6.	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych oraz zmiana klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną	Powiaty, gminy	B.d.	Środki własne	19 850,00	27 994,8
106.		ZP.7.1.	Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	Właściciele gruntów, PGL LP	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, PROW	29 751,63	8 147,22
107.		ZP.7.2.	Zmiana klasyfikacji gruntów zalesionych oraz na których postępuje sukcesja naturalna	Powiaty, właściciele gruntów	B.d.	Środki własne	43 610,00	56 661,03
108.		ZP.7.3.	Promowanie zalesień jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo	ARiMR, Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	B.d.	Środki własne, PROW	4 205 616,63	4 043 915,8
109.	Poważne awarie przemysłowe	PAP.1.1.	Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii	WIOŚ w Lublinie	B.d.	Środki własne	B.d.	B.d.

Lp.	Obszar środowiskowy	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Planowane koszty (PLN)	Planowane źródła finansowania	Poniesione koszty (PLN)	
							2021 rok	2022 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
110.		PAP.1.2.	Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważną awarię	WIOŚ w Lublinie	B.d.	Środki własne	B.d.	B.d.
111.		PAP.1.3.	Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych	Sprawcy awarii, PSP	B.d.	B.d.	B.d.	B.d.
112.		PAP.1.4.	Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP	Powiaty, gminy, WIOŚ, PWIS	10 000 000	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	6 769 802,45	8 006 495,00
113.		PAP.2.1.	Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	Powiaty, gminy, Służby interwencyjne, WIOŚ, Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego	B.d.	Środki własne, WFOŚiGW w Lublinie, NFOŚiGW, RPO WL 2014-2020, POIiŚ, środki krajowe	803,31	827,78

W obszarze interwencji **Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKPJ)** łączne koszty planowane na realizację wszystkich zadań w okresie trwania programu w tym obszarze wynosiły około 2 309 295 000,00 zł. W latach 2021-2022 najczęściej przeznaczono na zadanie OKJP.3.3. Rozwój połączeń kolejowych na terenie województwa, w szczególności kolei aglomeracyjnej na terenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego 469 997 008,72 zł. Wydana w raportowanym okresie kwota stanowi około 50% zaplanowanych na okres trwania programu kosztów. Spośród wskazanych w obszarze Ochrony klimatu i jakości powietrza zadań najczęściej środków planowano przeznaczyć na zadanie OKJP.4.2. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych - 1 272 950 000,00 zł. Poniesione dotychczas koszty nie zostały uwzględnione w analizie z powodu nieuzyskania informacji zwrotnych w tym zakresie w trakcie ankietyzacji.

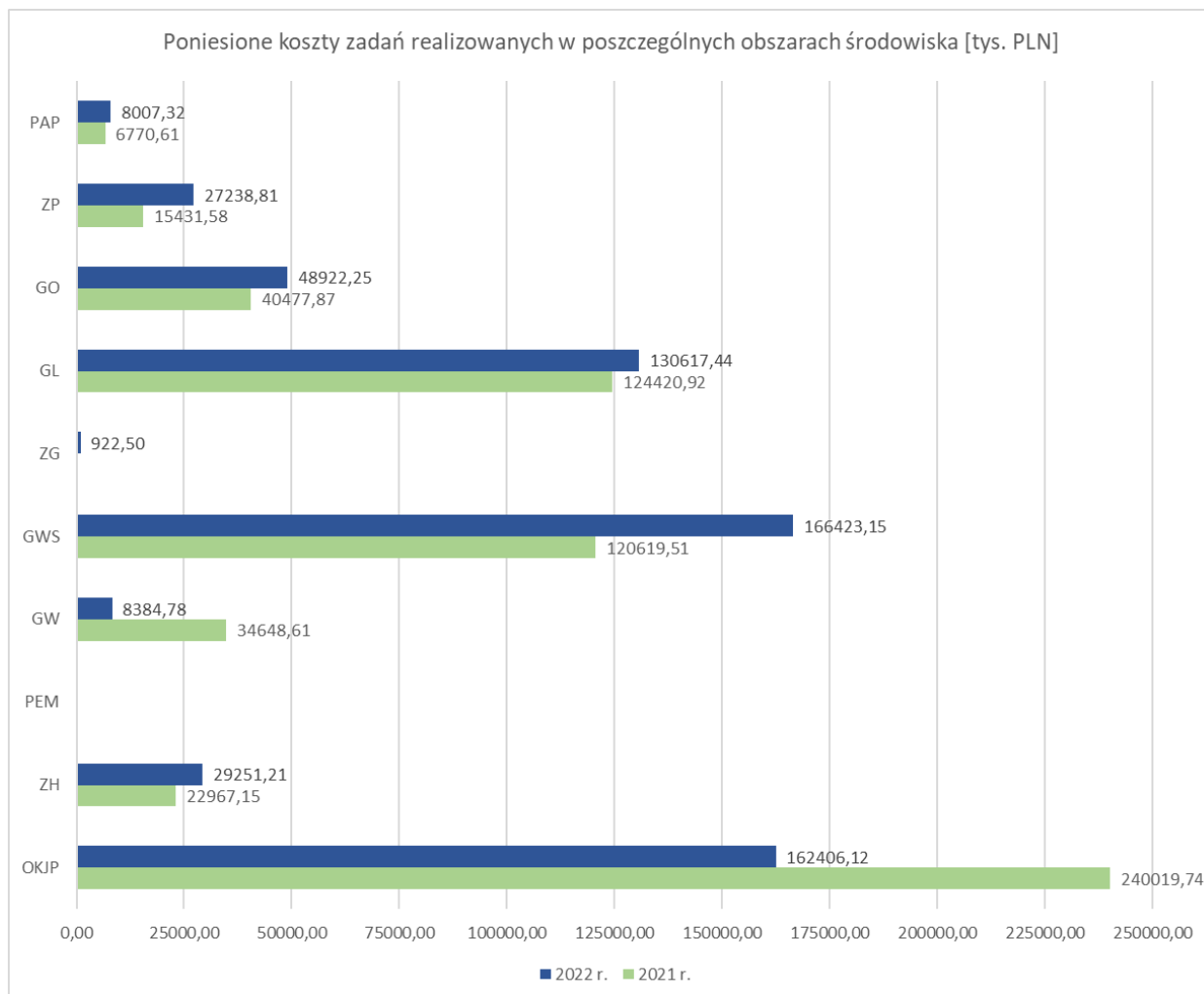
W obszarze interwencji **Zagrożenia hałasem (ZH)** największe koszty przeznaczono na ZH.3.1 Stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających emisję hałasu w procesach technologicznych (np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne) – za okres (2021-2022) łącznie wydano 52 218 357,93 zł. Na zadania z obszaru interwencji Pól elektromagnetycznych (PEM) nie zostały zaplanowane koszty. Gmina Stanin udostępniła informacje, że na zmiany związane z promieniowaniem elektromagnetycznym w Miejskim Planie Zagospodarowania Przestrzennego zostało wydane 150 000,00 zł.

W obszarze interwencji **Gospodarowanie wodami (GW)** łączne planowane koszty na realizację wskazanych w programie zadań wynosiły 3 091 651 000,00 zł. W ubiegłych latach (2021-2022) największe koszty poniesiono na realizację zadania GW.3.3. Budowa, rozbudowa oraz utrzymanie wałów przeciwpowodziowych i infrastruktury towarzyszącej - łącznie 11 630 096,94 zł. Podobna kwota została przeznaczona na zadanie GW.1.2. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych) – 11 308 835,06 zł w 2021 roku.

W obszarze interwencji **Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)** łączne koszty planowane na realizację wszystkich zadań w okresie trwania programu w tym obszarze wynoszą 1 446 250 000 zł. W ubiegłych latach (2021-2022) największa kwota została przeznaczona na realizację zadania GWS.1.3. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej – łącznie 102 067 468,22 zł. W obszarze interwencji Zasoby geologiczne (ZG) koszty zostały zaplanowane jedynie na realizację jednego z wyznaczonych zadań ZG.1.3. Rekultywacja terenów po zakończonym wydobyciu – 2 000 000 zł. Jak wynika z uzyskanych informacji w 2022 roku wydano na ten cel 922 500,00 zł. W obszarze interwencji Gleby (GL) łączne koszty planowane na realizację wszystkich zadań wynosiły 12 150 000,00 zł. W ubiegłych latach (2021-2022) największe koszty poniesiono na wykonanie zadania GL.1.2. Promocja pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych – 197 040 779,19 zł.

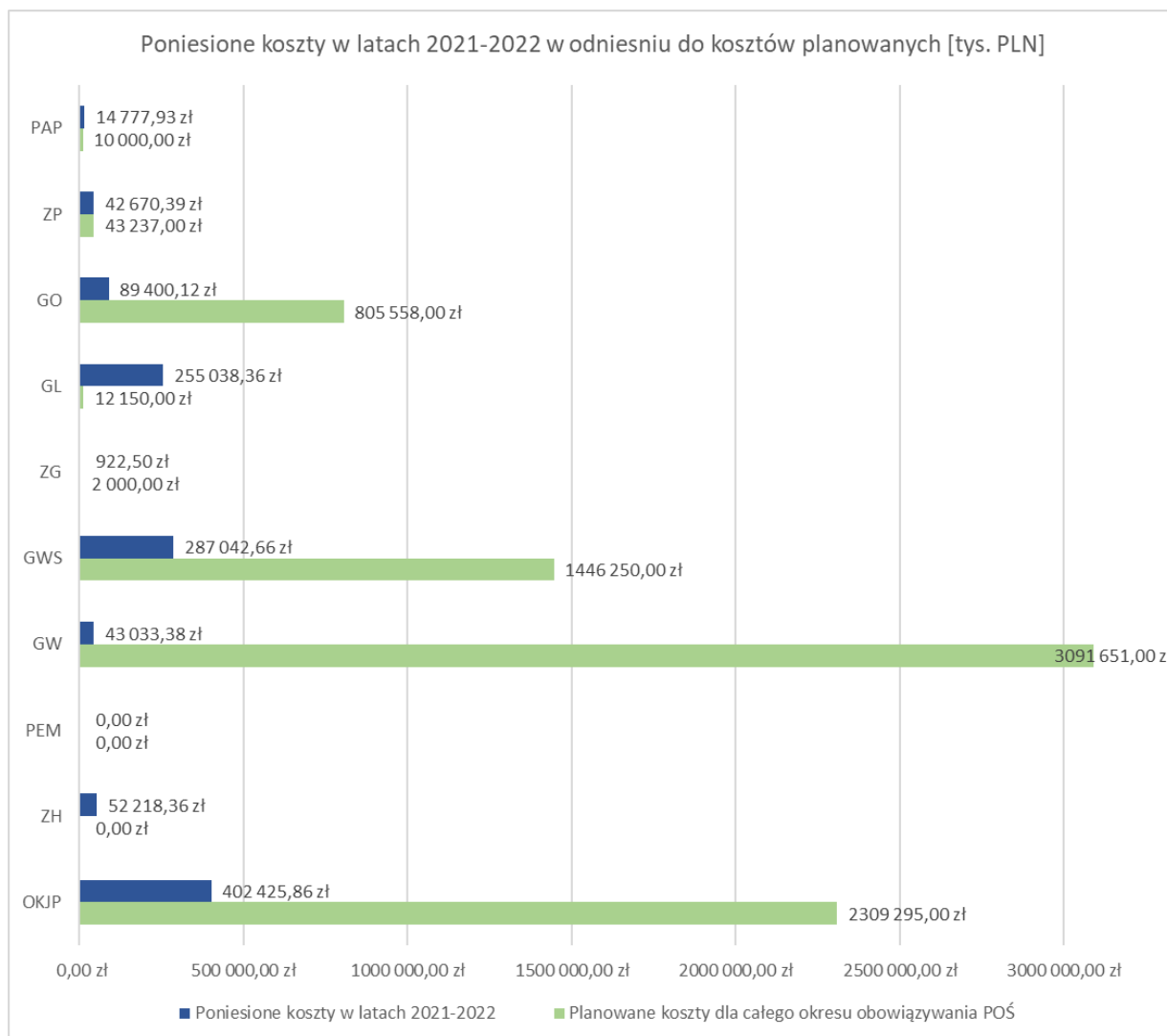
W obszarze interwencji **Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)** łączne planowane koszty na realizację wszystkich zadań wynoszą 965 558 000,00 zł. Największy planowany koszt przewidziano w zadaniu GO.5.1. Zagospodarowanie odpadów wydobywczych - 160 000 000,00 zł. Na realizację zadania prognozowano koszty w wysokości 40 000 000 zł/rok. Na wspomniane zadanie w latach (2021-2022) poniesiono największy koszt wynoszący - 83 337 212,00 zł. W obszarze interwencji Zasoby przyrodnicze (ZP) łączne planowane koszty na realizację wszystkich zadań wynoszą 43 237 000,00 zł. W ubiegłych latach (2021-2022) największa kwota została przeznaczona na realizację zadania ZP.1.1. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000 - 49 534 273,00 zł. Planowana na realizację tego zadania kwota wynosiła 1 166 000,00 zł.

W obszarze interwencji **Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)** koszty zostały zaplanowane jedynie na realizację jednego z wyznaczonych zadań PAP.1.4. Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP – 10 000 000,00 zł. W ubiegłych latach (2021-2022) kwota przeznaczona na realizację wspomnianego zadania wynosiła 14 776 297,45 zł, jest to jednocześnie największy poniesiony w tym obszarze koszt.

Powyższe informacje zostały przedstawione na poniższych wykresach.

Rysunek 10 Koszty poniesione na realizację zadań w poszczególnych obszarach w roku 2021 i 2022.

Rysunek 11 Koszty poniesione w poszczególnych obszarach w latach 2021-2022 w odniesieniu do zaplanowanych w Programie

6. Podsumowanie raportu i wnioski końcowe

Ochrona klimatu i jakości powietrza

Analiza wskaźników środowiskowych opisująca stan jakości powietrza w województwie lubelskim w raportowanym okresie nie wskazuje jednoznacznie na jego poprawę czy pogorszenie. Można stwierdzić, jednakże znaczącą poprawę jakości powietrza w samej strefie aglomeracja lubelska – w 2022 roku całą strefę zaliczono do klasy A. W latach wcześniejszych strefa aglomeracja lubelska zaliczana była do klasy C ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} faza II oraz/lub do klasy C ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Natomiast strefa lubelska w raportowanym okresie klasyfikowana jest do klasy C ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} faza II oraz do klasy C ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu. W roku 2019 oraz 2020 strefa ta była klasyfikowana do klasy C jedynie ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

W raportowanym okresie realizowano wiele inwestycji dofinansowanych ze środków WFOŚiGW i NFOŚiGW, Państwowego Funduszu Celowego Rozwoju Dróg, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, a także w ramach unijnych programów POIiŚ 2014-2020 i RPO WM 2014-2020, pozyskiwano również środki z programów takich jak „Czyste Powietrze” czy Polski Ład.

W dalszym ciągu należy kontynuować działania ograniczające niską emisję poprzez rozbudowę centralnych systemów ciepłowniczych (promocja ciepła systemowego), ograniczenie strat ciepła w budynkach i na przesyłach, zmianę paliwa oraz sposobu ogrzewania indywidualnego budynków, propagowanie ekologicznych nośników energii (gaz) oraz eliminowanie węgla (np. pełne wdrożenie opracowanych programów ograniczenia niskiej emisji). Dodatkowo należy prowadzić działania mające na celu ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych i przemysłowych, a także zwiększyć wytwarzanie i promowanie energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Prowadzone badania dla województwa lubelskiego pozwoliły zbadać wysokość poziomów dopuszczalnych w obszarze pól elektromagnetycznych. Uzyskane wartości były znacznie poniżej dopuszczalnych maksymalnych poziomów ustalonych w rozporządzeniach Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. oraz Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. W związku z brakiem przekroczeń, nie istnieją zagrożenia związane z nadmiernym promieniowaniem elektromagnetycznym.

Wiele gmin wprowadziło do planów zagospodarowania przestrzennego zapisy dotyczące ochrony przed polami elektromagnetycznymi. Najczęściej występującym źródłem finansowania były środki własne, ponieważ wykonane zadania zostały zrealizowane w ramach obowiązków.

Niezbędne jest kontynuowanie badań oraz analiz poziomów promieniowania elektromagnetycznego w celu kontroli bieżącego stanu środowiska na terenie województwa lubelskiego.

Zagrożenia hałasem

Na terenie województwa wyznaczono szereg zadań, których celem była poprawa klimatu akustycznego. Kierunki interwencji dotyczyły zarządzania jakością klimatu akustycznego, poprawy standardów oraz ograniczenia hałasu przemysłowego. Zadania związane z zagrożeniem przed hałasem były realizowane zgodnie z wymogami prawa lub potrzebami poszczególnych jednostek. Województwo lubelskie intensywnie prowadziło działania związane z wdrażaniem i monitorowaniem obowiązującego

programu ochrony przed hałasem. Najwięcej działań zidentyfikowano w ramach prowadzenia edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego. Nie zidentyfikowano kluczowych barier w realizacji zadań. Brak raportowania wykonywania wybranych zadań przez podmioty wynikał z braku zidentyfikowania potrzeb ich realizacji.

Istotne jest kontynuowanie wprowadzonych działań w kolejnych latach. W dalszym ciągu powinna być przeprowadzana m.in. edukacja ekologiczna dotycząca klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego oraz monitoring hałasu na terenie analizowanego województwa. Należy nadal stosować zabezpieczenia przeciwhałasowe oraz rozwiązania techniczne ograniczające emisję hałasu w procesach technologicznych. Ważne jest, aby utrzymać oraz rozwijać wprowadzone zmiany, na przykład te, które dotyczą poprawy dostępności komunikacji na terenach wiejskich.

Gospodarowanie wodami

W województwie przeprowadzone zostały działania, które miały na celu osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochronę przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą. Wykonane zadania przyczyniły się do poprawy stanu, jednocześnie przybliżając województwo do osiągnięcia wymienionych celów.

W latach 2021-2022 łącznie przeznaczono 43 898 613,25zł na zadania związane z prawidłową gospodarką wodną na terenie województwa lubelskiego.

Do osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu wód konieczne jest prawidłowe zarządzanie rolnictwem oraz ochrona zbiorników wodnych. Istotnym działaniem na rzecz zapobiegania zagrożeniom ekstremalnymi zjawiskami wpływającymi na gospodarkę wodną jest zadbanie o zdolność retencyjną zlewni poprzez m.in. zmniejszenie odpływu wód opadowych i roztopowych ze zlewni, utrzymanie i budowa zbiorników przeciwpowodziowych.

Gospodarka wodno-ściekowa

Przeprowadzone działania miały za zadanie przybliżyć osiągnięcie celu w zakresie prowadzenia racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej. Ze względu na niski poziom rozwiniętej gospodarki wodno-ściekowej województwo lubelskie aktywnie brało udział w wykonaniu zadań w tym obszarze. Zgodnie z danymi GUS systematycznie zwiększa się liczba osób, które korzystają z wody z sieci wodociągowej.

Wśród źródeł dofinansowania przeważały środki własne podmiotów. Dodatkowo podczas realizacji wiele inwestycji zostało dofinansowanych ze środków WFOŚiGW i NFOŚiGW, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, Programu Polski Ład, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Programu Inwestycji Strategicznych, a także w ramach unijnych programów.

W ciągu analizowanych lat 2021-2022 wykonano wiele działań, które przyczyniły się do poprawienia funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej i ograniczenia zużycia wody oraz ochrony zasobów wód podziemnych, między innymi zwiększona została długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz zainwestowano w przydomowe oczyszczalnie ścieków. Prowadzone działania powinny być kontynuowane ze względu na porównywalnie ze średnią Polski niski odsetek ludności na terenach wiejskich, korzystających z sieci kanalizacji. Istotny jest również dalszy rozwój ze względu na dysproporcję między odsetkiem osób korzystających z sieci wodociągowej a kanalizacyjnej.

Gleby

Za cel przyjęto ochronę gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu. Wprowadzenie zadań było istotne między innymi ze względu na narażenie pokrywy glebowej poprzez erozję powierzchniową wodną lub wąwozową.

Do źródeł finansowania należy PROW, MRiRW - dotacja celowa oraz środki własne podmiotów.

Zgodnie z danymi GUS ilość gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w latach 2021 oraz 2022 utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Porównując rok 2021 do 2022 została zwiększona powierzchnia gruntów poddanych rekultywacji oraz gruntów zagospodarowanych. Niestety, pomimo prowadzonych działań liczba gruntów wymagających rekultywacji w 2022 roku względem ubiegłego roku zwiększyła się, stąd niezbędne jest powtarzanie działań w kolejnych latach. Istotna jest również edukacja oraz promowanie rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych.

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Nadrzędnym celem przeprowadzonych działań było gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa lubelskiego. Wyodrębniono 5 kierunków interwencji, takich jak: zarządzanie systemem gospodarki odpadami, gospodarka odpadami zawierającymi azbest, zapobieganie powstawaniu odpadów, doskonalenie systemu gospodarowania odpadami oraz właściwe postępowanie z odpadami wydobywczymi. Analiza danych nie wskazuje jednoznacznie na polepszenie bądź pogorszenie stanu gospodarki odpadami. Masa wytworzonych odpadów w roku 2022 zmniejszyła się względem 2020 r. Zgodnie z danymi z GUS masa selektywnie odebranych i zebranych odpadów takich jak: tworzywa sztuczne, metale czy bioodpady w latach 2021-2022 zwiększyła się względem 2020 r. Świadczyć to może o skuteczności przeprowadzonych działań.

Wykonane zadanie były finansowane przez podmioty realizujące ze środków własnych, środków WFOŚiGW i NFOŚiGW, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, RPO WM 2014-2020 oraz dotacji z Unii Europejskiej.

W dalszym ciągu niezbędne jest prowadzenie działań, które będą zgodne z zaplanowanym celem. Określone kierunki interwencji mają charakter ciągły i konieczne jest ich kontynuowanie w dalszych latach.

Zasoby przyrodnicze

W ramach obszaru interwencji Zasoby przyrodnicze wyznaczono 3 cele:

- ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej;
- ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- ZP.III. Zwiększanie lesistości.

w ramach, których określono 25 zadań w zakresie 7 kierunków interwencji:

- ZP 1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu;
- ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków;
- ZP.3. Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych;
- ZP.4. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich;
- ZP.5. Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa;
- ZP.6. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych;
- ZP.7. Zwiększenie lesistości.

Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu prowadzono poprzez opracowanie planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, planów ochrony dla parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, Audytu krajobrazowego województwa lubelskiego. W celu zapewnienia właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych umieszczono odpowiednie zapisy w dokumentach planistycznych gmin. Nie pozyskano informacji na temat pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo - zadanie ZP.1.6. W ramach kierunku interwencji prowadzono również poprawę ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo, a także monitorowano obszary chronione. Na bieżąco inwentaryzowano i aktualizowano bazy danych zasobów przyrodniczych przy współudziale RDOŚ w Lublinie.

W celu zachowania lub przywrócenia właściwego stanu siedlisk i gatunków prowadzono działania związane z eliminacją gatunków inwazyjnych. Nadleśnictwa oraz jednostki samorządu terytorialnego wdrażały działania ochronne w celu poprawy stanu siedlisk i gatunków. Podejmowano działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych we wskazanych obszarach.

Ochronę oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych realizowano poprzez prace arborystyczne, prace pielęgnacyjne oraz nowe nasadzenia oraz uwzględnianie ważnej roli terenów zielonych w dokumentach planistycznych.

Ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich prowadzono poprzez zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego w dokumentach planistycznych. Nie uzyskano natomiast informacji na temat zadania ZP.4.2. Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa prowadzono m.in. poprzez poszerzanie edukacji ekologicznej oraz wskazanie na ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych województwa. W tym zakresie prowadzono liczne spotkania, szkolenia, konkursy, wycieczki oraz warsztaty przyrodnicze o zróżnicowanej tematyce.

Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych realizowano poprzez opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji ich stanu. Przebudowę monokulturowych drzewostanów oraz uwzględnienie tych działań w planach urządzenia lasu. Monitoring lasów oraz badania drzewostanów w reakcji na zmiany klimatyczne. Działania zwiększające retencję na obszarach leśnych oraz związane z ochroną przeciwpożarową lasów. Prowadzono również prace związane z uporządkowaniem ewidencji gruntów zalesionych.

W ramach działań zwiększających lesistość nadleśnictwa sporządziły plany zalesienia, starostwa przeprowadziły zmianę klasyfikacji gruntów zalesionych oraz tych z postępującą sukcesją naturalną. ARiMR i LODR prowadziły promocję zalesień, jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo.

Spśród 27 zadań nie otrzymano informacji na temat dwóch: ZP.1.6. Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo i ZP.4.2. Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych. Poniesione koszty obejmowały środki własne jednostek samorządu terytorialnego oraz podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań, w tym m.in.: nadleśnictw, Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych, służb interwencyjnych. Poza tym finansowanie pochodziło z NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie, RPO WL 2014-2020, POIiŚ i środków krajowych. Koszty poniesione na zadania związane z ochroną różnorodności biologicznej i krajobrazowej wyniosły w latach 2021-2022 ok. 42,67 mln zł, z czego najwięcej – 11,78 mln zł przeznaczono na działania ukierunkowane w stronę

zachowania lub przywrócenia właściwego stanu siedlisk i gatunków; natomiast 8,34 mln zł przeznaczono na zwiększenie lesistości w województwie.

Poważne Awarie Przemysłowe

W obszarze Zagrożenia poważnymi awariami został wyznaczony 1 cel PAP.I Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków, w ramach którego wskazano dwa kierunki interwencji:

- PAP.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii;
- PAP.2. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń.

Pierwszy kierunek został podzielony na 4 zadania, drugi obejmuje jedno zadanie PAP.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców. Na 5 wyznaczonych zadań nie uzyskano informacji na temat realizacji 2 tj.

- PAP.1.1. Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii;
- PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych.

Pozostałe zadania były realizowane przez wyznaczone podmioty. GIOŚ prowadził i aktualizował rejestr poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważną awarię – zadanie PAP.1.2. Samorządy dbały o poprawę stanu technicznego służb PWIS i OSP, poprzez m.in.: zakup sprzętu i niezbędnego wyposażenia – zadanie PAP.1.4. Prowadzono również działania edukacyjne dotyczące właściwych zachowań w sytuacjach wystąpienia zagrożeń głównie poprzez edukację młodzieży oraz rozwój infrastruktury ostrzegawczej na terenie gmin – zadanie PAP.2.1. Źródło finansowania to głównie środki własne gmin i powiatów, WIOŚ, PSP, dotacje WFOŚiGW w Lublinie i NFOŚiGW, Fundusz Przeciwdziałania Covid-19, RPO WL 2014-2020, POIiŚ. Na zadanie związane z poprawą techniczną wyposażenia służb, w latach 2021-2022, przeznaczono łącznie ok. 14 776 mln zł. Na zadania związane z edukacją wydatkowano ok. 1 600 zł. Nie uzyskano informacji na temat kosztów dotyczących pozostałych zadań.

Zasoby geologiczne

Przyjęto za cel racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi, aby to osiągnąć kontrolowano oraz monitorowano eksploatację kopalin.

Organy koncesyjne wykonywały zadania związane z zasobami geologicznymi poprzez wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż oraz kontrolowanie realizacji ich warunków. Zadanie to jest realizowane w sposób ciągły, koszty pochodziły z dotacji budżetu państwa z dodatkowymi środkami własnymi.

Rekultywacje po zakończonym wydobyciu wykonują podmioty, które prowadziły eksploatacje złóż. Jednym ze sposobów rekultywacji jest wypełnianie wyrobisk odpadami w procesie przetwarzania odpadów w ramach odzysku m.in. skałą płoną z LW "Bogdanka" S.A.